សុត្តន្តបិដក

២៧

SUTTANTA PITAKA

ព្រះ

ត្រៃបិដកបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសក

អដ្ឋមភាគ

២៧

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជាធិបតី បួរ គ្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

MAJJHIMANIKĀYA

UPARIPAṆṆĀSAKA

AṬṬHAMABHĀGA

27

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជាធិបតី បួរ គ្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំថ្វាយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធចូលកាន់ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេសអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្ណាល័យជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នាកត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈក៏មាន លុះចំណេរតមកក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ននេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេសម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណាក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើបយើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមានឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុបមិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមានការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទាសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួលពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខទៀតផង ជាកិយោភាពតរៀងទៅ ។

វត្តបទុមជ. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

បួរ-គ្រី

VATT Botum Dhammavutt Sangkat Chatumuk Khan Daun Penh P.Penh

ជំព៌រជេជ

សេចក្ដីណែនាំក្នុងការអាន

១ ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាជើងរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរៈ **សម្ល** ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ **ល** គឺជាជើងរបស់ព្យញ្ជនៈ **ម** ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ **សម្ល** ។

-ពាក្យបាលីៈ **តស្ស** គឺ **តស្ស** ។

២ ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ (**ជួន-ណាត**) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣ ចំពោះ **សង្ខឹកាច្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ** ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

អដ្ឋមភាគ

២៧

ព. ស. ២៥០៥

សុត្តន្តបិដកេ

មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

អដ្ឋមោ ភាគោ

សុញ្ញតវគ្គោ

បឋមំ ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្វារាមេ មិគារមាតុ ចាសាទេ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឯកមិទំ ភន្តេ សមយំ ភគវា

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណាសកៈ

អដ្ឋមភាគ

សុញ្ញតវគ្គ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្ដាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងប្រាសាទរបស់មិគារមាតា ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលស្នើនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

សក្កេសុ វិហរតិ នគរកំ នាម សក្យានំ និគមោ តត្ថ មេ ភន្តេ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សុញ្ញតាវិហារេនាហំ អានន្ទ ឯតរហិ ពហុលំ វិហរាមីតិ កច្ចិ មេតំ ភន្តេ សុស្សុតំ សុគ្គហិតំ សុមនសិកតំ សុប្បធារិតន្តិ ។

[២] តគ្ឃ តេ ឯតំ អានន្ទ សុស្សុតំ សុគ្គ-ហិតំ សុមនសិកតំ សុប្បធារិតំ ។ បុព្វេ ចាហំ អានន្ទ ឯតរហិ ច សុញ្ញតាវិហារេន ពហុលំ វិហ-រាមិ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ[១] អយំ មិគារមាតុ បាសាទោ សុញ្ញោ ហត្ថិគវាស្សវឡវេន សុញ្ញោ ជាតរូបរជតេន សុញ្ញោ ឥត្ថីបុរិសសន្និបាតេន ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ ភិក្ខុសង្ឃំ បដិច្ច ឯកត្តំ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្វា គាមសញ្ញំ អមនសិករិត្វា មនុស្សសញ្ញំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។

---

១ ឱ. អានន្ទាតិ ន ទិស្សតិ ។

គង់ក្នុងនគរតូច ជានិគមរបស់ពួកសក្យៈ ក្នុងសក្កជនបទ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានរៀនក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលអានន្ទ ឥឡូវនេះតថាគត នៅច្រើនដោយការនៅស្ងប់ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនុ៎ះ ឈ្មោះថា ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ដោយប្រពៃ បានរៀនដោយប្រពៃ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ បានចងចាំដោយប្រពៃហើយឬ ។

[២] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អើអានន្ទ ពាក្យនុ៎ះ ឈ្មោះថា អ្នកបានស្តាប់ដោយប្រពៃ រៀនដោយប្រពៃ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ ចងចាំដោយប្រពៃហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលពីដើមក្តី ឥឡូវនេះក្តី តថាគតធ្លាប់នៅច្រើន ដោយការនៅស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្នាលអានន្ទ ប្រាសាទរបស់មិគារមាតានេះ សូន្យចាកដំរី គោ សេះ លា សូន្យចាកមាសនិងប្រាក់ សូន្យចាកការជួបជុំស្រីនិងប្រុសអស់ហើយ ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យភិក្ខុសង្ឃ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអានន្ទ មានឧបមេយ្យដូចជា ភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវគាមសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ថាស្រុក) មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវមនុស្សសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ថាមនុស្ស) ទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ថាព្រៃ) ក៏ដូច្នោះដែរ ។

៣

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ អរញ្ញសញ្ញា

តស្ស អរញ្ញសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ[១] ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា គាមសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា មនុស្សសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ គាមសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

១ ឱ. វិមុច្ចតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ អរញ្ញសញ្ញា

ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងអរញ្ញសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យគាមសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្សសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកគាមសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនដែលមានត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុ ក៏ពិចារណាឃើញ ដូចសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ថាជារបស់សូន្យ ត្រង់កន្លែងនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្វះ ។

[៣] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា មនុស្សសញ្ញំ អមនសិការិត្វា អរញ្ញសញ្ញំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស បឋវីសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ អាសភចម្មំ[១] សង្កុសតេន សុវិហតំ វិគតវលិកំ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ យំ ឥមិស្សា បឋវិយា ឧក្កុលវិក្កុលំ[២] នទីវិទុគ្គំ ខាណុកណ្ដកដានំ[៣] បព្វតវិសមំ តំ សព្វំ អមនសិការិត្វា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស បឋវីសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា មនុស្សសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច

១ ឱ. ឧសភចម្មំ ។ ២ ឱ. ឧក្កូលវិក្កូលំ ។ ៣ ឱ. ខាណុកណ្ដកាធារន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. ខាណុកណ្ដកដ្ឋានំ ។

[៣] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវមនុស្សសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអរញ្ញសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ថាដី) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ម្នាលអានន្ទ ស្បែកគោ ដែលគេកោស គេរូស ដោយខ្នាស មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអានន្ទ មានឧបមេយ្យដូចជាទីណាខ្ពស់ ទាប ច្ងងទឹក ច្ងងភក់ មានដង្គត់និងបន្លាប្រូងប្រាង មានភ្នំរដិបរដុប ដែលមាននៅលើផែនដីនេះ ភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវទីទាំងអស់នោះទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញាក៏ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្សសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញសញ្ញា

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ បឋវីសញ្ញា

តេន ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អរញ្ញសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអរញ្ញសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថា សូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុ ពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ថាជារបស់សូន្យ ត្រង់កន្លែងនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្ញុំះ ។

[៤] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា អរញ្ញសញ្ញំ អមនសិការិត្វា បឋវីសញ្ញំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ តស្ស អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា អរញ្ញសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អរញ្ញសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។

[៤] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុ មិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត នូវអរញ្ញសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវីសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុង អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអរញ្ញ-សញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះ ទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យ បឋវីសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអរញ្ញសញ្ញា ដឹង ច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកបឋវីសញ្ញា ។

អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ អាកាសានញ្ចាយ-តនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

[៨] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្វា បឋវីសញ្ញំ អមនសិករិត្វា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច

តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានត្រង់កន្លែងនោះទេ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

[៥] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវីសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា

៨

តេ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកបឋវីសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណាមិនមាន ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវាល់ក្រវាយណាសេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា

[៦] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្វា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ អមនសិករិត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។

[៦] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអាកាសានញ្ចាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ។

ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

[៧] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ អមនសិការិត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ

ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុ ពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជា របស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ ត្រង់ទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

[៧] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ

១១

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា

យេ អស្សុ ទរថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញា-យតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអាកិញ្ចញ្ញាយតន-សញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា នៅមានសល់ត្រង់ទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះនៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

[៨] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ អមនសិករិត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ អនិមិត្តំ ចេតោសមាធឹ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោសមាធិម្ហិ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិយេវ អស្សុ ទរថា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញាយាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ

[៨] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា តែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោសមាធិ[១] ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុងអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺមាន ព្រោះអាស្រ័យនូវកាយដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ

---

១ អនិមិត្តចេតោសមាធិនោះ បានដល់ សមាធិចិត្ត ដែលប្រកបដោយវិបស្សនា ព្រោះសមាធិនោះ ប្រាសចាកនិមិត្តមានសេចក្តីមិនទៀងជាដើម បានជាលោកហៅថា អនិមិត្ត ។

យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

[៩] បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិការិត្វា អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញំ អមនសិការិត្វា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញំ អនិមិត្តំ ចេតោសមាធឹ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោសមាធិម្ហិ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ អយំ ហិ ខោ[១] អនិមិត្តោ ចេតោសមាធិ អភិសង្ខតោ អភិសញ្ចេតយិតោ ។ យំ ខោ បន កិញ្ចិ អភិសង្ខតំ អភិសញ្ចេតយិតំ តទនិច្ចំ និរោធធម្មន្តិ បជានាតិ ។

១ ឱ. អយម្បិ ខោតិ ទិស្សតិ ។

គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុ ក៏ពិចារណាឃើញសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សល់នៅក្នុងទីនោះ ភិក្ខុ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯងឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនុ៎ះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

[៩] ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា តែធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុងអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អនិមិត្តចេតោសមាធិនេះ អាត្មាអញបានតាក់តែងហើយ បានរិះគិតសន្សំហើយ ។ ភិក្ខុនោះដឹងទៀតថា បើធម្មជាតណាមួយ ដែលអាត្មាអញតាក់តែងហើយ រិះគិតសន្សំហើយ ធម្មជាតនោះ មិនទៀង មានការរលត់ជាធម្មតា ។

តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យេ អស្សុ ទរថា កាមាសវំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា ភវាសវំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ យេ អស្សុ ទរថា អវិជ្ជាសវំ បដិច្ច តេធ ន សន្តិ អត្ថិ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ

កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា អាត្មាអញ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ កិច្ចដែលអញត្រូវធ្វើ ក៏ធ្វើស្រេចហើយ មិនមានកិច្ចដទៃក្រៅពីនេះទៀតទេ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាមាសវៈ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យភវាសវៈ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអវិជ្ជាសវៈ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះឯង

ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ កាមាសវេនាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ ភវាសវេនាតិ បជានាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អវិជ្ជាសវេនាតិ បជានាតិ ។ អត្ថិ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ ឥមមេវ កាយំ បដិច្ច សឡាយតនិកំ ជីវិតប្បច្ចយាតិ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ឥទមត្ថីតិ បជានាតិ ។ ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា បរមានុត្តរា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

[១០] យេបិ ហិ[១] កេចិ អានន្ទ អតីតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរឹសុ សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរឹសុ ។ យេបិ ហិ[២] កេចិ អានន្ទ អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សន្តិ

១-២ ឱ. យេហីតិ ទិស្សតិ ។ ឧ. ម. វិហរន្តីតិ ។

ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកកាមាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកភវាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថាសូន្យ ចាកអវិជ្ជាសវៈ ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះឯង ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនេះ ថាជារបស់សូន្យ ពុំនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សល់នៅក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា មានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យទុំះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង យ៉ាងនេះឯង ។

[១០] ម្នាលអានន្ទ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល បានចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង

១៦

សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សន្តិ ។ យេបិ ហិ កេចិ អានន្ទ ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តិ ។ តស្មាតិហ អានន្ទ បរិសុទ្ធំ បរមានុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមាតិ ឯវញ្ហិ វោ អានន្ទ សិក្ខិតព្វន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃ-លែង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុត្រូវគិតថា យើងរាល់គ្នា នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ មហាសុញ្ញតសុត្តំ

[១១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សក្កេសុ វិហរតិ កបិលវត្ថុស្មឹ និគ្រោធារាមេ ។ អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កបិលវត្ថុំ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ កបិលវត្ថុស្មឹ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ យេន កាឡខេមកស្ស[១] សក្កស្ស វិហារោ តេនុបសង្កមិ ទិវាវិហារាយ ។ តេន ខោ បន សមយេន កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សម្ពហុលានិ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ ហោន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ភគវា កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សម្ពហុលានិ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ ។ ទិស្វាន ភគវតោ ឯតទហោសិ សម្ពហុលានិ ខោ កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ សម្ពហុលា នុ ខោ ឥធ ភិក្ខូ វិហរន្តីតិ ។

---

១ កាឡក្ខេមកស្សាតិបិ សំយោគោ ។

មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២

[១១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ នាដែនរបស់ពួកសក្កៈ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ។ លុះព្រះអង្គចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅកាន់វិហាររបស់សក្កៈឈ្មោះកាឡខេមកៈ ដើម្បីសម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ សម័យនោះឯង ក្នុងវិហាររបស់កាឡខេមកសក្កៈ មានគេក្រាលសេនាសនៈ ទុកច្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ទតឃើញសេនាសនៈច្រើន គេរៀបចំទុកក្នុងវិហារ របស់កាឡខេមកសក្កៈ ។ លុះព្រះអង្គទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យត្រិះរិះដូច្នេះថា សេនាសនៈច្រើនគេរៀបចំទុក ក្នុងវិហារ របស់កាឡខេមកសក្កៈ ទំនងជាមានពួកភិក្ខុច្រើន នៅក្នុងទីនេះទេដឹង ។

[១២] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា អានន្ទោ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធឹ ឃដាយសក្កស្ស វិហារេ ចីវរកម្មំ ករោតិ ។ អថ ខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន ឃដាយសក្កស្ស វិហារោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេសិ សម្ពហុលានិ ខោ អានន្ទ កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ សម្ពហុលា[១] ឯត្ថ ភិក្ខូ វិហរន្តីតិ ។ សម្ពហុលានិ ភន្តេ កាឡខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ញត្តានិ សម្ពហុលា ភិក្ខូ ឯត្ថ វិហរន្តិ ចីវរការសមយោ នោ ភន្តេ វត្តតីតិ ។

---

១ ឱ. ឯត្ថន្តរេ នុ ខោតិ ទិស្សតិ ។

[១២] សម័យនោះឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងចាត់ចែងដេរចីពរ ក្នុងវិហាររបស់ឃដាយសក្កៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយស្ដេចចូលទៅកាន់វិហាររបស់ឃដាយសក្កៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំទុក ។ លុះព្រះអង្គគង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់សួរព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្នាលអានន្ទ សេនាសនៈច្រើន ដែលគេបានរៀបចំទុក ក្នុងវិហាររបស់កាឡខេមកសក្កៈ ហើយមានទាំងពួកភិក្ខុនៅក្នុងទីនុ៎ះ អ្វីច្រើនម៉្លេះ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនាសនៈច្រើន ដែលគេរៀបចំទុកក្នុងវិហារ របស់កាឡខេមកសក្កៈ ហើយមានពួកភិក្ខុច្រើន នៅក្នុងទីនុ៎ះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (ព្រោះ) ពេលនេះ ជាពេលធ្វើចីវរ ប្រព្រឹត្តមកដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។

[១៣] ន ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ សោភតិ សង្គណិការាមោ សង្គណិករតោ សង្គណិការាមតំ អនុយុត្តោ គណារាមោ គណរតោ គណសម្មុទិតោ[១] សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្គណិការាមោ សង្គណិករតោ សង្គណិការាមតំ អនុយុត្តោ គណារាមោ គណរតោ គណសម្មុទិតោ យន្តំ នេក្ខម្មសុខំ បវិវេកសុខំ ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ តស្ស សុខស្ស និកាមលាភី ភវិស្សតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យោ ច ខោ សោ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯកោ គណស្មា វូបកដ្ឋោ វិហរតិ តស្សេតំ ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ យន្តំ នេក្ខម្មសុខំ បវិវេកសុខំ ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ តស្ស សុខស្ស និកាមលាភី ភវិស្សតិ អកិច្ឆលាភី អកសិរលាភីតិ ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្គណិការាមោ សង្គណិករតោ សង្គណិការាមតំ អនុយុត្តោ

---
១ ម. គណេសុ បមុទិតោ ។

[១៣] ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ ដែលត្រេកអរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងសេចក្ដីត្រេកអរនឹងពួក ត្រេកអរនឹងគ្នីគ្នា ចូលចិត្តនឹងមានគ្នីគ្នា រីករាយនឹងគ្នីគ្នា មិនល្អទេ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុដែលត្រេក-អរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងសេចក្ដីត្រេកអរនឹងពួក ត្រេកអរនឹងគ្នីគ្នា ចូលចិត្តនឹងមានគ្នីគ្នា រីករាយនឹងគ្នីគ្នានោះ ហើយបានមិនបាច់ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយស្រួល នូវនេក្ខម្មសុខ វិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធិសុខ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បើភិក្ខុណា ចេញចាកពួក ហើយទៅនៅតែម្នាក់ឯង ភិក្ខុនោះ នឹងបានមិនបាច់ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយស្រួល នូវនេក្ខម្មសុខ វិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធិសុខ ជាប្រាកដ ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងសេចក្ដីត្រេកអរនឹងពួក

គណារាមោ គណរតោ គណសម្មុទិតោ សាមា-
យិកំ វា កន្តំ ចេតោវិមុត្តឹ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សតិ
អសាមាយិកំ វា អកុប្បន្តិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។
យោ ច ខោ សោ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯកោ គណស្មា
វូបកដ្ឋោ វិហរតិ តស្សេតំ ភិក្ខុនោ បាដិកង្ខំ
សាមាយិកំ វា កន្តំ ចេតោវិមុត្តឹ ឧបសម្បជ្ជ
វិហរិស្សតិ អសាមាយិកំ វា អកុប្បន្តិ ឋានមេតំ
វិជ្ជតិ ។ នាហំ អានន្ទ ឯកំ រូបំបិ សមនុបស្សាមិ
យត្ថ រត្តស្ស យថាភិរត្តស្ស រូបស្ស វិបរិណាមញ្ញ-
ថាភាវា ន ឧប្បជ្ជេយ្យុំ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
នស្សុបាយាសា ។

ត្រេកអរនឹងគ្នីគ្នា ចូលចិត្តនឹងមានគ្នីគ្នា រីករាយនឹងគ្នីគ្នា អាចនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតស្រឡះចាកកិលេស ជាទីរីករាយ ឬនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតស្រឡះចាកពួកកិលេស ជាវិមុត្តិមិនកម្រើកដោយកិលេសបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ លុះតែភិក្ខុណា ចេញចាកពួក ហើយទៅសម្ងំនៅតែម្នាក់ឯង ភិក្ខុនោះនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតចាកពួកកិលេស ជាទីរីករាយ ឬនឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតចាកពួកកិលេស ជាវិមុត្តិមិនកម្រើកដោយកិលេស ជាប្រាកដ ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតពិចារណារកមើលមិនឃើញ នូវរូប សូម្បីតែមួយ ដែលបុគ្គលត្រេកអរ ត្រេកត្រអាលយ៉ាងណា ហើយមិនកើតសេចក្តីសោកខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីតានតឹង ព្រោះមិនមានការប្រែប្រួលទៅជាប្រការដទៃ នោះសោះឡើយ ។

២១

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ សុញ្ញតូបសម្បជ្ជនំ

[១៤] អយំ ខោ បនានន្ទ វិហារោ តត្ថ[១] តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ យទិទំ សព្វនិមិត្តានំ អមនសិការា អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ តត្ថ ចេ អានន្ទ តថាគតំ ឥមិនា វិហារេន វិហរន្តំ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិតារោ ភិក្ខូ ភិក្ខុនិយោ ឧបាសកា ឧបាសិកាយោ រាជានោ រាជមហាមត្តា តិត្ថិយា តិត្ថិយសាវកា តត្រានន្ទ តថាគតោ វិវេកនិន្នេនេវ ចិត្តេន វិវេកបោណេន វិវេកបព្ភារេន វូបកដ្ឋេន នេក្ខម្មាភិរតេន ព្យន្តីភូតេន សព្វសោ អាសវដ្ឋានីយេហិ ធម្មេហិ អញ្ញទត្ថុំ ឧយ្យោជនិកប្បដិសំយុត្តំយេវ កថំ កត្តា ហោតិ ។ តស្មាតិហានន្ទ ភិក្ខុ ចេបិ អាកង្ខេយ្យ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យន្តិ តេនានន្ទ ភិក្ខុនា អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋបេតព្វំ សន្និសាទេតព្វំ[២] ឯកោទិកាតព្វំ សមាទហាតព្វំ ។

---

១ ឱ. ម. តត្ថាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. សន្និសារេតព្វំ ។

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ការសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ

[១៤] ម្នាលអានន្ទ វិហារធម៌ (ការនៅ) ក្នុងទីស្ងាត់ តថាគតបាន ត្រាស់ដឹងហើយ គឺបានសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិក្នុងសន្តាន ព្រោះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសង្ខតនិមិត្តទាំងអស់ (មានរូបជាដើម) ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកភិក្ខុក្តី ពួកភិក្ខុនីក្តី ពួកឧបាសកក្តី ពួកឧបាសិកាក្តី ពួកព្រះរាជាក្តី ពួករាជមហាអាមាត្យក្តី ពួកតិរ្ថិយក្តី ពួកសាវ័កនៃតិរ្ថិយក្តី ជាអ្នកចូលមក រកតថាគត ជាភគវន្ត ដែលកំពុងនៅដោយវិហារធម៌នេះ ម្នាលអានន្ទ តថាគត ឋិតនៅ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទនោះ ក៏មានចិត្តឈមទៅរកវិវេក បែរទៅរកវិវេក ទោរទន់ទៅរកវិវេក ស្ងាត់ចាកពួកគណៈ ត្រេកអរនឹង នេក្ខម្មៈ ប្រាសចាកធម៌ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ជាអ្នកធ្វើនូវពាក្យដែល ប្រកបដោយការដាស់តឿន ឲ្យវៀរចាកធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈ សព្វ គ្រប់ ដោយពិត ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើ មានសេចក្តីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតាំងចិត្ត ត្រូវ ញុំាំងចិត្តឲ្យរីករាយ ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ខាង ក្នុង តែមួយយ៉ាង ។

[១៥] កាថញ្ចានន្ទ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋាបេតិ សន្និសាទេតិ ឯកោទិករោតិ សមាទហាតិ ។ ឥធានន្ទ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ... ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ ភិក្ខុ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ សណ្ឋាបេតិ សន្និសាទេតិ ឯកោទិករោតិ សមាទហាតិ ។ សោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិ-ករោតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ជាធិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ខោ មេ មនសិករោតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ជាធិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ សោ

[១៥] ម្នាលអានន្ទ ចុះភិក្ខុ តាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ខាងក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិត្តកៈវិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក... ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ តាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ខាងក្នុង យ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ។ តែកាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ ចិត្ត មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងទេ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុ រមែងដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ចិត្ត មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងទេ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បើភិក្ខុនោះ

២៣

ពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា
សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អានេញ្ជំ មនសិ-
ករោតិ ។ តស្ស អានេញ្ជំ មនសិករោតោ អា-
នេញ្ជាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសីទតិ ន
សន្តិដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ
ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ អានេញ្ជំ ខោ មនសិក-
រោតោ អានេញ្ជាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ទតិ ន បសី-
ទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ
សម្បជានោ ហោតិ ។ តេនានន្ទ ភិក្ខុនា តស្មឹ-
យេវ បុរិមស្មឹ សមាធិនិមិត្តេ អជ្ឈត្តមេវ ចិត្តំ
សណ្ឋាបេតព្វំ សន្និសាទេតព្វំ ឯកោទិកាតព្វំ សមា-
ទហាតព្វំ ។ សោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិក-
រោតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិករោតោ
អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ
សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ

ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្រៅ គឺបញ្ចក្ខន្ធអ្នកដទៃ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ គឺអរូបសមាបត្តិ ។ កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគង់ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ខាងក្នុង ក្នុងសមាធិនិមិត្ត ពីមុននោះវិញ ។ ភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ។ កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុង ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើចិត្តនុ៎ះស្ងប់ស្ងាត់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុ

ឯវំ បជានាតិ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ ខោ មេ មនសិករោតោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ សោ ពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អានេញ្ជំ មនសិករោតិ ។ តស្ស អានេញ្ជំ មនសិករោតិ អានេញ្ជាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ អានេញ្ជំ ខោ មេ មនសិករោតោ អានេញ្ជាយ ចិត្តំ បក្ខន្ទតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។

[១៦] តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ ចង្កមាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ ចង្កមតិ ឯវំ មំ ចង្កមន្តំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។

ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុងហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវផលសមាបត្តិខាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគង់ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១៦] ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ នៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅដើម្បីចង្ក្រម ។ ភិក្ខុនោះ ចង្ក្រមដោយគិតដូច្នេះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈា និងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញដែលកំពុងចង្ក្រម យ៉ាងនេះ ។

ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ ឋានាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ តិដ្ឋតិ ឯវំ មំ ឋិតំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ និសជ្ជាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ និសីទតិ ឯវំ មំ និសិន្នំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ សយនាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ សយតិ ឯវំ មំ សយន្តំ នាភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវិស្សន្តីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ ភាសាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ យាយំ កថា ហីនា

ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅ ដើម្បីកិរិយាឈរ ។ ភិក្ខុនោះ ឈរដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងឈរ យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅ ដើម្បីអង្គុយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏អង្គុយដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងអង្គុយនៅ យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹង ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ នៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅដើម្បីដេក ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ដេកដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងដេក យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ នូវហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅដើម្បីនិយាយ ។ ភិក្ខុនោះ គិតថា កថាណា ថោកទាប

គម្មា បោថុជ្ជនិកា អនរិយា អនត្ថសញ្ហិតា ន និព្វិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្វានាយ សំ-វត្តតិ សេយ្យថីទំ រាជកថា ចោរកថា មហាមត្តកថា សេនាកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្នកថា បានកថា វត្ថកថា សយនកថា មាលាកថា គន្ធកថា ញាតិកថា យានកថា គាមកថា និគមកថា នគរកថា ជនបទកថា ឥត្ថីកថា សូរកថា វិសិខាកថា កុម្ភដ្ឋានកថា បុព្វបេតកថា នានត្ត-

ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនប្រសើរ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺរាជកថា (និយាយពីព្រះរាជា) ចោរកថា (និយាយពីចោរ) មហាមត្តកថា (និយាយពីអាមាត្យធំ) សេនាកថា (និយាយពីសេនា) ភយកថា (និយាយពីភ័យ) យុទ្ធកថា (និយាយពីចម្បាំង) អន្នកថា (និយាយពីបាយ) បានកថា (និយាយពីទឹក) វត្ថកថា (និយាយពីសំពត់) សយនកថា (និយាយពីដំណេក) មាលាកថា (និយាយពីកម្រងផ្កា) គន្ធកថា (និយាយពីគ្រឿងក្រអូប) ញាតិកថា (និយាយពីញាតិ) យានកថា (និយាយពីយានជំនិះ) គាមកថា (និយាយពីស្រុក) និគមកថា (និយាយពីនិគម) នគរកថា (និយាយពីក្រុង) ជនបទកថា (និយាយពីជនបទ) ឥត្ថីកថា (និយាយពីស្ត្រី) សូរកថា (និយាយពីមនុស្សក្លៀវក្លា) វិសិខាកថា (និយាយពីកំប៉ោយ) កុម្ភដ្ឋានកថា (និយាយពីកន្លែងដាក់ក្អមទឹក ឬកន្លែងកំណាប់) បុព្វបេ្បតកថា (និយាយពីមនុស្សដែលស្លាប់ហើយ) នានត្ត-

២៧

កថា លោកក្ខាយិកា សមុទ្ទក្ខាយិកា ឥតិភវា-ភវកថា ឥតិ វា ឯវរូបំ កថំ ន កថេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ យា ច[១] អយំ អានន្ទ កថា អភិសល្លេខិកា ចេតោ-វិចារណសប្បាយា[២] ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាគាយ និរោ-ធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ សំវត្តតិ សេយ្យថីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេក-កថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា ស-មាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្ស-នកថា ឥតិ ឯវរូបំ កថំ កថេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ តស្ស ចេ អានន្ទ ភិក្ខុនោ

---

១ ឱ. ច ខោ ។ ២ ឱ. ចេតោវិវរណសប្បាយា ។ ម. ចេតោវិនីវរណសប្បាយា ។

កថា (និយាយពីភាពមនុស្សផ្សេង ៗ គ្នា) លោកក្ខាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងលោក) សមុទ្ទក្ខាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងសមុទ្រ) និយាយអំពីភពតូចនិងភពធំ ថាដូច្នោះខ្លះ ដូច្នេះខ្លះ អាត្មាអញមិននិយាយនូវកថា មានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កថាណា ផ្លូវផង់ ជាទីសប្បាយនៃការពិចារណាតាមដំណើរចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺអប្បិច្ឆកថា (និយាយពីសេចក្ដីប្រាថ្នាតិច) សន្តុដ្ឋិកថា (និយាយពីសេចក្ដីសន្ដោស) បវិវេកកថា (និយាយពីសេចក្ដីស្ងប់ស្ងាត់) អសំសគ្គកថា (និយាយពីការមិនជាប់ជំពាក់) វីរិយារម្ភកថា (និយាយពីការប្រារព្ធព្យាយាម) សីលកថា (និយាយពីសីល) សមាធិកថា (និយាយពីសមាធិ) បញ្ញាកថា (និយាយពីប្រាជ្ញា) វិមុត្តិកថា (និយាយពីការរួចចាកកិលេស) វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា (និយាយពីការឃើញដោយបញ្ញា ចំពោះកិរិយារួចចាកកិលេស) អាត្មាអញនឹងនិយាយតែកថា មានសភាពយ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ

ឥមិនា វិហារេន វិហរតោ វិតក្កាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ យេមេ វិតក្កា ហីនា គម្មា ពោថុជ្ជនិកា អន-រិយា អនត្ថសញ្ហិតា ន និព្វិទាយ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោ-ធាយ ន និព្វានាយ សំវត្តន្តិ សេយ្យថីទំ កាមវិ-តក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហឹសាវិតក្កោ ឥតិ ឯវរូបេន វិតក្កេន ន វិតក្កេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្ប-ជានោ ហោតិ ។ យេ ច ខោ អាននទ្ធ វិតក្កា អរិយា និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ សេយ្យថីទំ នេក្ខម្មវិតក្កោ អព្យាបាទវិតក្កោ អវិហឹ-សាវិតក្កោ ឥតិ ឯវរូបេ វិតក្កេ វិតក្កេស្សាមីតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។

កំពុងនៅ ដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្អោនទៅ ដើម្បីវិតក្កៈ (សេចក្ដីត្រិះរិះ) ។ ភិក្ខុនោះ គិតថា វិតក្កៈទាំងឡាយណា ដែលថោកទាប ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុថុជ្ជន មិនប្រសើរ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីរំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺកាមវិតក្កៈ ព្យាបាទវិតក្កៈ វិហឹសាវិតក្កៈ អាត្មាអញ នឹងមិនត្រិះរិះ ដោយវិតក្កៈ មានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ វិតក្កៈទាំងឡាយណា ដ៏ប្រសើរ ជានិយ្យានិកៈ (ដឹកនាំសត្វ) តែដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាមពុទ្ធវចនៈនោះ ដើម្បីការអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃបាន គឺនេក្ខម្មវិតក្កៈ អព្យាបាទវិតក្កៈ អវិហឹសាវិតក្កៈ ភិក្ខុគិតថា អាត្មាអញ នឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

២៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ បញ្ចកាមគុណា

[១៧] បញ្ច ខោ ឥមេ អានន្ទ កាមគុណា កតមេ បញ្ច ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា សទ្ទា... ឃានវិញ្ញេយ្យា គន្ធា... ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យា រសា.. កាយវិញ្ញេយ្យា ផោដ្ឋព្វា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា បិយរូបា កាមូបសញ្ហិតា រជនីយា ឥមេ ខោ អានន្ទ បញ្ច កាមគុណា ។ យត្ថ ភិក្ខុនា អភិក្ខណំ សកំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ អត្ថិ នុ ខោ មេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អញ្ញ-តរស្មឹ វា អញ្ញតរស្មឹ វា អាយតនេ ឧប្ប-ជ្ជតិ ចេតសោ សមុទាចារោតិ ។ សចេ អានន្ទ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ បជានាតិ អត្ថិ នុ ខោ មេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អញ្ញតរស្មឹ វា អញ្ញតរស្មឹ វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជតិ ចេតសោ សមុទាចារោតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ យោ ខោ ឥមេសុ[១] បញ្ចសុ កាមគុណេសុ ឆន្ទរាគោ សោ មេ អប្បហីនោតិ[២] ។

១ ឱ. ខោ មេ ។ ២ ម. នប្បហីនោតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ កាមគុណ ៥

[១៧] ម្នាលអានន្ទ កាមគុណនេះ មាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ រូបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក ១ សំឡេងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយត្រចៀក... ១ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយច្រមុះ... ១ រសទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយអណ្តាត... ១ ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក ១ ម្នាលអានន្ទ កាមគុណ ៥ ប្រការ នេះឯង ។ ភិក្ខុត្រូវពិចារណាចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរឿយ ៗ ថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាល់នៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ កើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលអានន្ទ បើភិក្ខុពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាល់នៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ កើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគង់ដឹងយ៉ាងនេះថា តម្រេកណា ដែលកើតក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នេះ តម្រេកនោះ អាត្មាអញ មិនទាន់លះបង់បានទេ ។

សចេ បនានន្ទ ភិក្ខុ បច្ចវេក្ខមានោ ឯវំ បជានាតិ នត្ថិ ខោ មេ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ អញ្ញតរស្មឹ វា អញ្ញតរស្មឹ វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជតិ ចេតសោ សមុទាចារោតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ យោ ខោ ឥមេសុ បញ្ចសុ កាមគុណេសុ ឆន្ទរាគោ សោ មេ បហីនោតិ ។ ឥតិហ តត្ថ[១] សម្បជានោ ហោតិ ។

[១៨] បញ្ច ខោ ឥមេ[២] អានន្ទ ឧបាទានក្ខន្ធា ។ យត្ថ ភិក្ខុនា ឧទយព្វយានុបស្សិនា[៣] វិហាតព្វំ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ ឥតិ វេទនា... ឥតិ សញ្ញា... ឥតិ សង្ខារា... ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោតិ ។ តស្ស ឥមេសុ បញ្ចសុបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សិនោ វិហរតោ យោ បញ្ចសុបាទានក្ខន្ធេសុ អស្មិមានោ សោ បហីយតិ ។

---

១ ឱ. តត្ថាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. មេ ។ ៣ ឱ. ឧទយព្យយានុបស្សិនា ។

ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត បើភិក្ខុពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាល់នៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ មិនកើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយទេ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីប្រាថ្នានោះ អាត្មាអញបានលះបង់ហើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១៨] ម្នាលអានន្ទ ឧបាទានក្ខន្ធនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ភិក្ខុគប្បីនៅ ដោយកិរិយាពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវការកើតនិងការរលត់ ដូច្នេះថា រូប ដូច្នេះ ការកើតឡើងនៃរូប ដូច្នេះ ការវិនាសទៅនៃរូប ដូច្នេះ វេទនា ដូច្នេះ... សញ្ញា ដូច្នេះ... សង្ខារទាំងឡាយ ដូច្នេះ... វិញ្ញាណ ដូច្នេះ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ដូច្នេះ ការវិនាសទៅនៃវិញ្ញាណ ដូច្នេះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះនៅ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវការកើតនិងការរលត់ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ភិក្ខុនោះ រមែងលះបង់អស្មិមានះ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ចេញបាន ។

៣១

ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បជានាតិ យោ ខោ មេ បញ្ចសុបាទានក្ខន្ធេសុ អស្មិមានោ សោ មេ បហីនោតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។ ឥមេ ខោ តេ អានន្ទ ធម្មា ឯកន្តកុសលាយតិកា អរិយា លោកុត្តរា អនវក្កន្តា បាបិមតា ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អានន្ទ កំ អត្ថវសំ សម្បស្សមានោ អរហតិ សាវកោ សត្ថារំ អនុពន្ធិតុំ អបិ បយុជ្ជមានោតិ ។ ភគវំមូលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ភគវំនេត្តិកា ភគវំបដិសរណា សាធុ វត ភន្តេ ភគវន្តំយេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តីតិ ។

[១៩] ន ខោ អានន្ទ អរហតិ សាវកោ សត្ថារំ អនុពន្ធិតុំ យទិទំ សុត្តគេយ្យវេយ្យាករណស្ស សោតុំ តំ កិស្ស ហេតុ ទីឃរត្តស្ស ហិ វោ អានន្ទ ធម្មា សុតា ធតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា ។ យា ច ខោ អយំ អានន្ទ កថា អភិសល្លេខិតា

ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានលះបង់អស្មិមានះ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ បានហើយ ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាប់មកតាមកុសលដោយចំណែកមួយ ដ៏បរិសុទ្ធប្រសើរក្នុងលោក ដែលមារមានចិត្តបាប មិនអាចគ្របសង្កត់បាន ។ ម្នាលអានន្ទ អ្នកសម្គាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច សាវ័ក ពិចារណាឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាមិនបាច់គេហៅរក តែគួរដើរតាមសាស្តា ។ ព្រះអានន្ទ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងសេចក្តីនៃភាសិតនុ៎ះដោយប្រពៃដល់យើងខ្ញុំ ពួកភិក្ខុស្តាប់ភាសិតរបស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំទុក ។

[១៩] ម្នាលអានន្ទ សាវ័កមិនគួរដើរតាមតែព្រះសាស្តាទេ គឺថាគួរតែស្តាប់ នូវសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ធម៌ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ក៏បានស្តាប់ បានទ្រទ្រង់ ចាំរត់មាត់ ស្ទាត់ក្នុងចិត្ត ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ ជាយូរយារហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត កថាណា ផ្លូវផង់ក្រៃលែង

ចេតោវិចារណាសប្បាយា ឯកន្តនិព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ និព្វានាយ សំវត្តតិ សេយ្យថីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញាណទស្សនកថា ឯវរូបិយា ខោ អានន្ទ កថាយ សោតុំ[១] អរហតិ សាវកោ សត្ថារំ អនុពន្ធិតុំ អបិ បយុជ្ជមានោតិ[២] ។ ឯវំ សន្តេ[៣] អានន្ទ អាចរិយូបទ្ទវោ ហោតិ ឯវំ សន្តេ សន្តេវាសូបទ្ទវោ ហោតិ ឯវំ សន្តេ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ហោតិ ។

[២០] កថញ្ចានន្ទ អាចរិយូបទ្ទវោ ហោតិ ។ ឥធានន្ទ ឯកច្ចោ សត្ថា វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថាវូបកដ្ឋស្ស វិហរតោ អន្វាវត្តន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ

---

១ ឱ. ម. ហោតុ ។ ២ ឱ. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. ម. សន្តេ ខោ ។

ជាទីសប្បាយនៃកិរិយាពិចារណាដោយចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន កថានោះ គឺ អប្បិច្ឆកថា សន្តុដ្ឋិកថា បវិវេកកថា អសំសគ្គកថា វីរិយារម្ភកថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា ម្នាលអានន្ទ សាវ័ក គួរតែស្តាប់ នូវកថាមានសភាពយ៉ាងនោះ ទើបឈ្មោះថា មិនបាច់គេហៅរក តែគួរដើរតាមសាស្តា ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ឧបទ្រពអាចារ្យ ក៏មាន កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ឧបទ្រពកូនសិស្ស ក៏មាន កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ឧបទ្រពព្រហ្មចារី ក៏មាន ។

[២០] ម្នាលអានន្ទ ឧបទ្រពអាចារ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាស្តាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នៅអាស្រ័យ នឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ កាលដែលសាស្តានោះ ចៀសចេញចាកពួកគណៈដូច្នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី

ជានបទា ច ។ ខោ អន្វាវត្តេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច មុច្ឆំ និកាមយតិ[១] គេធំ អាបជ្ជតិ អាវត្តតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតានន្ទ ឧបទ្ទវោ អាចរិយោ អាចរិយូបទ្ទវេន ។ អវធីសុ នំ បាបកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា បោនោព្ភវិកា សទរា ទុក្ខវិបាកា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយា ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ អាចរិយូបទ្ទវោ ហោតិ ។

[២១] កថញ្ចានន្ទ អន្តេវាសូបទ្ទវោ ហោតិ ។ តស្សេវ ខោ បនានន្ទ សត្ថុ សាវកោ តស្ស សត្ថុ វិវេកមនុព្រូហយមានោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថាវូបកដ្ឋស្ស វិហរតោ អន្វាវត្តន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច ។ សោ

១ ឱ. មុច្ឆតិ កាមយតិ, ម. មុច្ឆំ កាមយតិ ។

អ្នកជនបទក្តី ក៏ចេះតែចូលទៅរក (សាស្តានោះ) ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ចេះតែចូលទៅរកដូច្នោះហើយ សាស្តានោះ ប្រាថ្នានូវតណ្ហាជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្មោភវិញ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះ តថាគតហៅថា ឧបទ្រពអាចារ្យ ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេសកើតក្នុងអាចារ្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិជរានិងមរណៈ តទៅមុខ ក៏សម្លាប់ នូវសាស្តានោះ ។ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពអាចារ្យ ។

[២១] ម្នាលអានន្ទ ចុះឧបទ្រពសិស្ស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាវ័ករបស់សាស្តានោះឯង កាលចម្រើនវិវេក យកតម្រាប់សាស្តានោះ ក៏អាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្ងប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ចេះតែចូលទៅរកសាវ័ក ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះ ប្រាថ្នា

អន្វាវដ្តេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច មុច្ឆំ និកាមយតិ គេធំ អាបជ្ជតិ អាវដ្តតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតានន្ទ ឧបទ្ទវោ អន្តេវាសី អន្តេវាសូបទ្ទវេន ។ អវធឹសុ នំ បាបកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា ពោនោព្ភវិកា សទរា ទុក្ខវិបាកា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយា ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ អន្តេវាសូបទ្ទវោ ហោតិ ។

[២២] កថញ្ចានន្ទ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ហោតិ ។ ឥធានន្ទ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មា-សម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ

នូវតណ្ហា ជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្ដីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្ដីល្មោភ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្ដី អ្នកនិគមក្ដី អ្នកជនបទក្ដី ដែលចូលទៅរក (ទាំងអម្បាលនោះ) វិញ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះ តថាគតហៅថា ឧបទ្រពសិស្ស ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេសកើតក្នុងសិស្ស ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិជរានិងមរណៈតទៅ ក៏សម្លាប់នូវសាវ័កនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពសិស្ស ។

[២២] ម្នាលអានន្ទ ចុះឧបទ្រពព្រហ្មចារី តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រះតថាគតឆ្ងាយចាកសឹកសត្រូវគឺកិលេស ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំព្រោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ មានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្ដាចារ្យនៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច មិនត្រឡប់មកកាន់ត្រៃភព ព្រះអង្គកើតឡើងក្នុងលោកនេះ ។ ព្រះតថាគតនោះ អាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្ចប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ

អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថារូបកដ្ឋស្ស វិហារតោ អន្វាវដ្ដន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច ។ សោ អន្វាវដ្ដេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច ន មុច្ឆំ និកាមយតិ ន គេធំ អាបជ្ជតិ ន អាវដ្ដតិ ពាហុល្លាយ ។ តស្សេវ ខោ បនានន្ទ សត្ថុ សាវកោ តស្ស សត្ថុ វិវេកមនុព្រូហយមានោ វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ តស្ស តថារូបកដ្ឋស្ស វិហារតោ អន្វាវដ្ដន្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកា នេគមា ចេវ ជានបទា ច ។ សោ អន្វាវដ្ដេសុ ព្រាហ្មណគហបតិកេសុ នេគមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច មុច្ឆំ និកាមយតិ គេធំ អាបជ្ជតិ អាវដ្ដតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតិ អានន្ទ ឧបទ្ទវោ ព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារូបទ្ទវេន ។ អវធឹសុ នំ ពាបកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា ពោនោព្ភវិកា សទរា ទុក្ខវិបាកា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយា ។

ទីវាល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ចេះតែចូលទៅរកព្រះតថាគត ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ ព្រះតថាគតនោះ មិនប្រាថ្នានូវតណ្ហាជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ មិនដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ មិនត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្មោភ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ដែលចូលទៅរក (នោះ) ទេ ។ ម្នាលអានន្ទ តែថាសាវ័ករបស់សាស្តានោះឯង ចម្រើនវិវេក យកតម្រាប់សាស្តានោះ ក៏នៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្ចប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ចេះតែចូលទៅរកសាវ័កដែលចាកចេញពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះ បែរជាប្រាថ្នានូវតណ្ហាជាធម្ម-ជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្មោភក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ដែលចូលទៅរកនោះវិញ ។ ម្នាលអានន្ទ នេះឯង តថាគតហៅថា ឧបទ្រពព្រហ្មចារី ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេសកើតក្នុងព្រហ្មចារី ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិ ជរា និងមរណៈតទៅ ក៏សម្លាប់នូវសាវ័កនោះ ។

ឯវំ ខោ អានន្ទ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ហោតិ ។ តត្រានន្ទ យោ ចេវ(១) អាចរិយូបទ្ទវោ យោ ច អន្តេវាសូបទ្ទវោ អយំ តេហិ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ទុក្ខវិបាកតរោ ចេវ កដុកវិបាកតរោ ច អបិច វិនិបាតាយ សំវត្តតិ ។ តស្មាតិហ មំ អានន្ទ មិត្តវតាយ សមុទាចរថ មា សបត្តវតាយ តំ វោ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ ។

[២៣] កថញ្ចានន្ទ សត្ថារំ សាវកា សបត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ មិត្តវតាយ ។ ឥធានន្ទ សត្ថា

១ ឱ. ចេវាយំ ។

ម្នាលអានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពព្រហ្មចារី ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្ដាឧបទ្រពទាំងនោះ ឧបទ្រពអាចារ្យក្ដី ឧបទ្រពសិស្សក្ដី ឲ្យផលជាទុក្ខល្មមទេ ចំណែកឧបទ្រពព្រហ្មចារីនេះ ទើបឱ្យផលជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង ឲ្យផលផ្សាក្ដៅយ៉ាងក្រៃលែង ជាងឧបទ្រពអាចារ្យ និងឧបទ្រពសិស្ស ទាំងនោះទៅទៀត មិនតែប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លាក់ចុះទៅកាន់អបាយ ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូររាប់អានតថាគត ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាមិត្ត កុំរាប់អានតថាគត ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរឡើយ សេចក្ដីប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលជាអង្វែងទៅ ។

[២៣] ម្នាលអានន្ទ ចុះពួកសាវ័ក រាប់អានសាស្ដា ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិ ជាអ្នកមានពៀរ មិនរាប់អានសាស្ដា ដោយសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាមិត្ត តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាស្ដាក្នុងលោកនេះ

៣៧

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ មិត្តប្បដិបត្តិ

សាវកានំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្បកោ ហិតេសី អនុកម្បំ ឧបាទាយ ឥទំ វោ ហិតាយ ឥទំ វោ សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា ន សុស្សូសន្តិ ន សោតំ ឱទហន្តិ ន អញ្ញា ចិត្តំ[១] ឧបដ្ឋបេន្តិ វោក្កម្ម ច សត្ថុ សាសនំ[២] វត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ សត្ថារំ សាវកា សបត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ មិត្តវតាយ ។

[២៤] កថញ្ចានន្ទ សត្ថារំ សាវកា មិត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ សបត្តវតាយ ។ ឥធានន្ទ សត្ថា សាវកានំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្បកោ ហិតេសី អនុកម្បំ ឧបាទាយ ឥទំ វោ ហិតាយ

---

១ ឱ. ន អញ្ញំ ចិត្តំ ។ ២ ឱ. ម. សាសនា ។

ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសម្តែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័កថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់សាស្តានោះ មិនស្តាប់ដោយគោរព មិនផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ មិនញុំាងចិត្តដែលត្រាច់ទៅក្នុងទីដទៃឲ្យតាំងនៅនឹង លះបង់លែងប្រព្រឹត្តតាមសាសនារបស់សាស្តា ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសាវ័ករាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាអ្នកមានពៀរ មិនរាប់អាន ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

[២៤] ម្នាលអានន្ទ ចុះពួកសាវ័ករាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនរាប់អាន ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ សាស្តាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសម្តែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័កថា ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ

ឥទំ វោ សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា សុស្សូសន្តិ សោតំ ឱទហន្តិ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិ ន ច វោក្កម្ម សត្ថុ សាសនំ វត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ អានន្ទ សត្ថារំ សាវកា មិត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ នោ សបត្តវតាយ ។ តស្មាតិហ មំ អានន្ទ មិត្តវតាយ សមុទាចរថ មា សបត្តវតាយ តំ វោ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ[១] ។ ន វោ អហំ អានន្ទ តថា បរក្កមិស្សាមិ យថា កុម្ភការោ អាមកេ អាមកមត្តេ ។

---

១ ឱ. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។

ធម្មជាតនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ពួកសាវ័ក របស់សាស្តានោះ ខំប្រឹងស្តាប់ ផ្ទៀងត្រចៀកស្តាប់ ញ៉ាំងចិត្តដែលត្រាច់ទៅក្នុងទីដទៃឲ្យតាំងនៅនឹង ទាំងមិនលះបង់លែងប្រព្រឹត្តតាមសាសនារបស់សាស្តាឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសាវ័ក រាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនរាប់អាន ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួររាប់អានតថាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្តចុះ កុំរាប់អានតថាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរឡើយ ការប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលជាអង្វែងទៅ ។ ម្នាលអានន្ទ ស្មូនឆ្នាំង កាន់ភាជន៍ទាំងឡាយ ដែលទទឹក មិនទាន់ស្ងួត (ថ្នមមិនឲ្យបែក) យ៉ាងណា តថាគត មិនបៀតបៀនអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។

៣៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ មិត្តប្បដិបត្តិ

និគ្គយ្ហនិគ្គយ្ហាហំ អានន្ទ វក្ខាមិ បវយ្ហប្បវយ្ហាហំ(១) អានន្ទ វក្ខាមិ(២) យោ សារោ សោ ឋស្សតីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អានន្ទោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

មហាសុញ្ញតសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. បវយ្ហបវយ្ហាតិ ទិស្សតិ, ម. បគ្គយ្ហបគ្គយ្ហាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អានន្ទ វក្ខាមីតិ ន ទិស្សតិ ។

ម្នាលអានន្ទ តថាគត សង្កត់សង្កិនហើយ ប្រៀនប្រដៅរឿយ ៗ ម្នាលអានន្ទ តថាគត បន្សាត់បង់បំផ្លាញបង់ នូវទោសចេញហើយ ប្រៀនប្រដៅថែមទៀត ដោយគិតថា នឹងឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសារៈគឺមគ្គផលតាំងនៅ (ក្នុងសន្តាន) ។ លុះព្រះមានបុណ្យ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ ចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តំ

[២៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខូនំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយមន្តរាកថា ឧទបាទិ អច្ឆរិយំ អាវុសោ អព្ភុតំ អាវុសោ តថាគតស្ស ម-ហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ នាម តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ឆិន្នបបញ្ចេ ឆិន្នវដុមេ បរិយាទិន្នវដ្ដេ សព្វទុក្ខវីតិវត្តេ ជានិស្សតិ ឯវំជច្ចា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំនាមា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំគោត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំសីលា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំធម្មា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំបញ្ញា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ

អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទី ៣

[២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ កាលពួកភិក្ខុមានចំនួនច្រើន ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា ក្នុងកាលនោះឯងអន្តរាកថានេះ ក៏កើតឡើងថា អស្ចារ្យណាស់ អាវុសោ ចម្លែកណាស់ អាវុសោ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាប នូវព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេសជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់នូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្លងបង់ហើយ នូវទុក្ខទាំងពួង ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ

ឯវំវិហារី តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំវិមុត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អានន្ទោ តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អច្ឆរិយា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មសមន្នាគតា ច អព្ភុតា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អព្ភុតធម្មសមន្នាគតា ចាតិ ។ អយញ្ច ហិទំ តេសំ ភិក្ខូនំ អយំ[១] អន្តរាកថា វិប្បកតា ហោតិ ។

[២៦] អថ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនុបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ថ ភិក្ខវេ ឯតរហិ កថាយ សន្និសិន្នា កា ច បន វោ អន្តរាកថា វិប្បកតាតិ ។ ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តានំ

១ ឱ. អយន្តិ ន ទិស្សតិ ។

ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលនឹងភិក្ខុទាំងនោះដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលអស្ចារ្យ ទាំងប្រកបដោយធម៌អស្ចារ្យមែន ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលចម្លែក ទាំងប្រកបដោយធម៌ចម្លែកមែន ។ នេះ ជាអន្តរាកថា របស់ភិក្ខុទាំងនោះ អន្តរាកថានេះ ក៏ដាច់ពាក់កណ្តាលទៅ ។

[២៦] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីការសម្ងំក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលសំដៅទៅឧបដ្ឋានសាលា លុះទ្រង់ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់គង់ហើយ ក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយដូចម្តេច ចុះពាក្យដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយបញ្ឈប់ទៅ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត

៤២

ឧបដ្ឋានសាលាយំ សន្និសិន្នានំ សន្និបតិតានំ អយ-
មន្តរាកថា ឧទបាទិ អច្ឆរិយំ អាវុសោ អព្ភុតំ អាវុសោ
តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវតា យត្រ ហិ
នាម តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធេ បរិនិព្វុតេ ឆិន្នប-
បញ្ចេ ឆិន្នវដុមេ បរិយាទិន្នវដ្តេ សព្វទុក្ខវីតិវត្តេ ជា-
និស្សតិ ឯវំជច្ចា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំ-
នាមា... ឯវំគោត្តា... ឯវំសីលា... ឯវំធម្មា... ឯវំបញ្ញា...
ឯវំវិហារី... ឯវំវិមុត្តា តេ ភគវន្តោ អហេសុំ ឥតិបីតិ
ឯវំ វុត្តេ ភន្តេ អាយស្មា អានន្ទោ អម្ហេ ឯតទវោច
អច្ឆរិយា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មស-
មន្នាគតា ច អព្ភុតា ចេវ អាវុសោ តថាគតា

ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងឧបដ្ឋានសាលា អន្តរាកថានេះ កើតឡើងដូច្នេះថា អស្ចារ្យណាស់ អាវុសោ ចម្លែកណាស់ អាវុសោ ត្រង់ដែលព្រះតថាគត ព្រះអង្គមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា ព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាប នូវព្រះអតីតពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលបរិនិព្វានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកិលេស ជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តិលនូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្មជាគ្រឿងញុំាងសត្វឲ្យវិលវល់ ទ្រង់កន្លងបង់ហើយនូវទុក្ខទាំងពួង ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ... មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ... មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ... មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ... មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ... មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មានសេចក្តីអស្ចារ្យ ទាំងប្រកបដោយធម៌ដ៏អស្ចារ្យមែន ម្នាលអាវុសោ ព្រះតថាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលចម្លែក

អព្ភូតធម្មសមន្នាគតា ចាតិ អយំ ខោ នោ ភន្តេ អន្តរាកថា វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។

[២៧] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្ទំ អាមន្តេតិ តស្មាតិហ តំ អានន្ទ ភិយ្យោសោ មត្តាយ បដិភន្តុ តថាគតស្ស អច្ឆរិយា អព្ភូតធម្មាតិ ។

[២៨] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតំ កាយំ ឧបបជ្ជីតិ[១] ។ យម្បិ ភន្តេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតំ កាយំ ឧបបជ្ជិ ឥទម្បហំ[២] ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភូតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ម. ឧបបជ្ជតីតិ, ឱ. ឧប្បជ្ជីតិ ។ ២ ឱ. ឥទមហ ។ ម. ឥទំ បាហំ ។

ជាបុគ្គលប្រកបដោយធម៌ដ៏ចម្លែកមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះ ជាអន្តរាកថា ដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ បញ្ឈប់ក្នុងវេលា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្ដេចមកដល់ ។

[២៧] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងព្រះអានន្ទថា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ធម៌ណា ដែលអស្ចារ្យ ដែលចម្លែក អ្នកចូរបំភ្លឺនូវធម៌នោះ ចំពោះតថាគត ឲ្យលើសលន់ពន់ប្រមាណ ក្នុងទីនេះចុះ ។

[២៨] ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនុ៎ះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្ដាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានទទួល ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ កើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ កើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងតែមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ (ធម៌អស្ចារ្យចម្លែក) របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[២៩] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសិ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[៣០] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យាវតាយុកំ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ យាវតាយុកំ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសិ ឥទម្បាហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[២៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ដរាបដល់អស់អាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ ឋិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ដរាបដល់អស់ព្រះជន្មាយុ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តេ មាតុកុច្ឆោក្កន្តិ

[៣១] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមិ ឥទម្បហំ ភន្តេ ។ បេ ។ ធារេមិ ។

[៣២] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចវិត្វា មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កមតិ[១] អថ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវមនុស្សាយ អប្បមាណោ ឧឡារោ[២] ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យាបិ តា ឱកន្តរិកា[៣] អឃា អសំវុតា អន្ធការា អន្ធការតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឯវំមហិទ្ធិកា

---

១ ឱ. ឱក្កមីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ឧឡារោ ។ ៣ លោកន្តរិកាតិ បាឋោ ទិស្សតិ អដ្ឋកថាយំ ។

[៣១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ទ្រង់ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ទ្រង់ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ។ បេ ។

[៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណា ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ចុះមកកាន់ផ្ទៃមាតា កាលណោះ ពន្លឺដ៏លើសលប់ហួសប្រមាណកើតប្រាកដក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍និងពួកសត្វ គឺទេវតានិងមនុស្សដ៏វិសេស ជាពន្លឺកន្លងនូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ទាំងចន្លោះនៃលោកណា ដែលបើកជានិច្ច មិនមានទីតម្កល់នៅខាងក្រោម មានតែងងឹត ប្រកបដោយងងឹតនិងអព្ទ ព្រះចន្ទ្រនិងព្រះអាទិត្យនេះ មានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ

ឯវំមហានុភាវា អាភាយ នានុភោន្តិ តត្ថបិ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧបបន្នា តេបិ តេនោភាសេន អញ្ញមញ្ញស្ស ជានន្តិ[១] អញ្ញេបិ កិរ ភោ សន្តិ សត្តា ឥធូបបន្នាតិ អយញ្ច ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អប្បមាណោ ច ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវន្តិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភូតធម្មំ ធារេមិ ។

[៣៣] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ ចត្តារោ នំ ទេវតា ចតុទ្ទិសារក្ខាយ ឧបគច្ឆន្តិ

១ ឱ. ម. អញ្ញមញ្ញំ សញ្ជានន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សំកម្បិ សំបកម្បិ សំបវេធីតិ ទិស្សតិ ។

មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ មិនបានចាំងទៅក្នុងទីណា ពន្លឺដ៏លើសលប់ ហួសប្រមាណ កន្លងបង់នូវទេវានុភាពរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដ ក្នុងទីនោះដែរ មួយទៀត ពួកសត្វណា ដែលកើតក្នុងទីនោះ ពួកសត្វនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាច្បាស់ទៅវិញទៅមក ដោយពន្លឺនោះថា យីអើ ពួកសត្វដទៃ មានមកកើតក្នុងទីនេះដែរតើ មួយទៀត លោកធាតុទាំងមួយម៉ឺននេះ ក៏រំភើប ញាប់ញ័រ រន្ធត់ ឯពន្លឺដ៏លើសលប់ ហួសប្រមាណ កន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដ ក្នុងលោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្រ្ត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្រ្ត របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណា ពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃព្រះមាតា តែងមានទេវបុត្រ ៤ អង្គ ចូលមករក្សាពោធិសត្វនោះ ក្នុងទិសទាំង ៤

៤៧

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តេ មាតុកុច្ឆោក្កន្តិ

មា នំ[១] ពោធិសត្តំ វា ពោធិសត្តមាតរំ វា មនុស្សា វា អមនុស្សា វា កោចិ វា វិហេសេសីតិ[២] ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[៣៤] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុកុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ បកតិយា សីលវតី ពោធិ-សត្តមាតា ហោតិ វិរតា បាណាតិបាតា វិរតា អទិន្នា-ទានា វិរតា កាមេសុ មិច្ឆាចារា វិរតា មុសាវាទា វិរតា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. នំខោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. វិហេឋេសីតិ ។

ដោយគិតថា កុំឲ្យមនុស្ស ឬអមនុស្ស ឬក៏អ្នកណាមួយ បៀតបៀន នូវពោធិសត្វនិងមាតាពោធិសត្វបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណា ពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ ជាអ្នកមានសីលដោយប្រក្រតី គឺជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៥] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ បុរិសេសុ មានសំ ឧប្បជ្ជតិ កាមគុណោបសញ្ហិតំ អនតិក្កមនិយា ច ពោធិសត្តមាតា ហោតិ កេនចិ បុរិសេន រត្តចិត្តេនាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។

[៣៦] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ លាភិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ បញ្ចន្នំ កាមគុណានំ សា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតា សមង្គីភូតា បរិចារេតីតិ[១] ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុត-ធម្មំ ធារេមិ ។

១ ឱ. បរិវារេតីតិ ។

[៣៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណា ពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ មិនកើតចំណង់ ដែលប្រកបដោយកាមគុណ ក្នុងបុរសទាំងឡាយឡើយ ទាំងបុរសណាមួយ ដែលមានចិត្តត្រេក ក៏មិនគប្បីប្រព្រឹត្តកន្លងមាតាពោធិសត្វបានទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ ជាស្ត្រីបាននូវកាមគុណទាំង ៥ ប្រការ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ មូលមិត្ត ដោយកាមគុណទាំង ៥ ប្រការ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសុត្តេ មាតុកុច្ឆោក្កន្តិ

[៣៧] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ កោចិទេវ អាពាធោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ អកិលន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិសត្តមាតា តិរោកុច្ឆិគតំ បស្សតិ សព្វង្គប្បច្ចង្គឹ អហិនិន្ទ្រិយំ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ មណិ វេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ ។ តត្រស្ស សុត្តំ អាវុតំ នីលំ វា បីតំ វា លោហិតកំ[១] វា ឱទាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ វា ។ តមេនំ ចក្ខុមា បុរិសោ ហត្ថេ ករិត្វា បច្ចវេក្ខេយ្យ អយំ ខោ មណិ វេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ ។

១ ឱ. ម. លោហិតំ ។

សុញ្ញតវគ្គ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា

[៣៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្ដាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណា ពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃពោធិសត្វ ឥតមានអាពាធណាមួយកើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វ ជាស្ត្រីមានសេចក្ដីសុខ ឥតមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ រមែងឃើញពោធិសត្វសព្វអវយវៈតូចធំ ដែលមានឥន្ទ្រិយមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាឋិតនៅខាងក្រៅផ្ទៃ ។ ម្នាលអានន្ទ ដូចកែវមណី និងកែវពៃទូរ្យ ដ៏ល្អមានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលគេច្នៃហើយដោយល្អ ។ បុគ្គលយកសូត្រដែលមានពណ៌ខៀវក្ដី លឿងក្ដី ក្រហមក្ដី សក្ដី សូត្រដែលមានពណ៌លឿងទុំក្ដី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ ។ បុរសដែលមានចក្ខុ យកមកដាក់ក្នុងដៃហើយ ពិចារណាស្គាល់ច្បាស់ នូវកែវនោះថា នោះជាកែវមណី ជាកែវពៃទូរ្យ ដ៏ល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង ៨ ដែលគេច្នៃដោយប្រពៃ ។

តត្ថិជំ សុត្តំ អាវុតំ ជីលំ វា បីតំ វា លោហិតកំ វា ឱទាតំ វា បណ្ឌុសុត្តំ វាតិ ឯវមេវ ខោ អានន្ទ យទា ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆឹ ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ កោចិទេវ អាពាធោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ពោធិសត្តមាតា ហោតិ អកិលន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិសត្តមាតា តិរោកុច្ឆិគតំ បស្សតិ សព្វង្គប្បច្ចង្គំ អហិនិន្ទ្រិយន្តិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[៣៨] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សត្តាហំ ជាតេ អានន្ទ ពោធិសត្តេ ពោធិសត្តមាតា កាលំ ករោតិ តុសិតកាយំ ឧបបជ្ជតីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

បុគ្គលយកសូត្រ ដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី សូត្រដែលមានពណ៌លៀងទុំក្តី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ យ៉ាងណា ម្នាលអានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតាពោធិសត្វ មិនដែលមានអាពាធណាមួយ កើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វ ជាស្ត្រីមានសេចក្តីសុខ ឥតមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ រមែងឃើញពោធិសត្វសព្វអវយវៈតូចធំ ដែលមានឥន្ទ្រិយមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាឋិតនៅខាងក្រៅផ្ទៃ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលពោធិសត្វប្រសូតហើយ បាន ៧ ថ្ងៃ មាតាពោធិសត្វ រមែងធ្វើមរណកាលទៅកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៣៩] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យថា ខោ បនានន្ទ អញ្ញា ឥត្ថិកា នវ វា ទស វា មាសេ គព្ភំ កុច្ឆិនា បរិហរិត្វា វិជាយន្តិ ន ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ ទសេវ មាសានិ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា កុច្ឆិនា បរិហ-រិត្វា វិជាយតីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភូតធម្មំ ធារេមិ ។

[៤០] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យថា ខោ បនានន្ទ អញ្ញា ឥត្ថិកា និ-សិន្នា វា និបន្នា វា វិជាយន្តិ ន ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោ-ធិសត្តមាតា វិជាយតិ ឋិតា វ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្ត-មាតា វិជាយតីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភូតធម្មំ ធារេមិ ។

សុញ្ញតវគ្គ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា

[៣៩] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពួកស្ត្រីឯទៀត ពគភ៌ដោយផ្ទៃអស់ ៩ ខែខ្លះ ១០ ខែខ្លះ ទើបប្រសូតកូន ដូចម្តេចមិញ ឯមាតាពោធិសត្វ មិនប្រសូតពោធិសត្វដូច្នោះទេ មាតាពោធិសត្វ លុះតែពពោធិសត្វដោយផ្ទៃអស់ ១០ ខែគត់ ទើបប្រសូត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤០] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពួកស្ត្រីឯទៀត អង្គុយប្រសូតក៏មាន ដេកប្រសូតក៏មាន ឯមាតាពោធិសត្វ មិនប្រសូតពោធិសត្វបែបនេះទេ មាតាពោធិសត្វ តែងឈរប្រសូតពោធិសត្វ តែមួយយ៉ាង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤១] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា[១] និក្ខមតិ ទេវា បឋមំ បដិគ្គណ្ហន្តិ បច្ឆា មនុស្សាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[៤២] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ អប្បត្តោវ ពោធិសត្តោ បឋវឹ ហោតិ ចត្តារោ នំ ទេវបុត្តា បដិគ្គហេត្វា មាតុ បុរតោ រ[២] ឋបេន្តិ អត្តមនា ទេវី ហោតុ[៣] មហេសក្ខោ តេ បុត្តោ ឧប្បន្នោតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. កុច្ឆិស្មា ។ ២ ឱ. ម. បដិគណ្ហន្តីតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. វសន្ទោ នត្ថិ ។ ៤ ឱ. ម. ហោហិ ។

[៤១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលណា ពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ពួកទេវតាទទួលមុន ទើបពួកមនុស្សទទួលក្រោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ពោធិសត្វ មិនទាន់ដល់ផែនដីនៅឡើយ ទេវបុត្រ ៤ អង្គទទួលពោធិសត្វនោះ មកតម្កល់ទុកនៅទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រមាតា ហើយពោលថា សូមព្រះនាងទេវី មានព្រះទ័យរីករាយចុះ ព្រះរាជបុត្រមានស័ក្តិធំ របស់ព្រះនាងកើតហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

៤៣

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសុត្តេ មាតុកុច្ឆិនិក្ខមនំ

[៤៣] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ សោ[១] ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ អថ វិសុទ្ធោ វ និក្ខមតិ អមក្ខិតោ ឧទ្ទេន អមក្ខិតោ សេម្ហេន អមក្ខិតោ រុហិរេន អមក្ខិតោ បុព្វេន អមក្ខិតោ កេនចិ អសុចិនា សុទ្ធោ វិសុទ្ធោ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ មណិរតនំ កាលិកវត្ថេ និក្ខិត្តំ នេវ មណិរតនំ កាសិកវត្ថំ មក្ខេតិ នាបិ កាសិកវត្ថំ មណិរតនំ មក្ខេតិ តំ កិស្ស ហេតុ ឧភិន្នំ សុទ្ធត្តា ឯវមេវ ខោ អានន្ទ យទា ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ វិសុទ្ធោ និក្ខមតិ អមក្ខិតោ ឧទ្ទេន អមក្ខិតោ សេម្ហេន ។ បេ ។ អមក្ខិតោ កេនចិ អសុចិនា សុទ្ធោ វិសុទ្ធោតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

---

១ ឱ. សោតិ ន ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា

[៤៣] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃព្រះមាតា ក៏ចេញមកស្អាតបាត មិនប្រឡាក់ដោយទឹករំអិល មិនប្រឡាក់ដោយស្លេស្ម មិនប្រឡាក់ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយខ្ទុះ មិនប្រឡាក់ដោយវត្ថុមិនស្អាត ណាមួយឡើយ ជាឱរសបរិសុទ្ធ ស្អាតវិសេស ។ ម្នាលអានន្ទ ដូចកែវមណី ដែលគេដាក់លើកាសិកពស្ត្រ កែវមណីមិនបានប្រឡាក់កាសិកពស្ត្រ ទាំងកាសិកពស្ត្រ មិនប្រឡាក់កែវមណីឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុវត្ថុទាំងពីរនោះ ជារបស់ស្អាតដូចគ្នា សេចក្តីនេះ យ៉ាងណា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ក៏ចេញមកស្អាតវិសេស មិនប្រឡាក់ដោយទឹករំអិល មិនប្រឡាក់ដោយស្លេស្ម ។ បេ ។ មិនប្រឡាក់ដោយវត្ថុមិនស្អាត ណាមួយឡើយ ជាឱរសបរិសុទ្ធស្អាតវិសេស ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ។ បេ ។ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯងដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤៤] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ នេវ ឧទកស្ស ធារា អន្តលិក្ខា បាតុភវន្តិ ឯកា សីតស្ស ឯកា ឧណ្ហស្ស យេន ពោធិសត្តស្ស ឧទកកិច្ចំ ករោតិ[១] មាតុ ចាតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ សម្មុខា អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[៤៥] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ សម្បតិជាតោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ ស-មេហិ បាទេហិ បឋវិយំ[២] បតិដ្ឋហិត្វា ឧត្តរាភិមុខោ សត្តបទវីតិហារេន គច្ឆតិ សេតម្ហិ ឆត្តេ អនុហីរមានេ[៣] សព្វា ច ទិសា វិលោកេតិ អាសភិញ្ច វាចំ ភាសតិ អគ្គោហមស្មិ លោកស្ស ជេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស

---

១ ឱ. ករោន្តិ ។ ២ ឱ. បឋវិយន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. អនុនីរមានេ, ម. អនុធារិយមានេ ។

[៤៤] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា មានធារទឹកពីរហូរមកអំពីអាកាស គឺធារទឹកត្រជាក់ ១ ធារទឹកក្តៅ ១ អ្នកផងក៏ធ្វើឧទកកិច្ច ជម្រះព្រះពោធិសត្វនិងព្រះមាតា ដោយធារដែលហូរមកនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ ពោធិសត្វ ប្រសូតមកភ្លាម ទ្រង់ប្រតិស្ឋានលើផែនដី ដោយព្រះបាទាដ៏ស្មើ បែរព្រះភ័ក្ត្រទៅទិសខាងជើង ទ្រង់ស្តេចដោយព្រះបាទាបាន ៧ ជំហាន កាលគេកំពុងបាំងស្វេតច្ឆត្រថ្វាយ ទ្រង់ក្រឡេកមើលគ្រប់ទិសទាំងអស់ ទើបបញ្ចេញអាសភិវាចាថា អាត្មាអញ ជាកំពូលរបស់សត្វលោក អាត្មាអញ ជាបុគ្គលចម្បងជាងលោក

សេដ្ឋោហមស្មិ លោកស្ស អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមិ ។

[៤៦] សម្មុខា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា និក្ខមតិ អថ សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណព្រាហ្មណិយា បជាយ ស-ទេវមនុស្សាយ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ បាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យាបិ តា លោកន្តរិកា អឃា អសំវុតា អន្ធការា អន្ធកា-រតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឯវំមហិទ្ធិកា

អាត្មាអញ ជាបុគ្គលប្រសើររបស់សត្វលោក ជាតិនេះ ជាជាតិទីបំផុត ឥឡូវនេះ មិនមានភពថ្មីទៀតឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្នាលអានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតាមានពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កើតប្រាកដ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក និងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ និងមនុស្សជាសម្មតិទេព ព្រមទាំងមនុស្សដ៏សេសជាពន្លឺកន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ឱកាសណា ដែលចំហទទេ មានក្នុងចន្លោះលោក ឥតមានអ្វីបាំងវាំង មានតែអ័ព្ទងងឹតមួយទៀត ព្រះច័ន្ទព្រះអាទិត្យទាំងនេះ សឹងមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ

ឯវំមហានុភាវា អាភាយ ជានុភោន្តិ តត្ថបិ អប្បមាណោ ឧឡារោ ឱភាសោ ចាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវំ យេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បន្នា តេបិ តេនោភាសេន អញ្ញមញ្ញំ សញ្ជានន្តិ អញ្ញេបិ កិរ ភោ សន្តិ សត្តា ឥធូបបន្នាតិ អយំ ខោ[១] ទសសហស្សី លោកធាតុ សង្កម្បតិ សម្បកម្បតិ សម្បវេធតិ អប្បមាណោ ច ឧឡារោ ឱភាសោ លោកេ ចាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវានំ ទេវានុភាវន្តិ ។ យម្បិ ភន្តេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមីតិ ។

[៤៧] តស្មាតិហ ត្វំ អានន្ទ ឥទម្បិ តថាគតស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេហិ ។ ឥធានន្ទ តថាគតស្ស វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ ។

---

១ ឱ. អយម្បិ ច ។

មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ផ្សាយពន្លឺទៅមិនដល់ ក្នុងទីឱកាសណា ពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដឡើង ក្នុងទីឱកាសទាំងនោះ ពួកសត្វដែលកើតក្នុងទីនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយសារពន្លឺនោះថា អើហ្ន៎ មានពួកសត្វដទៃមកកើត ក្នុងទីនេះដែរតើ ។ លោកធាតុទាំង ១ ម៉ឺននេះ ក៏កក្រើក រំពើក ញាប់ញ័រ ឯពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក ជាពន្លឺកន្លងបង់នូវទេវានុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[៤៧] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌របស់ព្រះតថាគត ក្នុងសាសនានេះចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ វេទនារបស់តថាគត កើតប្រាកដតាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ សញ្ញា... វិតក្កៈ កើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ក្នុងលោកនេះ ។

៤៧

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ

ឥទម្បិ ខោ ត្វំ អានន្ទ តថាគតស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុ-តធម្មំ ធារេហីតិ ។ យម្បិ ភន្តេ ភគវតោ វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ ។ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ជន្តិ វិទិតា ឧបដ្ឋហន្តិ វិទិតា អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ ។ ឥទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមីតិ ។ ឥទ-មវោច អាយស្មា អានន្ទោ ។ សមនុញ្ញោ សត្ថា អហោសិ ។ អត្តមនា[១] តេ ភិក្ខូ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

តតិយំ អច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. អត្តមនា ច ។

ម្នាលអានន្ទ អ្នកចូរចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះតថាគតចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ មានវេទនាកើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ដោយហេតុណា ។ សញ្ញា... វិតក្កៈ កើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ដោយហេតុណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុ ។

ចប់ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទី ៣ ។

ចតុត្ថំ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តំ[១]

[៤៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា ពក្កុលោ រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ អចេលោ កស្សបោ[២] អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស បុរាណគិហិសហាយោ យេនាយស្មា ពក្កុលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា ពក្កុលេន សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អចេលោ កស្សបោ អាយស្មន្តំ ពក្កុលំ ឯតទវោច កីវចិរំ បព្វជិតោសិ អាវុសោ ពក្កុលាតិ ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្សាតិ ។ ឥមេហិ បន តេ អាវុសោ ពក្កុល អសីតិយា វស្សេហិ កតិក្ខត្តុំ មេថុនោ ធម្មោ បដិសេវិតោតិ ។

---

១ ឱ. ពក្កុលសុត្តន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. ពាកុលត្ថេរស្ស អច្ឆរិយសុត្តំ ។ ២ ឱ. ម. អចេលកស្សបោ ។

ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ ទី ៤

[៤៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជ-គ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង អចេល ឈ្មោះកស្សបៈ ជាសំឡាញ់របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ក្នុងកាលនៅជាគ្រហស្ថពីដើម បានចូលទៅរកព្រះពក្កុលៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល ទៅរកព្រះពក្កុលៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះសំណាល និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះអចេលកស្សបៈ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏សួរព្រះពក្កុលៈមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ លោកម្ចាស់បួសយូរប៉ុន្មានឆ្នាំហើយ ។ ព្រះពក្កុលៈឆ្លើយថា អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ ។ អចេលកស្សបៈ សួរទៀតថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ លោកសេពមេថុនធម្មប៉ុន្មានដង ។

៤៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតធម្មសុត្តេ អច្ឆរិយតា

[៤៩] ន ខោ មំ អាវុសោ កស្សប ឯវំ បុច្ឆិតព្ពំ ឥមេហិ បន តេ អាវុសោ ពក្កុល អសីតិយា វស្សេហិ កតិក្ខត្តុំ មេថុនោ ធម្មោ បដិសេវិតោតិ ឯវញ្ច ខោ មំ អាវុសោ កស្សប បុច្ឆិតព្ពំ ឥមេហិ បន តេ អាវុសោ ពក្កុល អសីតិយា វស្សេហិ កតិក្ខត្តុំ កាមសញ្ញា ឧប្បន្នបុព្វាតិ ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ កាមសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វន្តិ[១] ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ កាមសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ ព្យាបាទសញ្ញំ... វិហឹសាសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាតិ វិហឹសាសញ្ញំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

១ ម. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ សេចក្តីអស្ចារ្យ

[៤៩] ម្នាលអាវុសោកស្សបៈ អ្នកកុំសួរអាត្មាថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ លោកសេពមេថុនធម្មប៉ុន្មានដង៍ យ៉ាង៍នេះឡើយ ម្នាលអាវុសោកស្សបៈ អ្នកត្រូវសួរអាត្មាថា បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ កាមសញ្ញារបស់លោកធ្លាប់កើតប៉ុន្មានដង៍ យ៉ាង៍នេះវិញ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើង៍ទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើង៍អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើង៍ខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មា មិនដែលមានព្យាបាទសញ្ញា... មិនដែលមានវិហឹសាសញ្ញា កើតឡើង៍ទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានវិហឹសាសញ្ញា កើតឡើង៍ អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើង៍ខ្ញុំចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

[៩០] អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្ពជិតស្ស ជាភិជានាមិ កាមវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ ជាភិជានាតិ កាមវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្ពជិតស្ស ជាភិជានាមិ ព្យាបាទវិតក្កំ... វិហឹសាវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ ជាភិជានាតិ វិហឹសាវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

[៩១] អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្ពជិតស្ស ជាភិជានាមិ គហបតិចីវរំ សាទិតា ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ ជាភិជានាមិ គហបតិចីវរំ សាទិតា ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្ពជិតស្ស

[៩០] ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានកាមវិតក្កៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានកាមវិតក្កៈកើតឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានព្យាបាទវិតក្កៈ... មិនដែលមានវិហឹសាវិតក្កៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលមានវិហឹសាវិតក្កៈ កើតឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

[៩១] ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនធ្លាប់ត្រេកអរ នឹងគហបតិចីវរទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនធ្លាប់ត្រេកអរនឹងគហបតិចីវរ អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ

៦១

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តេ អច្ឆរិយតា

នាភិជានាមិ សត្ថេន ចីវរំ ឆិន្ទិតា... នាភិជានាមិ សូចិយា ចីវរំ សិព្វិតា... នាភិជានាមិ រជនាយ ចីវរំ រជិតា... នាភិជានាមិ កឋិនេ ចីវរំ សិព្វិតា... នាភិជានាមិ សព្រហ្មចារីនំ ចីវរកម្មំ វិចារិតា... នាភិជានាមិ និមន្តនំ សាទិតា... នាភិជានាមិ ឯវរូបំ ចិត្តំ ឧប្បន្នបុព្វំ អហោ វត មំ កោចិ និ-មន្តេយ្យាតិ ។ បេ ។ នាភិជានាមិ អន្តរឃរេ និសីទិតា... នាភិជានាមិ អន្តរឃរេ ភុញ្ជិតា... នាភិជា-នាមិ មាតុគ្គាមស្ស អនុព្យញ្ជនសោ និមិត្តំ គហេតា... នាភិជានាមិ មាតុគ្គាមស្ស ធម្មំ ទេសិតា អន្តមសោ ចតុប្បទម្បិ គាថំ... នាភិជានាមិ ភិក្ខុនូបស្សយំ ឧ-បសង្កមិតា... នាភិជានាមិ ភិក្ខុនិយា ធម្មំ ទេសិ-តា... នាភិជានាមិ សិក្ខមានាយ ធម្មំ ទេសិតា... នាភិជានាមិ សាមណេរិយា ធម្មំ ទេសិតា... នា-ភិជានាមិ បព្វាជេតា... នាភិជានាមិ ឧបសម្បា-ទេតា... នាភិជានាមិ និស្សយំ ទេតា... នាភិជានាមិ

អាត្មាមិនធ្លាប់កាត់ចីវរ ដោយកាំបិតទេ... អាត្មាមិនធ្លាប់ដេរចីវរដោយម្ជុលទេ... មិនធ្លាប់ជ្រលក់ចីវរ ដោយគ្រឿងជ្រលក់ទេ.. មិនធ្លាប់ដេរចីវរលើឈើស្នឹងទេ... មិនធ្លាប់ចាត់ចែងចីវរកម្ម របស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយទេ... មិនធ្លាប់ត្រេកអរនឹងការនិមន្តទេ... មិនធ្លាប់មានគំនិតកើតឡើងថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ បុគ្គលណាមួយ គប្បីមកនិមន្តអញទេ ។ បេ ។ អាត្មា មិនដែលអង្គុយក្នុងចន្លោះផ្ទះទេ... មិនដែលឆាន់ក្នុងចន្លោះផ្ទះទេ... មិនដែលសម្តែងធម៌ចំពោះមាតុគ្រាម ដោយហោចទៅសូម្បីត្រឹមតែគាថា ៤ បទទេ... មិនដែលចូលទៅកាន់សម្នាក់ភិក្ខុនីទេ... មិនដែលសម្តែងធម៌ចំពោះភិក្ខុនីទេ... មិនដែលសម្តែងធម៌ចំពោះសិក្ខមានាទេ... មិនដែលសម្តែងធម៌ចំពោះសាមណេរីទេ... មិនដែលបំបួសទេ... មិនដែលឲ្យឧបសម្បទាទេ... មិនដែលឲ្យនិស្ស័យទេ...

សាមណេរំ ឧបដ្ឋាបេតា... នាភិជានាមិ ជន្តាឃរេ នហាយិតា... នាភិជានាមិ ចុណ្ណេន នហាយិតា... នាភិជានាមិ សព្រហ្មចារិគត្តបរិកម្មំ សាទិតា... នាភិជានាមិ អាពាធំ ឧប្បន្នបុព្វំ អន្តមសោ គទ្ទូហន-បត្តម្បិ... នាភិជានាមិ ភេសជ្ជំ បរិហរិតា អន្តមសោ ហរិតកីខណ្ឌម្បិ... នាភិជានាមិ អបស្សេនកំ អបស-យិតា... នាភិជានាមិ សេយ្យំ កប្បេតា ។ យម្បាយ-ស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជានាមិ សេយ្យំ កប្បេតា ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុ-លស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

[៤២] អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស នាភិជានាមិ គាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបគន្តា ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ នាភិជា-នាសិ គាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបគន្តា ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។ សត្តាហមេវ ខោ អហំ អាវុសោ សារណោ[១] រដ្ឋបិណ្ឌំ ភុញ្ជឹ អថ អដ្ឋមិយំ

---

១ ឱ. សាណោ ។ អដ្ឋកថាយំ សរណោតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

មិនដែលឲ្យសាមណេរបម្រើទេ... មិនដែលស្រប់កាយ ក្នុងផ្ទះសម្រាប់កម្តៅកាយទេ... មិនដែលស្រប់កាយ ដោយគ្រឿងលម្អិតទេ... មិនដែលត្រេកអរនូវការគក់ច្រូបាច់ខ្លួន របស់សព្រហ្មចារីបុគ្គលទេ... មិនដែលមានអាពាធកើតឡើង ដោយហោចទៅ សូម្បីតែដំណួចពិសទេ... មិនដែលថែរក្សាថ្នាំទុក ដោយហោចទៅ សូម្បីតែចំណិតផ្ទៃសម៉ទេ... មិនដែលផ្អែកបង្អែកទេ... មិនដែលដេកទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលដេក អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

[៥២] ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលចូលវស្សា ក្នុងទីសេនាសនៈ ក្នុងស្រុកទេ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ មិនដែលចូលវស្សា ក្នុងទីសេនាសនៈ ក្នុងស្រុក អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាប្រកបដោយកិលេស ឆាន់បិណ្ឌបាតរបស់អ្នកដែនតែ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តេ អច្ឆរិយតា

អញ្ញា ឧទបាទិ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ សត្តាហមេវ សារណោ រដ្ឋបិណ្ឌំ ភុញ្ជិ អថ អដ្ឋមិយំ អញ្ញា ឧទបាទិ ឥមម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

[៤៣] លភេយ្យាហំ អាវុសោ ពក្កុល ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បព្វជ្ជំ លភេយ្យំ ឧបសម្បទន្តិ ។ អលត្ថ ខោ អចេលោ កស្សបោ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ បព្វជ្ជំ អលត្ថ ឧបសម្បទំ ។ អចិរូបសម្បន្នោ ខោ បនាយស្មា កស្សបោ ឯកោ វូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ នចិរស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ អព្ភញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ខោ បនាយស្មា កស្សបោ អរហតំ អហោសិ ។

អរហត្តផលក៏កើតឡើង ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ប្រកបដោយកិលេស ឆាន់បិណ្ឌបាតរបស់អ្នកដែនតែ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨ អរហត្តផលក៏កើតឡើង ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

[៤៣] បពិត្រព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ខ្ញុំគប្បីបាននូវបព្វជ្ជា គប្បីបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ អចេលកស្សប ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ លុះព្រះកស្សបមានអាយុបានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងផ្នួស ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ចំពោះខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ រមែងដឹងថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះកស្សបៈមានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[៤៨] អថខោ អាយស្មា ពក្កុលោ អបរេន សមយេន អចាបុរណំ អាទាយ វិហារេន វិហារំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អជ្ជ មេ បរិនិព្វានំ ភវិស្សតីតិ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ អចាបុរណំ អាទាយ វិហារេន វិហារំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ អជ្ជ មេ បរិនិព្វានំ ភវិស្សតីតិ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេម ។

[៤៩] អថខោ អាយស្មា ពក្កុលោ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នកោវ បរិនិព្វាយិ ។ យម្បាយស្មា ពក្កុលោ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នកោ បរិនិព្វាយិ ឥទម្បិ មយំ អាយស្មតោ ពក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ធារេមាតិ ។

ចតុត្ថំ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភុតសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

[៩៤] លុះសម័យខាងក្រោយមក ព្រះពក្កុលៈ មានអាយុ កាន់យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ ព្រះកស្សបៈពោលថា ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ បានកាន់យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយហេតុណា ខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

[៩៥] ឯព្រះពក្កុលៈមានអាយុ អង្គុយបរិនិព្វាន ក្នុងទីកណ្ដាលភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ អង្គុយបរិនិព្វាន ក្នុងទីកណ្ដាលភិក្ខុសង្ឃ ដោយហេតុណា ខ្ញុំក៏ចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយព្ភូតធម៌ របស់ព្រះពក្កុលៈមានអាយុ ។

ចប់ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ទន្តភូមិសុត្តំ

[៤៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគ្គហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ អរញ្ញកុដិកាយំ វិហរតិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ ជង្ឃាវិហារំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ យេន អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អចិរវតេន សមណុទ្ទេសេន សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[៤៧] ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទវោច សុតំ មេតំ ភោ អគ្គិវេស្សន ឥធ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ផុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតន្តិ ។

ទន្តភូមិសូត្រ ទី ៥

[៩៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះ សមណុទ្ទេស ឈ្មោះអចិរវតៈ នៅក្នុងកុដិជិតព្រៃ ។ គ្រានោះឯង រាជកុមារព្រះនាមជយសេន[១] ស្តេចយាងទៅមក ៗ ដើម្បីសម្រួលព្រះជង្ឃា បានចូលទៅរកអចិរវតសមណុទ្ទេស លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាល ទៅរកអចិរវតសមណុទ្ទេស លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។

[៩៧] ជយសេនរាជកុមារ លុះគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានពោលនឹងអចិរវតសមណុទ្ទេស ដូច្នេះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបានឮមកថា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្តជាឯកគ្គតា (ចិត្តដែលមានអារម្មណ៍តែមួយ) មែនឬ ។

---

១ ជាព្រះរាជឱរសរបស់ព្រះបាទាពិម្ពិសារ ។ អដ្ឋកថា ។

ឯវមេតំ រាជកុមារ ឯវមេតំ រាជកុមារ ឥធ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ផុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតន្តិ ។ សាធុ មេ ភវំ អគ្គិវេស្សនោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេតូតិ ។

[៥៨] ន ខោ តេ អហំ រាជកុមារ សក្កោមិ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទស្សេតុំ អហញ្ចហិ តេ រាជកុមារ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេយ្យំ ត្វញ្ច មេ ភាសិតស្ស អត្ថំ ន អាជានេយ្យាសិ សោ មមស្ស កិលមថោ សា មមស្ស វិហេសាតិ ។ ទេសេតុ មេ ភវំ អគ្គិវេស្សនោ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ អប្បេវនាមហំ ភោតោ អគ្គិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យន្តិ ។

អចិរវតសមណុទ្ទេសតបថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្ត ជាឯកគ្គតាមែន ។ ជយសេនរាជកុមារតបថា ខ្ញុំសូមអង្វរ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌តាមទំនងដែលលោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំផង ។

[៩៨] អចិរវតសមណុទ្ទេស ពោលថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ អាត្មាភាព មិនអាចនឹងសម្តែងធម៌ តាមទំនង ដែលអាត្មាបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់បានទេ ទោះបីអាត្មាភាព សម្តែងធម៌តាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់ ក៏ទ្រង់យល់នូវសេចក្តីនៃភាសិត របស់អាត្មាភាព ពុំបាន អាត្មាភាព មុខជានឹងមានសេចក្តីលំបាកនោះ អាត្មាភាព មុខជានឹងមានសេចក្តីនឿយហត់នោះ (ឥតអំពើ) ។ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌ តាមទំនងដែលលោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំ ហើយធ្វើដូចម្តេច ឲ្យខាងតែខ្ញុំបានយល់ នូវសេចក្តី នៃភាសិត របស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើនផង ។

ទេសេយ្យំ ខោ តេ អហំ រាជកុមារ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ សចេ មេ ត្វំ ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាសិ ឥច្ចេតំ កុសលំ នោ ចេ មេ ត្វំ ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាសិ យថាសកេ តិដ្ឋេយ្យាសិ ន មំ តត្ថ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆេយ្យាសីតិ ។ ទេសេតុ មេ ភវំ អគ្គិវេស្សនោ យថាសុតំ យថា-បរិយត្តំ ធម្មំ សចេ អហំ ភោតោ អគ្គិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាមិ[១] ឥច្ចេតំ កុសលំ នោ ចេ អហំ ភោតោ អគ្គិវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានិស្សាមិ យថាសកេ តិដ្ឋិស្សាមិ នាហំ តត្ថ ភវន្តំ អគ្គិវេស្សនំ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆិស្សាមីតិ ។

[៤៩] អថខោ អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ ជយ-សេនស្ស រាជកុមារស្ស យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ទេសេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ

---

១ ឱ. អាជានិស្សាមិ ។

បពិត្រព្រះរាជកុមារ អាត្មាភាព សូមសម្តែងធម៌ តាមទំនង ដែលបាន ស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់ ប្រសិនបើទ្រង់យល់សេចក្តីនៃភាសិត របស់អាត្មាភាព ការយល់នុ៎ះ ជាការប្រពៃ តែបើទ្រង់មិនយល់សេចក្តី នៃភាសិតរបស់អាត្មាភាពទេ សូមទ្រង់ឋិតនៅ ក្នុងការមិនយល់របស់ទ្រង់ ដដែលចុះ ទ្រង់មិនគប្បីត្រឡប់សួរអាត្មាភាព ក្នុងសេចក្តីនោះ តទៅ ទៀតឡើយ ។ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌ តាមទំនងដែល លោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំចុះ បើខ្ញុំយល់សេចក្តីនៃភាសិត របស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន ការដែលយល់នុ៎ះ ជាការប្រពៃ តែបើខ្ញុំមិន យល់សេចក្តីនៃភាសិត របស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើនទេ ខ្ញុំនឹងឋិតនៅក្នុង ការមិនយល់របស់ខ្លួនដដែល ខ្ញុំមិនត្រឡប់សួរអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន ក្នុង សេចក្តីនោះ តទៅទៀតទេ ។

[៥៩] លំដាប់នោះ អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏សម្តែងធម៌ តាមទំនងដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយជយសេនរាជកុមារ ។ កាលបើអចិរវតសមណុទ្ទេស សម្តែងដូច្នោះហើយ ជយសេនរាជកុមារ

អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទវោច អដ្ឋានមេតំ ភោ អគ្គិវេស្សន អនវកាសោ យំ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ផុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកគ្គតន្តិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អចិរវតស្ស សមណុទ្ទេសស្ស អដ្ឋានតញ្ច[១] បវេទេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ អថខោ អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ អចិរបក្កន្តេ ជយសេនេ រាជកុមារេ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អចិរវតោ[២] សមណុទ្ទេសោ យាវតកោ អហោសិ ជយសេនេន រាជកុមារេន សទ្ធឹ កថាសល្លាបោ តំ សព្វំ ភគវតោ អារោចេសិ ។

[៦០] ឯវំ វុត្តេ ភគវា អចិរវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទវោច តំ កុតេត្ថ អគ្គិវេស្សន លព្ភា យំ តំ នេក្ខម្មេន ញាតព្វំ នេក្ខម្មេន ទដ្ឋព្វំ នេក្ខម្មេន បត្តព្វំ នេក្ខម្មេន សច្ឆិកាតព្វំ

---

១ ឱ. អដ្ឋានញ្ច ។ ២ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ អគ្គិវេស្សនោតិ ទិស្សតិ ។

ក៏ពោលនឹងអចិរវតសមណុទ្ទេស ដូច្នេះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន ត្រង់ដែលថា ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្តជាឯកគ្គតា នុ៎ះ មិនមែនជាទំនង មិនមែនជាឱកាសទេ ។ ជយសេនរាជកុមារ លុះប្រកាសនូវហេតុដែលមិនមែនជាទំនង មិនមែនជាឱកាស របស់អចិរវតសមណុទ្ទេសហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចេញទៅ ។ កាលដែលជយសេនរាជកុមារ ស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ អចិរវតសមណុទ្ទេស លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលពាក្យចរចា ដែលខ្លួននិយាយនឹងជយ-សេនរាជកុមារនោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយសព្វគ្រប់ ។

[៦០] កាលអចិរវតសមណុទ្ទេស ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងអចិរវតសមណុទ្ទេសដូច្នេះថា ម្នាលអគ្គិ-វេស្សនៈ គុណជាតណា ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីឃើញដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈ តើជយសេនរាជកុមារ នឹងបាននូវគុណជាតនោះអំពីណា ក្នុងអត្តភាពនេះ

តំ វត ជយសេនោ រាជកុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិភុញ្ជន្តោ កាមវិតក្កេហិ ខជ្ជមានោ កាមបរិឡាហេន បរិឌយ្ហមានោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា សច្ឆិ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

[៦១] សេយ្យថាបិស្សុ អគ្គិវេស្សន ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា សុទន្តា សុវិនីតា ។ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា អទន្តា វ[១] អវិនីតា ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អគ្គិវេស្សន យេ តេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា សុទន្តា សុវិនីតា អបិ នុ តេ ទន្តា ទន្តការណំ គច្ឆេយ្យុំ ទន្តា វ ទន្តភូមឹ សម្បាបុណេយ្យុន្តិ ។

១ ឱ. វសទ្ទោ នត្ថិ ។

ព្រោះថា ជយសេនរាជកុមារ កំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម កំពុងទំពាស៊ីកាមវិតក្កៈ កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីការស្វែងរកកាម នឹងដឹង នឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណជាតនោះបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុទេ ។

[៦១] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចសត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានជិតបានល្អ ១ ដែលគេទូន្មានបានល្អហើយ ១ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេមិនទាន់ទូន្មាននៅឡើយ ១ ដែលគេទូន្មានមិនទាន់បាន ១ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច សត្វពាហនៈ ២ ពួកណា គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានជិតបានល្អ ១ ទូន្មានបានល្អហើយ ១ ចុះពួកសត្វ ដែលគេកំពុងទូន្មាននោះ តើនឹងលុះតាមដំបូន្មានដែរឬ កាលបើទូន្មានហើយ តើនឹងដល់ថ្នាក់ដែលគេធ្លាប់ទូន្មាន ដែរឬទេ ។

៧០

ឯវំ ភន្តេ ។ យេ បនេតេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា អទន្តា អវិនីតា អបិ នុ តេ អទន្តា វ ទន្តការណំ គច្ឆេយ្យុំ អទន្តា វ ទន្តភូមឹ សម្បាបុណេយ្យុំ សេយ្យថាបិ តេ ទ្វេ ហត្ថិទម្មា វា អស្សទម្មា វា គោទម្មា វា សុទន្តា សុវិនីតាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន យំ តំ នេក្ខម្មេន ញាតព្វំ នេក្ខម្មេន ទដ្ឋព្វំ នេក្ខម្មេន បត្តព្វំ នេក្ខម្មេន សច្ឆិកាតព្វំ តំ វត ជយសេនោ រាជកុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិភុញ្ជន្តោ កាមវិតក្កេហិ ខជ្ជមានោ កាមបរិឡាហេន បរិឌយ្ហមានោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា សច្ឆិ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។

សូមទ្រង់មេត្តាប្រោស យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួកណា គឺដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេមិនទាន់បានទូន្មាននៅឡើយ ១ ទូន្មានមិនទាន់បាន ១ ចុះសត្វពាហនៈ ដែលគេមិនទាន់បានទូន្មាននៅឡើយនោះ តើនឹងលុះតាមដំបូន្មានដែរឬ កាលបើមិនបានទូន្មានហើយ តើនឹងដល់ថ្នាក់ដែលគេធ្លាប់ទូន្មាន ដូចសត្វពាហនៈទាំង ២ ពួក គឺ ដំរីគួរទូន្មាន សេះគួរទូន្មាន ឬគោគួរទូន្មាន ដែលគេកំពុងទូន្មានជិតបានល្អ និងដែលគេទូន្មានបានល្អហើយនោះ ដែរឬទេ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន សេចក្តីនេះមានឧបមេយ្យ ដូចជាជយសេនរាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម កំពុងទំពាស៊ីកាមវិតក្កៈ កំពុងពេលរាលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម នឹងដឹងនឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណជាត ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីយល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

[៦២] សេយ្យថាបិ អគ្គិវេស្សន គាមស្ស វា និគមស្ស វា អវិទូរេ មហាបព្វតោ ។ តមេនំ ទ្វេ សហាយកា តម្ហា គាមា វា និគមា វា និក្ខមិត្វា ហត្ថវិលង្ឃកេន យេន សោ បព្វតោ តេនុបសង្កមេយ្យុំ ឧបសង្កមិត្វា ឯកោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបព្វតបាទេ តិដ្ឋេយ្យ ឯកោ សហាយកោ ឧបរិបព្វតំ អារោហេយ្យ ។ តមេតំ ហេដ្ឋាបព្វតបាទេ ឋិតោ សហាយកោ ឧបរិបព្វតេ ឋិតំ សហាយកំ ឯវំ វទេយ្យ យំ សម្ម កឹ ត្វំ បស្សសិ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោតិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ បស្សាមិ ខោ អហំ សម្ម ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណិរាមណេយ្យកន្តិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ សម្ម អនវកាសោ យំ ត្វំ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ បស្សេយ្យាសិ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណិរាមណេយ្យកន្តិ ។ តមេនំ ឧបរិបព្វតេ សហាយកោ ឋិតោ ហេដ្ឋិមបព្វតបាទំ[១] ឱរោហិត្វា

១ ឱ. ឋិតោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបព្វតបាទន្តិ ទិស្សតិ ។

[៦២] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចភ្នំធំដែលនៅជិតស្រុកឬនិគម ។ មានបុរស ២ នាក់ ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា ចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ដឹកដៃគ្នា ចូលទៅរកភ្នំនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ ឈរនៅទៀបជើងភ្នំខាងក្រោម បុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ ឡើងទៅខាងលើភ្នំ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរក្បែរជើងភ្នំខាងក្រោម សួរសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំនោះ យ៉ាងនេះថា នែសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង ឈរខាងលើកំពូលភ្នំនោះ តើឃើញអ្វី ។ បុរសដែលឈរខាងលើភ្នំនោះ ប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលខ្ញុំឈរខាងលើកំពូលភ្នំ ឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេក-អរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯងឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ នុ៎ះ មិនមែនសមហេតុ មិនមែនជាឱកាសទេ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំ ក៏ចុះមកនាជើងភ្នំខាងក្រោមនោះ ហើយ

តំ សហាយកំ ពាហាយ គហេត្វា ឧបរិបព្វតំ អារោបេត្វា មុហុត្តំ អស្សាសេត្វា ឯវំ វទេយ្យ យំ សម្ម កឹ ត្វំ បស្សសិ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោតិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ បស្សាមិ ខោ អហំ សម្ម ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណិរាមណេយ្យកន្តិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ ឥទានេវ ខោ តេ សម្ម ភាសិតំ មយំ ឯវំ អាជានាម អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ សម្ម អនវកាសោ យំ ត្វំ ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ បស្សេយ្យាសិ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណិរាមណេយ្យកន្តិ ។ ឥទានេវ ច បន តេ ភាសិតំ មយំ ឯវំ អាជានាម បស្សាមិ ខោ អហំ សម្ម ឧបរិបព្វតេ ឋិតោ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ ភូមិរាមណេយ្យកំ បោក្ខរណិរាមណេយ្យកន្តិ ។

កៀកបុរសជាសំឡាញ់នោះ ដោយដើមដៃ នាំឡើងទៅលើភ្នំ លួង លោមមួយស្របក់ ក៏សួរយ៉ាងនេះថា នែសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង ឈរលើភ្នំ បានឃើញអ្វីដែរ ។ បុរសដែលឈរ ទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយតប យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញសួន ច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណី ជាទីត្រេកអរ ។ បុរសដែលឈរលើភ្នំនោះ ពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ឥឡូវនេះ យើងដឹងច្បាស់នូវសម្តី របស់សំឡាញ់ឯង ហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង ឈរលើភ្នំ ហើយឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ នុ៎ះមិនមែនសមហេតុ មិនមែនជាឱកាសទេ ។ មួយទៀត ឥឡូវនេះ យើងដឹងច្បាស់នូវ សម្តីរបស់សំឡាញ់ឯងហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្នាល សំឡាញ់ ដែលខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញសួនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជា ទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ ។

សោ ឯវំ វទេយ្យ តថា ហិ បនាហំ សម្ម ឥមិនា មហតា បព្វតេន អាវុដោ(១) ទដ្ឋេយ្យំ នាទ្ទសន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ អតោ មហន្តតរេន ខោ អគ្គិវេស្សន អវិជ្ជាខន្ធេន ជយសេនោ រាជកុមារោ អាវុដោ និវុដោ ឱវុដោ(២) បរិយោនទ្ធោ ។ សោ វត យន្តំ នេក្ខម្មេន ញាតព្វំ នេក្ខម្មេន ទដ្ឋព្វំ នេក្ខម្មេន បត្តព្វំ នេក្ខម្មេន សច្ឆិកាតព្វំ តំ វត ជយសេនោ រាជកុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិភុញ្ជន្តោ កាមវិតក្កេហិ ខជ្ជមានោ កាមបរិឡាហេន បរិឌយ្ហមានោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា សច្ឆិ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ឋានំ វិជ្ជតីតិ ។ សចេ ខោ តំ អគ្គិវេស្សន ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ទ្វេ ឧបមា បដិភាសេយ្យុំ អនច្ឆរិយន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ

១ ឱ. អាវដោ ។ ២ ម. ឱផុដោ ។

សំឡាញ់ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ពិតដូច្នោះមែនហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលត្រូវភ្នំធំនេះបិទបាំង បានជាមិនឃើញនូវរបស់ដែលគួរឃើញ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ រឿងនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ មានឧបមេយ្យដូចជា ជយសេនរាជកុមារ ត្រូវគំនរអវិជ្ជាដ៏ធំវិសេសក្រៃលែងជាងភ្នំនោះទៅទៀត គ្របសង្កត់ ដោតក្រង ចាក់ស្រែះ រួបរឹតហើយ ។ ជយសេនរាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម កំពុងទំពាស៊ីកាមវិតក្កៈ កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម នឹងដឹងនឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណជាតដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីឃើញដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើអ្នកបំភ្លឺសេចក្តីឧបមាទាំង ២ នេះ ដល់ជយសេនរាជកុមារនោះ ក៏ជាការអស្ចារ្យគ្រាន់បើរបស់អ្នកដែរ ជយសេនរាជកុមារ

បសីទេយ្យ បសន្នោ ច តេ បសន្នាការំ ករេយ្យាតិ ។ កុតោ បនេ មំ ភន្តេ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ទ្វេ ឧបមា បដិភាសិស្សន្តិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា សេយ្យថាបិ ភគវន្តន្តិ ។

[៦៣] សេយ្យថាបិ អគ្គិវេស្សន រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ នាគវនិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ[១] ត្វំ សម្ម នាគវនិក រញ្ញោ នាគំ អភិរូហិត្វា នាគវនំ បវិសិត្វា អារញ្ញនាគំ[២] អតិបស្សិត្វា រញ្ញោ នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធាហីតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ អគ្គិ-វេស្សន នាគវនិកោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវ-សិត្តស្ស បដិស្សុត្វា រញ្ញោ នាគំ អភិរូហិត្វា នាគ-វនំ បវិសិត្វា អារញ្ញនាគំ អតិបស្សិត្វា រញ្ញោ នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធតិ ។ តមេនំ រញ្ញោ នាគោ អព្ភោកាសំ នីហរតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ[៣] អគ្គិវេស្សន

---

១ ឱ. ឯហីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អរញ្ញកំ នាគំ ។ ៣ ឱ. ច ខោ ។

មុខជាជ្រះថ្លា លុះជ្រះថ្លាហើយ មុខជាធ្វើ នូវអាការ នៃសេចក្តីជ្រះថ្លា ចំពោះអ្នក មិនខាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបមាទាំង ២ ជាទី អស្ចារ្យបន្ទាប់បន្ទំនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនធ្លាប់បានស្តាប់ពីមុនមកសោះ នឹងបំភ្លឺ ដល់ជយសេនរាជកុមារ ឲ្យដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ដូចម្តេចបាន ។

[៦៣] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជា ដែលបាន មុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងហ្មដំរីថា ម្នាលហ្មដំរីមានចិត្តស្មោះស្មើ ចូរអ្នកមកអាយ ចូរអ្នកឡើងជិះដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅ កាន់ព្រៃដំរី លុះឃើញដំរីព្រៃច្បាស់លាស់ហើយ ចូរទាម-កដំរីព្រះរាជទ្រព្យឲ្យមាំ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ហ្មដំរី ក៏ទទួលព្រះរាជឱង្ការនៃក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជា ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏ឡើងជិះដំរី ព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅកាន់ព្រៃដំរី បានឃើញដំរីព្រៃច្បាស់លាស់ហើយ ក៏ទាម-កដំរីព្រះរាជទ្រព្យ យ៉ាងមាំ ។ ឯដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ក៏កៀងដំរី ព្រៃនោះទៅរកទីវាល ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង

៧៤

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ នាគោបមា

អារញ្ញកោ នាគោ អព្ភោកាសគតោ ហោតិ ។ ឯត្ថ គេធា ហិ អគ្គិវេស្សន អារញ្ញកា នាគា[១] យទិទំ នាគវនំ ។ តមេនំ នាគវនិកោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស អារោចេសិ អព្ភោកាសគតោ ខោ តេ[២] ទេវ អារញ្ញកោ នាគោតិ ។ តមេនំ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ហត្ថិទមកំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ សម្ម ហត្ថិទមក អារញ្ញកំ នាគំ ទមយាហិ អារញ្ញកានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ គាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយាតិ ។ ឯវំ ទេវាតិ ខោ អគ្គិវេស្សន ហត្ថិទមកោ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស បដិស្សុត្វា មហន្តំ ថម្ភំ បថវិយំ និខណិត្វា

---

១ ឱ. អារញ្ញកោ នាគោ ។ ២ ឱ. តេតិ ន ទិស្សតិ ។

ដំរីព្រៃក៏ទៅនៅក្នុងទីវាល ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទោះបីដូច្នោះ ដំរីព្រៃក៏នៅតែមានចិត្តជាប់ចំពាក់ក្នុងព្រៃដំរីដដែល ។ ហ្មដំរី ក៏បានក្រាបបង្គំទូលដំណើរនោះ ចំពោះក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជា ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ដំរីព្រៃ ចេញទៅនៅក្នុងទីវាលហើយ ។ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជា ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងហ្មដំរីនោះថា ម្នាលហ្មដំរីមានចិត្តស្មោះស្មើ ចូរអ្នកមកអាយ ចូរអ្នកទូន្មានដំរីព្រៃ ចូរអ្នកទៅញ៉ាំញី នូវសណ្ដាប់ធ្នាប់ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញ៉ាំញីនូវតម្រិះក្នុងការស្មុះទៅ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញ៉ាំញីនូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្ដីនឿយហត់ និងសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញ៉ាំងដំរីព្រៃឲ្យត្រេកអរ ចំពោះស្រុកផង ធ្វើឲ្យកាន់យកសណ្ដាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីត្រេកអររបស់មនុស្សផង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ហ្មដំរី ក៏ទទួលព្រះបន្ទូល របស់ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយថា ព្រះករុណាថ្លៃវិសេស ហើយក៏ជីកដាំសសរយ៉ាងធំក្នុងផែនដី

អារញ្ញកស្ស នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធតិ អារញ្ញកានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ គាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយ ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា បេមនិយា ហទយង្គមា បោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនមនាបា តថារូបាហិ វាចាហិ សមុទាចរតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន អារញ្ញកោ នាគោ ហត្ថិទមកស្ស យា សា វាចា នេលា កណ្ណសុខា បេមនីយា ហទយង្គមា បោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនមនាបា តថារូបាហិ វាចាហិ សមុទាចរិយមានោ សុស្សូសតិ សោតំ ឱទហតិ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ ឧត្តរឹ តិណឃាសោទកំ អនុប្បវេច្ឆតិ[១] ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន អារញ្ញកោ នាគោ ហត្ថិទមកស្ស តិណឃាសោទកំ បដិគ្គណ្ហាតិ ។

១ ម. អនុប្បវេច្ឆតិ ។

ចង់ក្រៀក-កដំរីព្រៃ ដើម្បីនឹងញ៉ាំញី នូវទម្លាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំញី នូវតម្រិះក្នុងការស្ទុះទៅរបស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំញី នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ និងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំងដំរីព្រៃ ឲ្យត្រេកអរចំពោះស្រុកផង ដើម្បីឲ្យកាន់យកសណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីត្រេកអររបស់មនុស្សផង ។ ទម័កដំរីរមែងចរចាដោយវាចាដែលឥតទោស នាំឲ្យសុខដល់ត្រចៀក ជាទីស្រឡាញ់គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកបុរី ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នា តែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណាទម័កដំរី ចរចា តែវាចាដែលឥតទោស នាំឲ្យសុខដល់ត្រចៀក ជាទីស្រឡាញ់ គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកបុរី ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទីគាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាដូច្នោះ ដំរីព្រៃ ក៏ស្តាប់ដោយស្រួលផ្ទៀងត្រចៀក តាំងចិត្តចាកអារម្មណ៍ដទៃ ។ ទម័កដំរី បំប៉នស្មៅដែលដំរីគួរស៊ីបាន និងទឹកឲ្យដំរីនោះតទៅ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បើដំរីព្រៃទទួលស្មៅដែលដំរីគួរស៊ីបាន និងទឹក របស់ទម័កដំរី កាលណា ។

តត្រ(១) ហត្ថិទមកស្ស ឯវំ ហោតិ ជីវស្សតិ ខោ-
ទានិ អារញ្ញកោ(២) នាគោតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទម-
កោ ឧត្តរឹ ការណំ ការេតិ(៣) អាទិស្ស(៤) ភោ
និក្ខិប ភោតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ
នាគោ ហត្ថិទមកស្ស អាទាននិក្ខេបេ វចនករោ
ហោតិ ឱវាទប្បដិករោតិ(៥) ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ
ឧត្តរឹ ការណំ ការេតិ អភិក្កម ភោ បដិក្កម
ភោតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នា-
គោ ហត្ថិទមកស្ស អភិក្កមប្បដិក្កមេ វចនករោ
ហោតិ ឱវាទប្បដិករោតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទម-
កោ ឧត្តរឹ ការណំ ការេតិ ឧដ្ឋហ ភោ
និបជ្ជ(៦) ភោតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ
នាគោ ហត្ថិទមកស្ស ឧដ្ឋាននិបជ្ជាយ(៧) វចនករោ
ហោតិ ឱវាទប្បដិករោតិ ។ តមេនំ ហត្ថិទមកោ

---

១ ឱ. តត្ថ ។ ២ ឱ. រញ្ញោ ។ ៣ ឱ. ករោតិ ។ ៤ ម. អាទិយ ។ ៥ ម. ឥតិ សទ្ទោ នត្ថិ ។
៦ ឱ. ម. និសីទ ។ ៧ ឱ. ម. ឧដ្ឋាននិសជ្ជាយ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ឧបមាដោយដំរី

កាលនោះ ទម័កដំរី ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ដំរីព្រៃមុខជានឹងរស់មិនខាន ។ ទម័កដំរី ក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ តទៅទៀតថា នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងកាន់ នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងដាក់ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមឱវាទ របស់ទម័កដំរី ក្នុងការកាន់យកនិងការដាក់ហើយ ។ ទម័កដំរី ក៏បង្ហាត់តទៅទៀតថា នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងឈានទៅមុខ នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងថយក្រោយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណា បើដំរីព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមឱវាទ របស់ទម័កដំរី ក្នុងការឈានទៅមុខ និងការថយក្រោយហើយ ។ ទម័កដំរី ក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ តទៅទៀតថា នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងក្រោកឡើង នែដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងទ្រោមចុះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណា បើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមឱវាទ របស់ទម័កដំរី ក្នុងការក្រោកឡើងនិងការទ្រោមចុះហើយ ។ ទម័កដំរី ក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ

៧៨

ឧត្តរឹ អានេញ្ជំ នាម ការណំ ការេតិ មហន្តស្ស ផលកំ សោណ្ឌាយ ឧបនិពន្ធតិ តោមរហត្ថោ ច បុរិសោ ឧបរិគីវាយ និសិន្នោ ហោតិ សមន្តតោ ច តោមរហត្ថា បុរិសា បរិវារេត្វា ឋិតា ហោន្តិ ហត្ថិទមកោ ច ទីឃំ តោមរយដ្ឋឹ គហេត្វា បុរតោ ឋិតោ ហោតិ ។ សោ អានេញ្ជការណំ ការិយមានោ នេវ បុរិមេ បាទេ ចោបេតិ ន បច្ឆិមេ បាទេ ចោបេតិ ន បុរិមំ កាយំ ចោបេតិ ន បច្ឆិមំ កាយំ ចោបេតិ ន សីសំ ចោបេតិ ន កណ្ណេ ចោបេតិ ន ទន្តេ ចោបេតិ ន នង្គុដ្ឋំ ចោបេតិ ន សោណ្ឌំ ចោបេតិ ។ សោ ហោតិ រញ្ញោ នាគោ ខមោ សត្តិប្បហារានំ អសិប្បហារានំ ឧសុប្បហារានំ បរសត្ថុប្បហារានំ ភេរិបណ្ឌវសង្ខតិណ្ឌិមនិន្នាទសទ្ទានំ[1] សព្វវង្កទោសនិហតនិន្និតកសាវោ រាជារហោ រាជភោគ្គោ រញ្ញោ អង្គន្តេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

១ ឱ. ភេរិបណ្ឌវសង្ខតិនវនិន្នាទសទ្ទានំ ។

ឲ្យជាសត្វមិនញាប់ញ័រតទៅទៀត ទើបយកគ្គារយ៉ាងធំ ទៅចងក្រៀកនឹងប្រមោយដំរីនោះផង បុរសមានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របី អង្គុយលើកដំរីនោះផង ពួកបុរសមានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របី នាំគ្នាឈរព័ទ្ធដំរីនោះផង ទម័កដំរី កាន់ដងលំពែងស្នែងក្របីដ៏វែង ឈរចំពីខាងមុខដំរីនោះផង ។ ដំរីនោះ កាលដែលទម័ក បង្ហាត់ឲ្យជាដំរី មិនញាប់ញ័រហើយក៏មិនកម្រើកជើងមុខ មិនកម្រើកជើងក្រោយ មិនកម្រើកកាយខាងមុខ មិនកម្រើកកាយខាងក្រោយ មិនកម្រើកក្បាល មិនកម្រើកត្រចៀក មិនកម្រើកភ្លុក មិនកម្រើកកន្ទុយ មិនកម្រើកប្រមោយ ។ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យនោះ ជាសត្វចេះអត់ទ្រាំ ចំពោះការប្រហារដោយលំពែង ការប្រហារដោយដាវ ការប្រហារដោយសរ និងការប្រហាររបស់សត្រូវឯទៀត និងសំឡេងរំពង នៃស្គរធំ ស្គរជ័យ ស័ង្ខ និងស្គរទ័ព ជាសត្វកម្ចាត់បង់នូវទោសវៀចគ្រប់យ៉ាង ជាសត្វអស់ពុតកំណាចហើយ គួរដល់ព្រះរាជា គួរជាទីប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់បញ្ចូលថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ។

៧៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ពុទ្ធគុណកថា

[៦៤] ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន ឥធ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណឹ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា អញ្ញតរស្មឹ វា កុលេ បច្ចាជាតោ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា តថាគតេ សទ្ធំ បដិលភតិ ។ សោ តេន សទ្ធាបដិលាភេន សមន្នាគតោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ពុទ្ធគុណកថា

[៦៤] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចជា ព្រះតថាគត បានកើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាព្រះអរហន្ត ត្រាស់ដឹង នូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃ ចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ មានព្រះដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាសារថីទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មាន ជាសាស្តានៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ព្រះតថាគតអង្គនោះ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយព្រះអង្គឯង នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ នូវមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស ហើយអាចប្រកាសបាន ព្រះអង្គសម្តែងធម៌ មានលម្អបទដើម មានលម្អបទកណ្តាល មានលម្អបទចុង ទ្រង់ប្រកាស នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនិងព្យញ្ជនៈដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតី ឬគហបតិ-បុត្ត ដែលកើតជាខាងក្រោយ ក្នុងត្រកូលណាមួយ បានស្តាប់នូវធម៌នោះ លុះគហបតី ឬគហបតិបុត្តនោះ បានស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បានចំពោះនូវសទ្ធាក្នុងព្រះតថាគត ។ កាលបើគហបតីនោះ ប្រកបដោយកិរិយាបានចំពោះ នូវសទ្ធាដូច្នេះហើយ រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់ថា

សម្ពាធោ ឃរាវាសោ រជាបថោ អព្ភោកាសោ បព្វជ្ជា នយិទំ សុករំ អគារំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា ភោគក្ខន្ធំ បហាយ មហន្តំ វា ភោគក្ខន្ធំ បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ មហន្តំ វា ញាតិបរិវដ្ដំ បហាយ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិ[១] ។ ឯត្តាវតា ខោ អគ្គិវេស្សន អរិយសាវកោ អព្ភោកាសគតោ ហោតិ ។ ឯត្ថ គេធា ហិ អគ្គិវេស្សន ទេវមនុស្សា យទិទំ បញ្ច កាមគុណា ។ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរឹ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ សីលវា ហោហិ បាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរាហិ អាចារគោចរសម្បន្នោ

១ ឱ. ម. បព្វជតិ ។

យរាវាសចង្អៀតពេកណាស់ ជាផ្លូវហូរមកនៃធូលីគឺកិលេស បព្វជ្ជាទើបមានពេលទំនេរ បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងប្រព្រឹត្ត នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌តែមួយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធតែមួយយ៉ាង ឲ្យស្អាតដូចជាស័ង្ខដែលគេខាត់ហើយ មិនងាយបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ កោរសក់និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះគ្រាក្រោយមក បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់នូវគំនរទ្រព្យតិចផង លះបង់នូវគំនរទ្រព្យច្រើនផង លះបង់នូវញាតិវង្សតិចផង លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនផង ហើយកោរសក់និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អរិយសាវ័ក ដែលទៅនៅក្នុងទីទំនេរបាន ក៏ព្រោះហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ពួកទេវតានិងមនុស្ស រមែងមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមគុណទាំង ៥ ប្រការនេះឯង ។ ព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រដៅបុគ្គលនោះ តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកមានសីល ចូរជាអ្នកសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ

៨១

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ចតុស្សតិប្បដ្ឋានាទិ

អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខស្សុ[១] សិក្ខាបទេសូតិ ។ យតោ ខោ អគ្គិវេស្សន អរិយសាវកោ សីលវា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហរតិ អាចារគោចរសម្បន្នោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយទស្សាវី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរឹ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារោ ហោហិ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វាន មា និមិត្តគ្គាហី ។ បេ ។ សោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករណេ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។ វេទនាសុ... ចិត្តេ... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ។

១ ឱ. សិក្ខាហិ ។

ចូរជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីតិចតួច ចូរសមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលបើអរិយសាវ័ក ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវរៈ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសសូម្បីតិចតួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយហើយ ។ ព្រះតថាគត ក៏ប្រដៅតទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ បើឃើញរូបដោយចក្ខុ ក៏មិនបានកាន់យកនិមិត្ត ។ បេ ។ ភិក្ខុនោះ លះបង់នីវរណៈទាំង ៥ ប្រការ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យទុព្វល ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវកាយក្នុងកាយ ជាអ្នកព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មានសតិសម្បជញ្ញៈ កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ... ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវចិត្តក្នុងចិត្ត... ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម្មារម្មណ៍ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ជាអ្នកព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេសមានសតិសម្បជញ្ញៈ កម្ចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក ។

[៦៨] សេយ្យថាបិ អគ្គិវេស្សន ហត្ថិទមកោ មហន្តំ ថម្ភំ បឋវិយំ និខនិត្វា អារញ្ញកស្ស នាគស្ស គីវាយំ ឧបនិពន្ធតិ អារញ្ញកានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ[១] អភិនិម្មទនាយ អារញ្ញកានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ គាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន អរិយសាវកស្ស ឥមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចេតសោ ឧបនិពន្ធា[២] ហោន្តិ គេហសិតានញ្ចេវ សីលានំ អភិនិម្មទនាយ គេហសិតានញ្ចេវ សរសង្កប្បានំ អភិនិម្មទនាយ គេហសិតានញ្ចេវ ទរថកិលមថបរិឡាហានំ អភិនិម្មទនាយ ញាយស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ។

---

១ ឱ. សង្កប្បានំ ។ ២ ឱ. ម. ឧបនិពន្ធនា ។

[៦៩] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចទម័កដំរី ដែលដាំសសរធំទៅក្នុងផែនដី ហើយចងក្រៀកដំរីព្រៃត្រង់-ក ដើម្បីញ៉ាំញីនូវទម្លាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំញីនូវតម្រិះជាគ្រឿងស្មុះទៅ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំងដំរីព្រៃឲ្យត្រេកអរ ចំពោះស្រុកផង ដើម្បីកាន់យកសណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីស្រឡាញ់ របស់មនុស្សផង សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧប-មេយ្យដូចជា អរិយសាវ័ក ដែលចងក្រៀកចិត្តភ្ជាប់នឹងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ ដើម្បីញ៉ាំញីនូវទម្លាប់ ដែលអាស្រ័យនឹងបញ្ចកាមគុណផង ដើម្បីញ៉ាំញីនូវតម្រិះជាគ្រឿងស្មុះទៅ ដែលអាស្រ័យនឹងបញ្ចកាម-គុណផង ដើម្បីញ៉ាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ និងសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដែលអាស្រ័យនឹងបញ្ចកាមគុណផង ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអដ្ឋង្គិកមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ចតុស្សតិប្បដ្ឋានាទិ

[៦៦] តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរឹ វិនេតិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ កាយេ កាយានុបស្សី វិហរាហិ មា ច កាយូបសញ្ហិតំ[១] វិតក្កំ វិតក្កេសិ ។ វេទនាសុ... ចិត្តេ... ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ មា ច ធម្មូបសញ្ហិតំ[២] វិតក្កំ វិតក្កេសីតិ ។ សោ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

[៦៧] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតឹ ទ្វេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។

១ ម. កាមូបសំហិតំ ។ ២ ម. កាមូបសំហិតំ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ធម៌មានសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើម

[៦៦] *ព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រដៅភិក្ខុនោះ តទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមក អ្នកចូរពិចារណានូវកាយក្នុងកាយ តែកុំត្រិះរិះនូវតម្រិះដែលប្រកបដោយកាយឡើយ ។ អ្នកចូរពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនាទាំងឡាយ... អ្នកចូរពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្ត... អ្នកចូរពិចារណានូវធម្មារម្មណ៍ក្នុងធម្មារម្មណ៍ តែកុំត្រិះរិះ នូវតម្រិះដែលប្រកបដោយធម្មារម្មណ៍ឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះរម្ងាប់នូវពួកវិតក្កៈនិងវិចារៈ ហើយចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ដែលមានសេចក្តីជ្រះថ្លា ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ជាចិត្តខ្ពស់ឯក ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈ មានតែបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។*

[៦៧] *ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ (ញាណដែលរលឹកឃើញនូវខន្ធដែលធ្លាប់បានកើតក្នុងភពមុន ៗ) ។ ភិក្ខុនោះ រមែងរលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ គឺរលឹកឃើញជាតិ ១ ជាតិ ២ ។ បេ ។ រលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ ។*

[៦៨] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ ។ បេ ។ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាតិ ។

[៦៩] សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ

[៦៨] ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្ត តាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីចុតូបបាតញ្ញាណ (ញាណដែលធ្លុះឃើញនូវចុតិបដិសន្ធិ) របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ កន្លងបង់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលកំពុងច្យុត កំពុងកើត ថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានរូបល្អខ្លះ មានរូបអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

[៦៩] ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្ត ខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ (ញាណដែលធ្លុះឃើញនូវកិរិយាក្ស័យនៃអាសវៈ) ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាតណ្ហាជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខ

៦៤

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ចតុស្សតិប្បដ្ឋានាទិ

អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវនិរោធោតិ យថាភូតំ បជានាតិ អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ បជានាតិ ។ តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មឹ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ ។

ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះនិព្វានទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីរលត់ទុក្ខ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាពួកអាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាធម៌នាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះនិព្វានទីរលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាបដិបទាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីរលត់អាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះ ចាកកាមាសវៈផង ចាកភវាសវៈផង ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានសេចក្ដីដឹងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយដូច្នេះ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៧០] សោ[១] ភិក្ខុ ឧភោ សីតស្ស ឧណ្ហស្ស ជិឃច្ឆាយ បិបាសាយ ឌំសមកសវាតាតបសិរិំសប-សម្ផស្សានំ ទុរុត្តានំ ទុរាគតានំ វចនបថានំ ឧប្ប-ន្នានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិព្វានំ កដុ-កានំ[២] អសាតានំ អមនាបានំ បាណហរានំ អធិ-វាសិកជាតិកោ ហោតិ ។ សព្វរាគទោសមោហ-និហតនិន្ទិតកសាវោ អាហុនេយ្យោ បាហុនេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ជលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្ស[៣] ។

---

១ ម. សោ ហោតិ ។ ២ ឱ. ម. តិប្បានំ ខរានំ កដុកានំ ។ ៣ ឱ. លោកស្សាតិ ។

[៧០] ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកអត់ទ្រាំ នឹងត្រជាក់ នឹងក្តៅ នឹងសេចក្តីស្រេក នឹងសេចក្តីឃ្លាន និងសម្ផ័ស្ស នៃរបោម មូស ខ្យល់ កម្តៅថ្ងៃ និងពស់តូចពស់ធំទាំងឡាយ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះគន្លងពាក្យ ដែលគេស្តីអាក្រក់ ដែលមានដំណើរមកអាក្រក់ និងចំពោះវេទនាអាស្រ័យក្នុងសរីរៈ ដែលកើតឡើងហើយ ជាទុក្ខ ដ៏ក្លា ក្តៅផ្សា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត នាំបង់នូវជីវិត ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានទឹកចត់ គឺរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទាំងពួង កម្ចាត់បង់ហើយ ជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកពីចម្ងាយ គួរទទួលនូវទានដែលគេតាក់តែងដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទានរបស់បុគ្គល អ្នកជឿកម្មផល គួរដល់អញ្ជលិកម្ម ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

៨៧

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ អទន្តនាគោបមា

[៧១] មហល្លកោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ អទន្តោ អវិនីតោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ មហល្លកោ រញ្ញោ នាគោ មតោ[១] កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ... ទហរោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ នាគោ អទន្តោ អវិនីតោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ ទហរោ រញ្ញោ នាគោ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន ថេរោ ចេបិ ភិក្ខុ អក្ខីណាសវោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ ថេរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន ភិក្ខុ... នវោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន ភិក្ខុ

១ ឱ. ម. មតោតិ ន ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ ឧបមាដោយដំរីមិនទាន់ទូន្មាន

[៧១] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ គេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅ ហើយធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងគេមិនបានទូន្មានទេ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាដំរីស្លាប់ហើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វកណ្តាល... ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្មេង គេមិនទាន់ទូន្មាន មិនទាន់ប្រៀនប្រដៅទេ ហើយធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងគេមិនទាន់ទូន្មាន ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ដែលជាសត្វនៅក្មេង ស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាដំរីស្លាប់ហើយដែរ ។ សេចក្តីនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចជាភិក្ខុជាថេរៈ ប្រសិនបើ មិនមែនជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់បានទូន្មានខ្លួនទេ ភិក្ខុជាថេរៈ ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាល ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុជាកណ្តាល . . . ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី

អខីណាសវោ កាលំ ករោតិ អទន្តមរណំ នវោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

[៧២] មហល្លកោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ ជាតោ សុទន្តោ សុវិនីតោ កាលំ ករោតិ ទន្តមរណំ មហល្លកោ រញ្ញោ ជាតោ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ ជាតោ... ទហរោ ចេបិ អគ្គិវេស្សន រញ្ញោ ជាតោ សុទន្តោ សុវិនីតោ កាលំ ករោតិ ទន្តមរណំ ទហរោ រញ្ញោ ជាតោ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ឯវមេវ ខោ អគ្គិវេស្សន ថេរោ ចេបិ ភិក្ខុ ខីណាសវោ កាលំ ករោតិ ទន្តមរណំ ថេរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ ។

មិនមែនជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់បានទូន្មានខ្លួនទេ ភិក្ខុបួសថ្មីដែលស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាលដែរ ។

[៧២] ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់ គេបានទូន្មានប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយគេបានទូន្មានហើយ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យជាសត្វចាស់ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាសត្វស្លាប់ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅកណ្តាល... ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្មេង គេបានទូន្មានប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយគេបានទូន្មានហើយ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យជាសត្វនៅក្មេង ដែលស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាសត្វស្លាប់ដែរ ។ សេចក្តីនេះមានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុជាថេរៈ បើជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយបានទូន្មានខ្លួនហើយ ភិក្ខុជាថេរៈដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាល ។

៨៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ទន្តនាគោបមា

មជ្ឈិមោ ចេបិ អត្តិវេស្សន ភិក្ខុ... ងរោ ចេបិ អត្តិវេស្សន ភិក្ខុ ខីណាសវោ កាលំ ករោតិ ឧន្តមរណំ ងរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អចិរវតោ សមណុទ្ទេសោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិងន្ទីតិ ។

បញ្ចមំ ទន្តភូមិសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុជាកណ្តាល... ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី ជាព្រះខីណាស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងបានទូន្មានខ្លួនហើយ ភិក្ខុបួសថ្មី ដែលធ្វើមរណកាលហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាលដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ អចិរវតសមណុទ្ទេស ក៏រីករាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ទន្តភូមិសូត្រ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ ភូមិជសុត្តំ

[៧៣] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេ វិហរតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ អាយស្មា ភូមិជោ បុព្វណ្ហសមយំ និវា-សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ជយសេនស្ស រាជ-កុមារស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ យេនាយស្មា ភូមិជោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា ភូមិជេន សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[៧៤] ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ ឯតទវោច សន្តិ ភោ ភូមិជ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

ភូមិជសូត្រ ទី ៦

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ក្បែរក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ព្រះភូមិជៈមានអាយុ ស្លៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ដំណាក់ នៃព្រះរាជកុមារ ព្រះនាមជយសេន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ក៏ចូលទៅរកព្រះភូមិជៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះភូមិជៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

[៧៤] លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនឹងព្រះភូមិជៈមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង (ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល) ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចេ អនាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសញ្ចនាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិ-គមាយាតិ ឥធ ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា កឹវាទី កឹទិដ្ឋី កិមក្ខាយីតិ ។

[៧៨] ឥធ ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យ អាសញ្ចេបិ ការិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ការិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចេ អនាសញ្ចេបិ ការិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ

ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាគ្រូរបស់ភូមិជៈដ៏ចម្រើន តើមានវាទៈដូចម្តេច មានទិដ្ឋិដូចម្តេច បានពោលដូចម្តេច ។

[៧៩] ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាអញ ពុំដែលបានស្តាប់មក ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយ យ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ

នេវាសំនានាសញ្ចាបិ ការិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចាបិ ការិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចាបិ ការិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចាបិ ការិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចាបិ ការិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយាតិ ន ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យាតិ ។ សចេ[1] ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា ឯវំវាទី ឯវំទិដ្ឋី ឯវមក្ខាយី អទ្ធា ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា សព្វេសំយេវ បុថុសមណព្រាហ្មណានំ មុទ្ធានំ មញ្ញេ អាហច្ច តិដ្ឋតីតិ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ សកេនេវ ថាលិបាកេន បរិវិសិ ។

---

១ ឱ. សចេ ខោ ។

មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលបាន មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាព ពុំដែលបានស្តាប់មកក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែ បើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពងអំបែងក្បាល នៃពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ គ្រានោះ ជយសេនរាជកុមារ ក៏អង្គាសព្រះភូមិជៈមានអាយុ ដោយសម្រាប់របស់ខ្លួន ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ ភគវន្តូបសង្កមនំ

[៧៦] អថខោ អាយស្មា ភូមិជោ បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌចាតប្បដិក្កន្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា ភូមិជោ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធាហំ ភន្តេ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមឹ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទឹ ។ អថខោ ភន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មយា សទ្ធឹ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ ភន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ មំ ឯតទវោច សន្តិ ភោ ភូមិជ ឯកេ សមណព្រាហ្មណា ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

[៧៦] លំដាប់នោះ ព្រះភូមិជៈមានអាយុ កាលត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតមក ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ព្រះភូមិជៈមានអាយុ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ដំណាក់ របស់ជយសេនរាជកុមារ ក្នុងទីឯណោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ចោទសួរ ចំពោះខ្ញុំព្រះអង្គ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគ-មាយាតិ ឥធ ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា កឹវាទី កឹទិដ្ឋី កិមក្ខាយីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ ភន្តេ ជយសេនំ រាជកុមារំ ឯតទវោចំ ន ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គ-ហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាក-រេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា

ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាគ្រូ របស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន តើមានវាទៈដូចម្តេច មានទិដ្ឋិដូចម្តេច បានពោលដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើជយសេនរាជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ពោលតបទៅនឹងជយសេនរាជកុមារ ដូច្នេះថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាពមិនដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែ បើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ

អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ការិត្វា អយោនិ-សោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគ-មាយ អាសញ្ចេបិ ការិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ការិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ការិត្វា... នេវា-សំនានាសញ្ចេបិ ការិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយាតិ ន ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ សម្មុខា សុតំ សម្មុខា បដិគ្គ-ហិតំ ឋានញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យាតិ ។ សចេ ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា ឯវំវាទី ឯវំទិដ្ឋី ឯវមក្ខាយី អទ្ធា ភោតោ ភូមិជស្ស សត្ថា សព្វេសំយេវ បុថុសមណព្រាហ្មណានំ មុទ្ធានំ មញ្ញេ អាហច្ច តិដ្ឋតីតិ ។ កច្ចាហំ[១] ភន្តេ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករមានោ វុត្តវាទី ចេវ

---

១ ឱ. កច្ចិ ។

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលបាន បើមិនធ្វើនូវបំណង... បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនុ៎ះ អាត្មាភាព មិនដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែ បើហេតុការណ៍នុ៎ះមាន ប្រាកដជាព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ ជយសេនរាជ-កុមារ ទ្រង់ត្រាស់ថា បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពងអំបែងក្បាល នៃពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើរាជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដោះស្រាយយ៉ាងនេះ តើឈ្មោះថា ខ្ញុំព្រះអង្គពោលត្រូវតាម

ភគវតោ ហោមិ ន ច ភគវន្តំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខាមិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោមិ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ គារយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតីតិ ។

[៧៧] តគ្ឃ ត្វំ ភូមិជ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករមានោ វុត្តវាទី ចេវ មេ[១] ហោសិ ន ច មំ អភូតេន អព្ភាចិក្ខសិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោសិ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុវាទោ គារយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ ។ យេ ហិ កេចិ ភូមិជ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ មិច្ឆាសង្កប្បា មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា មិច្ឆាសតី មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា

១ ឱ. ភគវតោ ។

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគផង ឈ្មោះថា មិនពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថា សម្តែងនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង ឬទេ មួយទៀត វាទានុវាទបន្តិចបន្តួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនមកកាន់ទីដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀល ទេឬ ។

[៧៧] ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា អើភូមិជៈ កាលដែលព្រះរាជកុមារ ទ្រង់ចោទសួរយ៉ាងនុ៎ះ ហើយអ្នកដោះស្រាយយ៉ាងនុ៎ះ ឈ្មោះថា អ្នកពោលត្រូវតាមពាក្យ របស់តថាគតផង ឈ្មោះថា មិនពោលបង្កាច់តថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថា សម្តែងនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង មួយទៀត វាទានុវាទបន្តិចបន្តួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនបានមកកាន់ទីដែលបណ្ឌិតគួរតិះដៀលទេ ។ ម្នាលភូមិជៈ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មានការងារខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ

ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវា-
សំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា
ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ
ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

[៧៨] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ តេលត្ថិកោ
តេលគវេសី តេលបរិយេសនំ ចរមានោ វាលិកំ ទោ-
ណិយា អាកីរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ
បីឡេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោណិយា អា-
កីរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ
អភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា
វាលិកំ ទោណិយា អាកីរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ
បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ អភព្វោ តេលស្ស អធិគ-
មាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោ-
ណិយា អាកីរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ
បីឡេយ្យ អភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ នេវាសំ-
នានាសញ្ចេបិ ករិត្វា វាលិកំ ទោណិយា អាកីរិត្វា

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផល ។

[៧៨] ម្នាលភូមិជៈ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្វែងរកប្រេង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកប្រេង ក៏យកដីខ្សាច់មកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីខ្សាច់មកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីខ្សាច់មកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយយកដីខ្សាច់មកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ បើទុកជាមិនធ្វើ នូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីខ្សាច់មកចាក់ក្នុងស្នូក

ឧជកោធ បរិច្ឆោសកាំ បរិច្ឆោសកាំ បីឡេយ្យ អភព្វា តេលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ តេលស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ មិច្ឆាសង្កប្បា មិច្ឆាវាចា មិច្ឆាកម្មន្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា មិច្ឆាសតី មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិ-យំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគ-មាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានា-សញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេង ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលគួរឲ្យបានប្រេងឡើយ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាល ភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែល មានទិដ្ឋិខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មានការងារខុស មាន ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស មានសមាធិខុស សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវ បំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ទាំងមិន មែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះ គ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

៩៩

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ ខីរត្ថិកោបមា

[៧៩] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ ខីរត្ថិកោ ខីរគវេសី ខីរបរិយេសនំ ចរមានោ គាវឹ តរុណវច្ឆំ វិសាណតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ វិសាណតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ។ បេ ។ នេវាសំនា-នាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ វិសាណតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ខីរស្ស អធិគមាយ ឯវ-មេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្ម-ណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនា-សញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្ម-ចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

សុញ្ញតវគ្គ ភូមិជសូត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយទឹកដោះស្រស់

[៧៩] ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរស ដែលត្រូវការដោយទឹកដោះស្រស់ ស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ក៏ចាប់មួលស្នែងមេគោ ដែលមានកូនខ្ចី បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលស្នែងមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ។ បេ ។ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលស្នែងមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យបាន នូវទឹកដោះស្រស់ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស ។ បេ ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ទាំងមិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

[៨០] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ នវនីតត្ថិកោ នវនីតគវេសី នវនីតបរិយេសនំ ចរមានោ ឧទកំ កលលេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ឆេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ឧទកំ កលលេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ឆេយ្យ អភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ឧទកំ កលលេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ឆេយ្យ អភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ នវនីតស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អភព្វា

[៨០] ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយទឹកដោះខាប់ ស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ក៏ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ហើយយកទឹកមកស្រោចលើភក់ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកមកស្រោចលើភក់ ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្វះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្វះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកមកស្រោចលើភក់ ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលគួរឲ្យបានទឹកដោះខាប់ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស ។ បេ ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្វះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្វះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរ

ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

[៨១] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ អគ្គិត្ថិកោ អគ្គិគវេសី អគ្គិបរិយេសនំ ចរមានោ អល្លំ កដ្ឋំ សស្នេហំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមន្ថេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា អល្លំ កដ្ឋំ សស្នេហំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមន្ថេយ្យ អភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា អល្លំ កដ្ឋំ សស្នេហំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមន្ថេយ្យ អភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ អគ្គិស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា

ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ដ៏ចម្រើន ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

[៨១] ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយភ្លើង ស្វែងរកភ្លើង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកភ្លើង ក៏កាន់យកនូវឈើពំនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្រស់ដែលនៅមានជ័រ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើពំនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្រស់ដែលនៅមានជ័រ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្លើងឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើពំនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្រស់ដែលនៅមានជ័រ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្លើងដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវភ្លើង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស ។បេ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង

ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកញ្ចា ផលស្ស អធិគមាយ អជាសញ្ចេបិ ការិត្វា... អាសញ្ច អជាសញ្ចេបិ ការិត្វា... នេវាសំជាជាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកញ្ចា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

[៨២] យេ ច ខោ[១] កេចិ ភូមិជ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ[២] សម្មាសង្កប្បា សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តា សម្មាវាយាមា សម្មាសតី សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កញ្ចា ផលស្ស អធិគមាយ អជាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កញ្ចា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អជាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កញ្ចា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំជាជាសញ្ចេបិ ការិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កញ្ចា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

---

១ ឱ. ម. យេ ហិ ។ ២ ឱ. សម្មាទិដ្ឋី ។

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

[៨២] ម្នាលភូមិជៈ លុះតែពួកសមណៈ ឬ ព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ មានវាចាត្រូវ មានការងារត្រូវ មានព្យាយាមត្រូវ មានសតិត្រូវ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ទាំងមិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ តេលត្ថិកោបមា

[៨៣] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ តេលត្ថិកោ តេលគវេសី តេលបរិយេសនំ ចរមានោ តិលបិដ្ឋំ[១] ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា តិលបិដ្ឋំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ ភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា តិលបិដ្ឋំ ទោណិយា អាកិរិត្វា ឧទកេន បរិប្ផោសកំ បរិប្ផោសកំ បីឡេយ្យ ភព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ តេលស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

១ ឱ. តិលបិដ្ឋឹ ។

[៨៣] ម្នាលភូមិជៈ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្វែងរកប្រេង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកប្រេង ក៏យកម្សៅល្ងមកចាក់ក្នុងស្នូកហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ រួចច្របាច់រឿយ ៗ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកម្សៅល្ងមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេង បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកម្សៅល្ងមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រស់ព្រំ ច្របាច់រឿយ ៗ ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវប្រេង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភិក្ខវេ ផលស្ស អធិគមាយ ។

[៨៤] សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បុរិសោ ខីរត្ថិកោ ខីរគវេសី ខីរបរិយេសនំ ចរមានោ គាវឹ តរុណវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ឆេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ឆេយ្យ ភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា គាវឹ តរុណវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ឆេយ្យ ភព្វោ ខីរស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភិក្ខវេ ខីរស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភិក្ខវេ ផលស្ស អធិគមាយ ។

ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផល ។

[៨៤] ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយទឹកដោះស្រស់ ស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ក៏ចាប់មួលដោះមេគោដែលមានកូនខ្ចី បើធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលដោះមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ទាំងមិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់មួលដោះមេគោដែលមានកូនខ្ចី ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវទឹកដោះស្រស់ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ នវនីតោបមា

[៨៥] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ នវនីតត្ថិកោ នវនីតគវេសី នវនីតបរិយេសនំ ចរមានោ ឧទកំ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ឆេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ឧទកំ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ឆេយ្យ ភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ឧទកំ កលសេ អាសិញ្ចិត្វា មត្ថេន អាវិញ្ឆេយ្យ ភព្វោ នវនីតស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ នវនីតស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អានាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

សុញ្ញតវគ្គ ភូមិជសូត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយទឹកដោះខាប់

[៨៥] ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយទឹកដោះខាប់ ស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ហើយយកទឹកដោះដូរមកស្រោចលើភក់ ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកដោះដូរមកស្រោចលើភក់ រួចវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកដោះដូរមកស្រោចលើភក់ ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យបាននូវទឹកដោះខាប់ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

[៨៦] សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ អគ្គិត្ថិកោ អគ្គិគវេសី អគ្គិបរិយេសនំ ចរមានោ សុក្ខំ កដ្ឋំ កោឡាបំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមត្ថេយ្យ ភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា... នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា សុក្ខំ កដ្ឋំ កោឡាបំ ឧត្តរារណឹ អាទាយ អភិមត្ថេយ្យ ភព្វោ អគ្គិស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ អគ្គិស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ សម្មាសង្កប្បា ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនានាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ ភព្វា

[៨៦] ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយភ្លើង ស្វែងរកភ្លើង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកភ្លើង ហើយកាន់យកឈើពំនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្ងួតខ្សោះ ក៏គួរដើម្បីបាននូវភ្លើង បើទុកជាធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកឈើពំនួតខាងលើ ទៅពួតនឹងឈើស្ងួតខ្សោះ ក៏គួរដើម្បីបាននូវភ្លើងដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យបាននូវភ្លើង សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យ ដូចយ៉ាង ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ ភាសិតាភិនន្ទនំ

ផលស្ស អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោនិសោ ភូមិជ ផលស្ស អធិគមាយ ។

[៨៧] សចេ ខោ(១) ភូមិជ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ចតស្សោ ឧបមា បដិភាសេយ្យុំ អនច្ឆរិយំ តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ បសីទេយ្យ បសន្នោ ច តេ បសន្នាការំ ករេយ្យាតិ ។ កុតោ បន មំ ភន្តេ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស ឥមា ចតស្សោ ឧបមា បដិភាសិស្សន្តិ អនច្ឆរិយា បុព្វេ អស្សុតបុព្វា សេយ្យថាបិ ភគវន្តន្តិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា ភូមិជោ ភគវតោ ភា-សិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ឆដ្ឋំ ភូមិជសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ម. សចេ ខោ ត្វំ ។ អថ បន តន្តិបាឋោ យុត្តតរោ ។

ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

[៨៧] ម្នាលភូមិជៈ បើអ្នកអាចសម្តែង នូវឧបមាទាំង ៤ នេះ ដល់ជយសេនរាជកុមារបាន សេចក្តីអស្ចារ្យរបស់អ្នក ក៏នឹងកើតមាន ឯជយសេនរាជកុមារ ក៏មុខជាជ្រះថ្លានឹងអ្នក លុះជ្រះថ្លាហើយ នឹងធ្វើនូវអាការជ្រះថ្លាហើយដល់អ្នកទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គអាចនឹងសម្តែងចំពោះជយសេនរាជកុមារ នូវសេចក្តីឧបមាទាំង ៤ នេះ ដែលជាទីអស្ចារ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនធ្លាប់ស្តាប់មក ក្នុងកាលមុនសោះ ដូចជាព្រះមានព្រះភាគ អំពីណាបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះភូមិជៈ មានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ភូមិជសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តមំ អនុរុទ្ធសុត្តំ

[៨៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អញ្ញតរំ បុរិសំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ អម្ភោ បុរិស យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មម វចនេន អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បាទេ សិរសា វន្ទាហិ បញ្ចកង្គោ ភន្តេ ថបតិ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតីតិ[១] ឯវញ្ច វទេហិ អធិវាសេតុ កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស ស្វាតនាយ អត្តចតុត្ថោ ភត្តំ យេន ច កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បគេវតរំ អាគច្ឆេយ្យ បញ្ចកង្គោ ភន្តេ[២] ថបតិ ពហុកិច្ចោ ពហុករណីយោ រាជករណីយេនាតិ ។

១ ឱ. ឥតិសទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ ឱ. ភន្តេតិ ន ទិស្សតិ ។

អនុរុទ្ធសូត្រ ទី ៧

[៨៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្រេចឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង បញ្ចកង្គថបតិ[១] បានហៅបុរសម្នាក់មកថា នែបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក ចូរអ្នកទៅឯព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំបាទានៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដោយត្បូង តាមពាក្យរបស់យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បញ្ចកង្គថបតិ សូមថ្វាយបង្គំបាទា នៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដោយត្បូង រួចហើយអ្នកចូរពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលភត្តរបស់បញ្ចកង្គថបតិ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ប្រញាប់និមន្តមកអំពីព្រឹកឲ្យទាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា បញ្ចកង្គថបតិ (គាត់) មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ដោយព្រះរាជកិច្ច ។

---

១ ជាងឈើប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺកាំបិតព្រា ១ ពូថៅ ១ ពន្លាក ១ អន្លូង ១ ស្នូកបន្ទាត់ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

ឯវំ ភន្តេតិ ខោ បុរិសោ[១] បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា អនុរុទ្ធោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ បុរិសោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច បញ្ចកង្គោ ភន្តេ ថបតិ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស បាទេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វទេតិ អធិវាសេតុ កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស ស្វាតនាយ អត្តចតុត្ថោ ភត្តំ យេន ច កិរ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ បគេវតរំ អាគច្ឆេយ្យ បញ្ចកង្គោ ភន្តេ ថបតិ ពហុកិច្ចោ ពហុករណីយោ រាជករណីយេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ តុណ្ហីភាវេន ។

១ ឱ. ម. សោ បុរិសោតិ ទិស្សតិ ។

បុរសនោះ ក៏ទទួលពាក្យបញ្ចកង្គថបតិថា បាទលោកនាយ ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ បុរសនោះ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បញ្ចកង្គថបតិ សូមថ្វាយបង្គំបាទា នៃព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដោយត្បូង រួចពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលភត្តរបស់បញ្ចកង្គថបតិ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ប្រញាប់និមន្តទៅអំពីព្រឹកឲ្យទាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា បញ្ចកង្គថបតិ គាត់មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ដោយព្រះរាជកិច្ច ។ ឯព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព ។

[៨៩] អថខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ តស្សា រត្តិយា
អច្ចយេន បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-
ទាយ យេន បញ្ចកង្គស្ស ថបតិស្ស និវេសនំ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និ-
សីទិ ។ អថខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អាយស្មន្តំ អ-
នុរុទ្ធំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា
សន្តប្បេសិ សម្បវារេសិ ។ អថខោ បញ្ចកង្គោ
ថបតិ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ភុត្តាវឹ ឱនីតបត្តបាណឹ
អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ បញ្ចកង្គោ ថបតិ អាយ-
ស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច ឥធ មំ ភន្តេ ថេរា ភិក្ខូ
ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ អប្បមាណំ គហបតិ ចេ-
តោវិមុត្តឹ ភាវេហីតិ ឯកច្ចេ ថេរា ឯវមាហំសុ ម-
ហគ្គតំ គហបតិ ចេតោវិមុត្តឹ ភាវេហីតិ យា ចាយំ
ភន្តេ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហគ្គតា
ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច
ឧទាហុ ឯកត្ថា ព្យញ្ជនមេវ នានន្តិ ។ តេនហិ គហបតិ

[៨៩] គ្រានោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ហើយ ក៏ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅឯផ្ទះរបស់បញ្ចកង្គថបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ បញ្ចកង្គថបតិ ក៏ញ៉ាំងព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយៈនិងភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ដោយដៃខ្លួនឯងផ្ទាល់ ត្រាតែព្រះអនុរុទ្ធហាមឃាត់ ។ ឯបញ្ចកង្គថបតិ កំណត់ដឹងថា ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ឆាន់រួចហើយ លែងលូកព្រះហស្ត ទៅក្នុងបាត្រទៀតហើយ ក៏កាន់យកនូវអាសនៈមួយដ៏ទាប ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ បញ្ចកង្គថបតិ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូល ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុជាថេរៈ ក្នុងសាសនានេះ ចូលមករកខ្ញុំ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកចូរចម្រើននូវអប្បមាណចេតោវិមុត្តិទៅ ព្រះថេរៈពួកខ្លះ ពោលយ៉ាង នេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកចូរចម្រើននូវមហគ្គតចេតោវិមុត្តិទៅ បពិត្រ លោកដ៏ចម្រើន ចុះអប្បមាណចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហគ្គតចេតោវិមុត្តិណា ក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផងឬ ឬ ក៏មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាតែព្យញ្ជនៈទេ ។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ

តញ្ញេវេត្ថ[១] បដិភាតុ អបណ្ណកន្តេ ឥតោ ភវិស្សតីតិ ។ មយ្ហំ ខោ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ យា ចាយំ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហគ្គតា ចេតោ-វិមុត្តិ ឥមេ ធម្មា ឯកត្ថា ព្យញ្ជនមេវ នានន្តិ ។

[៩០] យា ចាយំ គហបតិ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ឥមេ ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច តទិមិនាបេតំ គហបតិ បរិយាយេន វេទិតព្វំ យថា បនិមេ[២] ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច ។ កតមា ច គហបតិ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធ-មធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន ផរិត្វា វិហរតិ ។

១ ឱ. ម. តំយេវេត្ថ ។ ២ ឱ. ម. តំយេវេត្ថ ។

អ្នកចូរបំភ្លឺនូវសេចក្តីនោះ ក្នុងប្រស្នានុ៎ះមកមើល បើអ្នក (សម្តែង) នឹងមិនមានសេចក្តីខុសភ្ញាត់ ក្នុងប្រស្នានេះឡើយ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានសេចក្តីចូលចិត្តយ៉ាងនេះថា អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហគ្គតចេតោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាតែព្យញ្ជនៈ ។

[៩០] ម្នាលគហបតី អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហគ្គតចេតោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ម្នាលគហបតី សេចក្តីនោះ អ្នកគប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះថា តាមពិត ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ។ ម្នាលគហបតី អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ដូច ៗ គ្នា សូម្បីក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយការយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបផ្ទឹមនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។

ករុណាសហគតេន ចេតសា... មុទិតាសហគតេន ចេតសា... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ ។

[៩១] កតមា ច គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ រុក្ខមូលំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន[១] គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ

---

១ ឱ. ន ទិស្សតិ ។

មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ដូច ៗ គ្នា សូម្បីក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទទឹង ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយការយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបផ្ទឹម នឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា អប្បមាណចេតោវិមុត្តិ ។

[៩១] ម្នាលគហបតី ចុះមហគ្គតចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ១[១] ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ គឺទីដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី

---

១ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ម្លប់ដើមឈើមានកំណត់ជុំវិញត្រឹមណា ទីត្រឹមនោះ ហៅថារុក្ខមូលមួយ យោគីកំណត់រុក្ខមូលមួយនោះ ដោយកសិណនិមិត្តហើយ ពិចារណាត្រាតែកើតមហគ្គតជ្ឈានឡើង ក្នុងកសិណនិមិត្តនោះ ។ ឯមហគ្គតជ្ឈាន គឺរូបាវចរជ្ឈាន និងអរូបាវចរជ្ឈាន ។

១១៣

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ ចេតោវិមុត្តិវិសជ្ជនំ

អយំ[១] វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា គាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារជ្ជំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារជ្ជានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធ បន គហបតិ ភិក្ខុ

១ ឱ. អយម្បិ ។

នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថា ជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ទីដែនធំ ១ ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោ-វិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

យាវតា សមុទ្ទបរិយន្តំ បថវឹ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហគ្គ-តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥមិនា ខោ ឯតំ គហបតិ បរិយាយេន វេទិតព្វំ យថា ឥមេ ធម្មា នានត្ថា ចេវ នានាព្យញ្ជនា ច ។

[៩២] ចតស្សោ ខោ ឥមា គហបតិ ភវូប-បត្តិយោ[១] ។ កតមា ចតស្សោ ។ ឥធ គហបតិ ឯកច្ចោ បរិត្តាភាតិ[២] ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរិត្តា-ភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ បន គហបតិ ឯកច្ចោ អប្បមាណាភាតិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា

១ ឱ. ភវុប្បត្តិយោ ។ ២ ឱ. ម. បរិត្តាភាតិ ។

ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដីមានសមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទី មហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះលោកហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិ ដែរ ។ ម្នាលគហបតី សេចក្តីនេះឯង ដែលអ្នកគប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះថា ធម៌ទាំងពីរនេះឯង មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ។

[៩២] ម្នាលគហបតី កិរិយាកើតក្នុងភពនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់បរិត្តាភជ្ឈាន[១] ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយទៅខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកបរិត្តាភទេវតា[២] ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់អប្បមាណាភជ្ឈាន[៣] ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយបែកធ្លាយ

---

១ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតក្នុងបរិត្តាភព្រហ្មលោក បានដល់ទុតិយជ្ឈានយ៉ាងទាប ។ ឯក្នុងប្រយោគនេះ បានសេចក្តីថា ចម្រើនបរិត្តាភជ្ឈានប៉ុណ្ណោះឯង ។ ២ ទេវតាមានពន្លឺតិច ឬទេវតាបិតនៅក្នុងបរិត្តាភព្រហ្មលោក ។ ៣ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតក្នុងអប្បមាណាភ-ព្រហ្មលោក បានដល់ទុតិយជ្ឈានយ៉ាងកណ្តាល ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ ចតុភវូបបត្តិ

បរម្មរណា អប្បមាណាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ គហបតិ ឯកច្ចោ សង្កិលិដ្ឋាភានិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សង្កិលិដ្ឋាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ បន គហបតិ ឯកច្ចោ បរិសុទ្ធាភានិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស

ទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយ នឹងពួកអប្បមាណាភ-ទេវតា[១] ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់សង្កិលិដ្ឋាភជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងបែក កាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសង្កិលិដ្ឋាភ-ទេវតា[២] ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយ ចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់បរិសុទ្ធាភជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយ

១ ទេវតាមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ឬ ទេវតាឋិតនៅក្នុងអប្បមាណាភព្រហ្មលោក ។
២ ទេវតាមានពន្លឺស្រអាប់ ។

ភេទា បរម្មរណា បរិសុទ្ធាភានំ ទេវានំ សហាព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥមា ខោ គហបតិ ចតស្សោ ភវូបបត្តិយោ ។

[៩៣] ហោតិ ខោ សោ គហបតិ សមយោ យា តា ទេវតា ឯកតិជ្ឈំ សន្និបតន្តិ តាសំ ឯ-កជ្ឈំ សន្និបតិតានំ វណ្ណានានត្តំ ហិ ខោ បញ្ញាយតិ នោ ច អាភានានត្តំ ។ សេយ្យថាបិ គហបតិ បុរិសោ

បែកធ្លាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយ នឹងពួកបរិសុទ្ធាភទេវតា[១] ។ *ម្នាលគហបតី កិរិយាកើតក្នុងភព* មាន ៤ *យ៉ាងនេះឯង* ។

[៩៣] *ម្នាលគហបតី មានសម័យដែលពួកទេវតាប្រជុំគ្នា ក្នុងទីមួយ ឯពួកទេវតាដែលប្រជុំគ្នា ក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ* ។ *ម្នាលគហបតី ដូចបុរស*

---

១ ទេវតាមានពន្លឺភ្លឺថ្លា ។ ពួកបរិត្តាភទេវតា (ទេវតាមានពន្លឺតិច) មានពន្លឺស្រអាប់ខ្លះ មានពន្លឺថ្លាខ្លះ យោគីណាធ្វើបរិកម្ម ក្នុងកសិណប្រមាណប៉ុនចង្អេរក្តី ប៉ុនផ្តិលក្តី ហើយញ៉ាំងសមាបត្តិឲ្យកើតបានស្ទាត់ជំនាញ ដោយអាការទាំង ៥ តែមិនបរិសុទ្ធចាកបច្ចនិកធម៌ (ធម៌ជាសត្រូវ) យោគីនោះ ប្រើប្រាស់សមាបត្តិដែលថយកម្លាំង ឋិតនៅក្នុងឈានដែលមិនស្ទាត់ជំនាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិត្តាភទេវតា ពន្លឺរបស់ទេវតានោះតិចផង ស្រអាប់ផង ។ យោគីណា ស្ទាត់ជំនាញដោយអាការទាំង ៥ ហើយបរិសុទ្ធចាកបច្ចនិកធម៌ ប្រើប្រាស់សមាបត្តិដ៏បរិសុទ្ធ ឋិតនៅក្នុងឈានដែលស្ទាត់ជំនាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិត្តាភទេវតា ពន្លឺរបស់ទេវតានោះតិចតែថ្លា ។ អប្បមាណាភទេវតា (ទេវតាមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន) មានពន្លឺស្រអាប់ ១ ពួក មានពន្លឺថ្លា ១ ពួក សេចក្តីដូចគ្នានឹងខាងដើម ប្លែកគ្នាតែត្រង់ធ្វើបរិកម្ម ក្នុងកសិណដែលធំទូលាយប្រមាណមិនបានប៉ុណ្ណោះ ។

សម្ពហុលានិ តេលប្បទីបានិ ឯកំ ឃរំ បវេសេយ្យ តេសំ ឯកំ ឃរំ បវេសិតានិ អច្ចិនានត្តំ ហិ ខោ បញ្ញាយេថ នោ ច អាភានានត្តំ ឯវមេវ ខោ គហបតិ ហោតិ ខោ[១] សោ សមយោ យា តា ទេវតា ឯកជ្ឈំ សន្និបតន្តិ តាសំ ឯកជ្ឈំ សន្និបតិតានំ វណ្ណនានត្តំ ហិ ខោ បញ្ញាយតិ នោ ច អាភានានត្តំ ។

[៩៤] ហោតិ ខោ សោ គហបតិ សមយោ យា តា ទេវតា តតោ វិបក្កមន្តិ តាសំ តតោ វិបក្កមន្តីនំ វណ្ណនានត្តញ្ចេវ បញ្ញាយតិ អាភានានត្តញ្ច ។ សេយ្យ-ថាបិ គហបតិ បុរិសោ តានិ សម្ពហុលានិ តេលប្ប-ទីបានិ តម្ហា ឃរា នីហរេយ្យ តេសំ តតោ នីហ-ដានំ[២] អច្ចិនានត្តញ្ចេវ បញ្ញាយេថ អាភានានត្តញ្ច

១ ឱ. ខោសទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ នីហរិតានន្តិ បាឋោ មញ្ញេ ភាវេយ្យ ។

ដែលញុំាងប្រទីបប្រេងជាច្រើន ឲ្យចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ឯប្រទីបប្រេងទាំងនោះ ដែលចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ប្រាកដជាមានអណ្តាតភ្លើងផ្សេងគ្នា តែមិនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលគហបតី មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង សម័យដែលពួកទេវតាប្រជុំគ្នាក្នុងទីមួយ ឯពួកទេវតាដែលប្រជុំគ្នាក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។

[៩៤] ម្នាលគហបតី សម័យ ដែលពួកទេវតាចេញទៅអំពីទីប្រជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅ អំពីទីប្រជុំនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរក៏ផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា ។ ម្នាលគហបតី ដូចបុរសនាំយក នូវប្រទីបប្រេង ដ៏ច្រើនទាំងនោះ ចេញអំពីផ្ទះនោះ ឯប្រទីបប្រេងទាំងនោះ កាលដែលគេនាំចេញ អំពីផ្ទះនោះ ប្រាកដជាមានអណ្តាតភ្លើងផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

ឯវមេវ ខោ គហបតិ ហោតិ ខោ សោ សមយោ យំ តា ទេវតា តតោ វិបក្កមន្តិ តាសំ តតោ វិបក្កមន្តីនំ វណ្ណានានត្តញ្ចេវ បញ្ញាយតិ អាភានានត្តញ្ច ។

[៩៥] ន ខោ គហបតិ តាសំ ទេវតានំ ឯវំ ហោតិ ឥទម្ហាកំ និច្ចន្តិ វា ធុវន្តិ វា សស្សតន្តិ វា ។ អបិច យត្ថ យត្ថេវ យា[១] ទេវតា អភិនិវិស្សន្តិ តត្ថ តត្ថេវ តា ទេវតា អភិរមន្តិ ។ សេយ្យថាបិ គហបតិ មក្ខិកានំ កាជេន វា បិដកេន វា ហរិយមានំ ន ឯវំ ហោតិ ឥទម្ហាកំ និច្ចន្តិ វា ធុវន្តិ វា សស្សតន្តិ វា ។ អបិច យត្ថ យត្ថេវ តា មក្ខិកា អភិនិវិស្សន្តិ តត្ថ តត្ថេវ តា មក្ខិកា អភិរមន្តិ ឯវមេវ ខោ គហបតិ តាសំ ទេវតានំ ន ឯវំ ហោតិ ឥទម្ហាកំ និច្ចន្តិ វា ធុវន្តិ វា សស្សតន្តិ វា ។ អបិច យត្ថ យត្ថេវ យា ទេវតា អភិនិវិស្សន្តិ តត្ថ តត្ថេវ តា ទេវតា អភិរមន្តីតិ ។

---

១ ឱ. តា ។

ម្នាលគហបតី មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង សម័យដែលពួកទេវតាចេញទៅ អំពីទីប្រជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅ អំពីទីប្រជុំនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា មានពន្លឺក៏ផ្សេងគ្នា ។

[៩៥] ម្នាលគហបតី ឯទេវតាទាំងនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។ មួយទៀត ពួកទេវតាណា នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ៗ ទេវតាទាំងនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះ ៗ ឯង ។ ម្នាលគហបតី ដូចហ្វូងរុយ ដែលគេនាំទៅ ដោយអម្រែកក្តី ដោយកញ្ជើក្តី តែងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។ មួយវិញទៀត រុយទាំងនោះ នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ៗ រុយទាំងនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះ ៗ ឯង មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលគហបតី មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ទេវតាទាំងនោះ តែងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ ឋិតថេរ មាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។ មួយវិញទៀត ពួកទេវតាណា នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ៗ ទេវតាទាំងនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះ ៗ ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ ទេវតាភាព្យាករណំ

[៩៦] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អភិយោ កច្ចានោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច សាធុ ភន្តេ អនុរុទ្ធ អត្ថិ ច មេ ឯត្ថ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆិតព្វំ យា តា ភន្តេ ទេវតា អាភា សព្វា តា បរិត្តាភា ឧទាហុ សន្តេត្ថេ-កច្ចា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ តទង្គេន ខោ អាវុសោ កច្ចាន សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិត្តាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ កោ នុ ខោ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិត្តាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា អប្ប-មាណាភាតិ ។

[៩៧] តេនហាវុសោ[១] កច្ចាន តញ្ញេវេត្ថ[២] បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ ព្យា-ករេយ្យាសិ ។ តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ រុក្ខមូលំ មហគ្គតន្តិ

១ ឱ. តេន អាវុសោ ។ ២ ឱ. តំយេវេត្ថ ។

[៩៦] កាលបើព្រះអនុរុទ្ធ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអភិយ-កច្ចាន:មានអាយុ ក៏ពោលនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន (ពាក្យរបស់លោកម្ចាស់) ប្រពៃហើយ តែខ្ញុំត្រូវការសួរក្នុងប្រស្នានុ៎ះតទៅទៀត បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ពួកទេវតាណា ដែលមានពន្លឺ ទេវតាទាំងនោះ មានពន្លឺតិចទាំងអស់ឬ ឬក៏មានពួកទេវតា ដែលមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក្នុងទីនុ៎ះខ្លះដែរ ។ ព្រះអនុរុទ្ធឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោកច្ចាន: ដោយហេតុនោះ ៗ ទេវតាដែលមានពន្លឺតិច ក៏មានក្នុងទីនុ៎ះខ្លះ ទេវតា ដែលមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក៏មានក្នុងទីនុ៎ះខ្លះដែរ ។ បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្ដេច ចុះបច្ច័យដូចម្ដេច ដែលនាំឲ្យទេវតានោះ ចូលទៅកើត ក្នុងពួកនៃទេវតាដូចគ្នា តែទេវតាពួកខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺតិចក៏មាន ទេវតាពួកខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺប្រមាណមិនបានក៏មាន ។

[៩៧] ម្នាលអាវុសោ កច្ចាន: បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងត្រឡប់សួរលោក ក្នុងប្រស្នានុ៎ះវិញ បើប្រស្នានោះ គាប់ចិត្តលោក យ៉ាងណា លោកគប្បីដោះស្រាយ នូវប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចាន: លោកសម្គាល់នូវសេចក្ដីនោះ ថាដូចម្ដេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ១

ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

[៩៨] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា រុក្ខមូលានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ គាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ (ទីជាធំ គឺទីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់) និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈនេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

[៩៨] ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសម្គាល់ នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្តមួយ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈនេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

១២១

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ ទេវតាភាព្យាករណំ

[៩៩] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ កាមក្ខេត្តំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា កាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្ត-ភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវ-តា ទ្វេ វា តីណិ វា កាមក្ខេត្តានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។

[១០០] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា កាមក្ខេត្តានិ មហគ្គ-តន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារជ្ជំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ

សុញ្ញតវគ្គ អនុរុទ្ធសូត្រ ព្យាករណ៍នូវរស្មីនៃទេវតា

[៩៩] ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសម្គាល់ នូវសេចក្តីនោះ ជាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនា ទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនាដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទី មហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

[១០០] ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថា ដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់គាមក្ខេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនា ២ នេះ

កាតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតគតាតិ ។ ឃ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារុក្ខំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតគតាតិ ។

[១០១] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កាច្ចាន ឃ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារុក្ខំ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារុក្ខានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កាតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតគតាតិ ។ ឃ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារុក្ខានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតគតាតិ ។

តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំមួយ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

[១០១] ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសម្គាល់ នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ តើចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

[១០២] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ កច្ចាន យ្វាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារដ្ឋានិ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ កតមា ចិត្តភាវនា មហគ្គតតរាតិ ។ យ្វាយំ ភន្តេ ភិក្ខុ យាវតា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ មហគ្គតន្តិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវនានំ មហគ្គតតរាតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថេ-កច្ចា ទេវតា បរិត្តាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។

[១០២] ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ លោកសម្គាល់ នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ដែនដំ ២ ឬ ២ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី មានសមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់ផែនដី មានសមុទ្រ ជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ ជាង ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ នេះឯង ជាហេតុ នេះឯង ជា បច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើត ក្នុងពួកទេវតាតែមួយ ពួក ប៉ុន្តែ ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺតិច ក៏មាន ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក៏មាន ។

[១០៣] សាធុ ភន្តេ អនុរុទ្ធ អត្ថិ ច មេ ឯត្ថ ឧត្តរឹ បដិបុច្ឆិតព្វំ យាវតា ភន្តេ ទេវតា អាភា សព្វា តា សង្កិលិដ្ឋាភា ឧទាហុ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ តទង្គេន ខោ អាវុសោ កច្ចាន សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា សង្កិលិដ្ឋាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ កោ នុ ខោ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ថេកច្ចា ទេវតា សង្កិលិដ្ឋាភា សន្តិ បនេត្ថេកច្ចា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។

[១០៤] តេនហាវុសោ កច្ចាន ឧបមន្តេ ករិស្សាមិ ឧបមាយបិដេកច្ចេ វិញ្ញូ បុរិសា[១] ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានន្តិ[២] ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កច្ចាន តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អបរិសុទ្ធំ វដ្ដិបិ អបរិសុទ្ធា ។ សោ តេលស្សបិ អបរិសុទ្ធត្តា

១ ឱ. ឧបមាយបិធេកច្ចោ វិញ្ញូបុរិសោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អាជានាតិ ។

[១០៣] បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ពាក្យរបស់លោកម្ចាស់ប្រពៃហើយ តែខ្ញុំនៅតែត្រូវការសួរ ក្នុងប្រស្នានុ៎ះ តទៅទៀត បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ទេវតាទាំងអម្បាលមាណ ដែលមានពន្លឺ តើទេវតាទាំងនោះ មានពន្លឺស្រអាប់ទាំងអស់ឬ ឬក៏មានទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ ដោយហេតុដូចពោលមកហើយនោះឯង ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺស្រអាប់ ក៏មាន ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកនៃទេវតាតែមួយពួកសោះទេ ប៉ុន្តែ ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺស្រអាប់ក៏មាន ទេវតាពួកខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លា ក៏មាន ។

[១០៤] ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវសេចក្តីឧបមាដល់លោក ព្រោះថា វិញ្ញូបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសារពាក្យឧបមា ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ ដូចប្រទីបប្រេង ដែលកំពុងឆេះ មានប្រេងមិនបរិសុទ្ធខ្លះ មានប្រឆេះមិនស្អាតខ្លះ ។ ប្រទីបប្រេងនោះឯង ព្រោះតែប្រេងមិនបរិសុទ្ធក៏មាន

វដ្ដិយាបិ អបរិសុទ្ធត្តា អន្ធន្ធំ[១] វិយ ឈាយតិ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ សង្កិលិដ្ឋាភានិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ តស្ស កាយទុដ្ឋុល្លម្បិ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធំ ហោតិ ថីន-មិទ្ធម្បិ ន សុសមូហតំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចម្បិ ន សុប្បដិវិនីតំ ហោតិ ។ សោ កាយទុដ្ឋុល្លស្សបិ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធត្តា ថីនមិទ្ធស្សបិ ន សុសមូហតត្តា ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្សបិ ន សុប្បដិវិនីតត្តា អន្ធន្ធំ វិយ ឈាយតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សង្កិលិដ្ឋាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កច្ចាន តេលប្បទីបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ បរិសុទ្ធំ វដ្ដិបិ បរិសុទ្ធា ។

---

១ អន្ធន្តន្តិ កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

ព្រោះតែប្រឆេះមិនស្អាត ក៏មាន ក៏ឆេះហាក់ដូចជាងងឹតស្រអាប់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់សង្កិលិដ្ឋាភជ្ឈាន (ឈានដែលមានពន្លឺស្រអាប់) ។ គឺភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីខ្ពាំខ្ពង់កាយមិនបានស្ងប់រម្ងាប់ខ្លះ មានថីនមិទ្ធៈ មិនបានដកចោលខ្លះ មានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនបានកម្ចាត់ចោលខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែសេចក្តីខ្ពាំខ្ពង់កាយមិនបានស្ងប់រម្ងាប់ក៏មាន ព្រោះតែមានថីនមិទ្ធៈ មិនបានដកចោល ក៏មានព្រោះតែមានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ មិនបានកម្ចាត់ចោល ក៏មាន ក៏ចម្រើននូវឈានហាក់ដូចជាងងឹតស្រអាប់ ។ ភិក្ខុនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើត ជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលមានពន្លឺស្រអាប់ ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ មួយទៀត ដូចប្រទីបប្រេងដែលកំពុងឆេះ មានប្រេងបរិសុទ្ធផង មានប្រឆេះស្អាតផង ។

សោ តេលស្សបិ បរិសុទ្ធត្តា វដ្ដិយាបិ បរិសុទ្ធត្តា ន អច្ចន្តំ វិយ ឈាយតិ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ បរិសុទ្ធាភាតិ ផរិត្វា អធិមុច្ចិត្វា វិហរតិ ។ តស្ស កាយទុដ្ឋុល្លម្បិ សុប្បដិប្បស្សទ្ធំ ហោតិ ថីនមិទ្ធម្បិ សុសមូហតំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចម្បិ សុប្បដិវិនីតំ ហោតិ ។ សោ កាយទុដ្ឋុល្លស្សបិ សុប្បដិប្បស្សទ្ធត្តា ថីនមិទ្ធស្សបិ សុសមូហតត្តា ឧទ្ធ-ច្ចកុក្កុច្ចស្សបិ សុប្បដិវិនីតត្តា ន អច្ចន្តំ វិយ ឈា-យតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរិសុទ្ធា-ភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ កច្ចាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្តេកច្ចា ទេវតា សង្កិលិដ្ឋាភា សន្តេត្តេកច្ចា ទេវតា បរិសុ-ទ្ធាភាតិ ។

ប្រទីបប្រេងនោះ ព្រោះតែប្រេងបរិសុទ្ធផង ព្រោះតែប្រឆេះស្អាតផង ក៏ឆេះហាក់ដូចជាមិនងងឹតស្រអាប់ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាង ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្អោនចិត្ត ទៅកាន់បរិសុទ្ធាភជ្ឈាន (ឈានមានពន្លឺថ្លា) ។ គឺភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីផ្តាំផ្គងកាយស្ងប់រម្ងាប់ផង មានថីនមិទ្ធៈដកចោលហើយផង មានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈកម្ចាត់ចោលហើយផង ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែមានសេចក្តីផ្តាំផ្គងកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយផង ព្រោះតែមានថីនមិទ្ធៈដកចោលហើយផង ព្រោះតែមានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈកម្ចាត់ហើយផង រមែងចម្រើនឈាន ហាក់ដូចជាមិនងងឹតស្រអាប់ ។ ភិក្ខុនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ តែងទៅកើត ជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលមានពន្លឺថ្លា ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចានៈ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ទៅកើតក្នុងពួកនៃទេវតា តែមួយពួកទេ ប៉ុន្តែ ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺស្រអាប់ក៏មាន ទេវតាខ្លះ ក្នុងទីនុ៎ះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។

១២៧

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ ឧបនីយវាចាភាវោ

[១០៤] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អភិយោ កច្ចានោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច សាធុ ភន្តេ អនុរុទ្ធ ន ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ឯវមាហ ឯវម្មេ សុតន្តិ វា ឯវំ អរហតិ ភវិតុន្តិ វា អថ ច បន ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ឯវម្បិ តា[១] ទេវតា ឥតិបិ តា[២] ទេវតាត្វេវ ភាសតិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ អទ្ធា អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន តាហិ ទេវតាហិ សទ្ធឹ សន្និវុត្ថបុព្វញ្ចេវ សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកច្ឆា ច សមាបជ្ជិតបុព្វាតិ ។ អទ្ធា ខោ[៣] អយំ អាវុសោ កច្ចាន អាសជ្ជ ឧបនីយវាចា ភាសិតា អបិច តេ អហំ ព្យាករិស្សាមិ ទីឃរត្តំ ខោ មេ អាវុសោ កច្ចាន តាហិ ទេវតាហិ សទ្ធឹ សន្និវុត្ថបុព្វញ្ច សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកច្ឆា ច សមាបជ្ជិតបុព្វាតិ ។

១-២ ឱ. តាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. ខោ តេតិ ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ អនុរុទ្ធសូត្រ ភាពនៃវាចាស្មាន

[១០៥] កាលបើព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ អភិយកច្ចាន:មានអាយុ ក៏ពោលទៅនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអនុរុទ្ធដ៏ចម្រើន ពាក្យរបស់លោកប្រពៃហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ មិនបានពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ឬថាសេចក្តីយ៉ាងនេះគួរនឹងមានទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន តែថា ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ សម្តែងអំពីទេវតានោះ យ៉ាងនេះខ្លះ សម្តែងអំពីទេវតានោះ ដូច្នេះខ្លះ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានសេចក្តីចូលចិត្តយ៉ាងនេះថា ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ធ្លាប់នៅផង ធ្លាប់និយាយផង ធ្លាប់សាកច្ឆាផង ធ្លាប់រួមគំនិតផង ជាមួយនឹងទេវតាទាំងនោះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ កច្ចាន: វាចាស្មាននេះ លោកបានពោលហើយ ដោយត្រឹមត្រូវពិត បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងប្រាប់លោក ម្នាលអាវុសោ កច្ចាន: ខ្ញុំធ្លាប់នៅផង ធ្លាប់និយាយផង ធ្លាប់សាកច្ឆាផង ធ្លាប់រួមគំនិតផង ជាមួយនឹងទេវតាទាំងនោះឯង អស់កាលជាយូរអង្វែង ពិតមែន ។

[១០៦] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា អភិយោ កច្ចានោ បញ្ចកង្គំ ថបតឹ ឯតទវោច លាភា តេ គហបតិ សុលទ្ធំ តេ គហបតិ យំ ត្វញ្ចេវ តំ កង្ខាធម្មំ បហាសិ យម្បិមំ ធម្មបរិយាយំ អលត្ថម្ហា សវនាយាតិ ។

សត្តមំ អនុរុទ្ធសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

[១០៦] កាលបើព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ពោលយ៉ាងនេះហើយ អភិយកច្ចានៈមានអាយុ ក៏ពោលទៅនឹងបញ្ចកង្គថបតិ ដូច្នេះថា ម្នាលគហបតី អ្នកពេញជាមានលាភ ម្នាលគហបតី អត្តភាពជាមនុស្ស អ្នកពេញជាបានដោយល្អហើយ ព្រោះថា អ្នកបានលះបង់នូវធម៌កង្ខា (សេចក្តីសង្ស័យ) នោះ ព្រោះថា យើងទាំងឡាយ បានស្តាប់នូវធម្មបរិយាយនេះ ។

ចប់ អនុរុទ្ធសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ ឧបក្កិលេសសុត្តំ

[១០៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន កោសម្ពិយំ ភិក្ខូ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ ។

[១០៨] អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធ ភន្តេ កោសម្ពិយំ ភិក្ខូ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ សាធុ ភន្តេ ភគវា យេន តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ ភគវា យេន

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨

[១០៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពី តើមានការបង្កហេតុ កើតមានជម្លោះ ដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានិងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ ។

[១០៨] គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយឋិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ភិក្ខុនោះឯង លុះឋិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពីនេះ កើតមានការបង្កហេតុ កើតមានជម្លោះ ដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានិងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់សម្នាក់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួល ដោយតុណ្ហីភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហរតុ មយ-មេតេន ភណ្ឌនេន កលហេន វិគ្គហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

[១០៩] ទុតិយម្បិ ខោ ភគវា តេ ភិក្ខូ ឯត-ទវោច អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ

ស្តេចចូលទៅរកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រាស់ឃាត់ភិក្ខុទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-ឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ឃាត់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប ក៏ក្រាបបង្គំទូលឃាត់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្សាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបនូវកិរិយានៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដ ដោយការបង្កហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នានុ៎ះ មិនលែងទេ ។

[១០៩] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ឃាត់ នូវភិក្ខុទាំងនោះជាគម្រប់ពីរដង ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-ឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលឃាត់ព្រះមានព្រះភាគ ជាគម្រប់ពីរដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្សាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ

អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុ-
យុត្តោ វិហរតុ មយមេតេន ភណ្ឌនេន កលហេន វិគ្គហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

[១១០] តតិយម្បិ ខោ ភគវា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច អលំ ភិក្ខវេ មា ភណ្ឌនំ មា កលហំ មា វិគ្គហំ មា វិវាទន្តិ ។ តតិយម្បិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច អាគមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុ-
ខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហរតុ មយមេតេន ភណ្ឌនេន កលហេន វិគ្គហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបនូវកិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយនឹងប្រាកដ ដោយការបង្កហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នាទុំះ មិនលែងឡើយ ។

[១១០] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ឃាត់ភិក្ខុទាំងនោះ ជាគម្រប់ ៣ ដង ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវជម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលឃាត់ព្រះមានព្រះភាគ ជាគម្រប់ ៣ ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្សាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបដោយកិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដ ដោយការបង្កហេតុ ដោយជម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នាទុំះ មិនលែងទេ ។

[១១១] អថខោ ភគវា បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ពឹ បិណ្ឌាយ បាវិសិ ។ កោសម្ពិយំ បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ឌបាតប្បដិក្កន្តោ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរំ អាទាយ ឋិតកោវ ឥមា គាថា អភាសិ

បុថុសទ្ទោ សមជនោ
ន ពាលោ កោចិ មញ្ញថ
សង្ឃស្មឹ ភិជ្ជមានស្មឹ
នាញ្ញំ ភិយ្យោ អមញ្ញថ[១]
បរិមុដ្ឋា បណ្ឌិតាភាសា

១ ឱ. ម. អមញ្ញរន្តិ ទិស្សតិ ។

[១១១] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់ដោយបាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅក្នុងក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងបច្ឆាភត្តហើយ ទ្រង់ឲ្យរៀបចំសេនាសនៈ ហើយកាន់យកបាត្រនិងចីវរ ទ្រង់ព្រះស្ថិត (ឈរ) សម្តែងនូវព្រះគាថាទាំងនេះថា

ជនមានសំឡេងខ្លាំង (ទៅរកគ្នា) ផង ជនធ្វើនូវសេចក្តី
បង្កហេតុប្រហែលគ្នាផង សូម្បីជនណាមួយ ដឹងខ្លួនថា
អាត្មាអញជាបុគ្គលពាល ក៏គ្មានឡើយ កាលបើសង្ឃ
កំពុងតែបែកគ្នា ក៏មិនបានដឹងហេតុដទៃ ឲ្យក្រៃលែងដែរ[១]
ពួកជនដែលភ្លេច ស្មារតីហើយធ្វើឫកពាខ្លួន ដូចជាអ្នកប្រាជ្ញ

១ មិនដឹងថាសង្ឃបែកគ្នា ព្រោះតែអាត្មាអញ ។

១៣៣

សុញ្ញតវគ្គស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ ភណ្ឌនមារព្ភគាថា

វាចាគោចរភាណិនោ
យាវិច្ឆន្តិ មុខាយាមំ
យេន នីតា ន តំ វិទូ
អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ
អជិនិ មំ អហាសិ មេ
យេ ច[១] តំ ឧបនយ្ហន្តិ
វេរំ តេសំ ន សម្មតិ
អក្កោច្ឆិ មំ អវធិ មំ
អជិនិ មំ អហាសិ មេ
យេ ច តំ នូបនយ្ហន្តិ
វេរំ តេសូបសម្មតិ
ន ហិ វេរេន វេរានិ
សម្មន្តីធ កុទាចនំ
អវេរេន ច សម្មន្តិ
ឯស ធម្មោ សនន្តនោ

---
១ ឱ. ចសទ្ទោ នត្ថិ ។

មានសម្ដីជាអារម្មណ៍ ពោលនូវពាក្យជាប្រក្រតី ចង់ហាមាត់និយាយប៉ុន្មាន ក៏និយាយប៉ុណ្ណោះទៅ កាលបើជម្លោះណា នាំទៅហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ នូវជម្លោះនោះឡើយ[១] ពួកជនណា ចង នូវសេចក្ដីក្រោធនោះទុក ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានជេរអាត្មាអញ ជនឯណោះបានវាយអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានផ្ចាញ់អាត្មាអញ ជនឯណោះ បានលួចទ្រព្យរបស់អាត្មាអញ ពៀររបស់ជនទាំងនោះ មិនរម្ងាប់ទេ លុះតែពួកជនណា មិនចងសេចក្ដីក្រោធនោះទុក ដោយគិតថា ជនឯណោះបានជេរអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានវាយអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានផ្ចាញ់អាត្មាអញ ជនឯណោះ បានលួចទ្រព្យរបស់អាត្មាអញដូច្នេះទេ ពៀររបស់ជនទាំងនោះ ទើបរម្ងាប់ទៅបាន ធម្មតាពៀរក្នុងលោកនេះ មិនដែលស្ងប់រម្ងាប់ ដោយការចងពៀរម្ដងណាឡើយ ការរម្ងាប់ពៀរទៅបាន តែដោយការមិនចងពៀរ ធម៌នុ៎ះជាប្រវេណី

---

១ បានសេចក្ដីថា ជនពាលទាំងនោះ កាលបើខ្លួនជ្រុលជ្រប់លង់គំនិតក្នុងជម្លោះណា ក៏មិនស្គាល់ជម្លោះនោះថា ប្រកបដោយទោសឡើយ ។

បរេ ច ន វិជានន្តិ
មយមេត្ថ យមាម្ហសេ
យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ
តតោ សម្មន្តិ មេធគា
អដ្ឋិច្ឆិន្នា បាណហរា
គវាស្សធនហារិយោ(១)
រដ្ឋំ វិលុម្បមានានំ
តេសម្បិ ហោតិ សង្គតិ
កស្មា តុម្ហាក នោ សិយា
សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ
សទ្ធឹចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ
អភិភុយ្យ សព្វានិ បរិស្សយានិ
ចរេយ្យ តេនត្តមនោ សតីមា

១ ឱ. ម. គវាស្សធនហារិនោ ។

ពួកជនដទៃ[១] តែងមិនដឹងច្បាស់ថា យើងនឹងវិនាស ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃនេះឡើយ ឯបណ្ឌិតទាំងឡាយណា ដឹងច្បាស់ក្នុងជំនុំសង្ឃនោះ ជម្លោះ តែងរម្ងាប់ អំពីសម្នាក់បណ្ឌិតទាំងនោះ អម្បាលឆ្អឹងមាតាបិតា របស់ទីឃាវុកុមារ គេកាត់ចោល ទាំងជីវិត គេក៏សម្លាប់ចោល ទាំងគោសេះនិងធនធាន គេក៏នាំយកទៅ ទាំងដែន គេក៏រឹបជាន់ដណ្តើមយកអស់ ស្តេចទាំងនោះ ម្តេចគង់មានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាបាន ចុះអ្នកទាំងឡាយ ហេតុអ្វី ក៏គ្មានសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នាសោះ បើបុគ្គលបាននូវសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន[២] ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នា បុគ្គលនោះ អាចគ្របសង្កត់នូវសេចក្តីអន្តរាយទាំងពួងបាន គប្បីជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ មានស្មារតី ត្រាច់ទៅជាមួយ នឹងសំឡាញ់នោះចុះ

---

១ ពួកភិក្ខុដែលឈ្លោះគ្នា ។ ២ អដ្ឋកថាមេត្តសូត្រថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាចេះរក្សាសីលឲ្យបរិសុទ្ធ ពិចារណាបច្ច័យមានចីវរជាដើម កំណត់ដឹងនូវសេចក្តីសប្បាយ ៧ យ៉ាង មានសប្បាយដោយអាវាសជាដើម ឈ្មោះថា អ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ ភណ្ឌនមារព្ភគាថា

សចេ ចេ លភេថ និបកំ សហាយំ

សទ្ធឹចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

រាជាវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ ចរេ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ

ឯកស្ស ចរិតំ សេយ្យោ

នត្ថិ ពាលេ សហាយតា

ឯកោ ចរេ ន ច បាបានិ កយិរា

អប្បោស្សុក្កោ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ គាថាប្រារព្ធនូវជម្លោះ

បើបុគ្គល មិនបាននូវសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នាទេ បុគ្គលនោះ គួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ប្រៀបដូចជាព្រះរាជាទ្រង់លះបង់ដែន ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ (ត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង) ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចដំរីដ៏ប្រសើរ (ត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ការត្រាច់ទៅ នៃបុគ្គលម្នាក់ឯងហៅពេញប្រសើរ ព្រោះបុគ្គលពាល គ្មានសហាយតាគុណ[១] ទេ មួយទៀត បុគ្គលគួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង តែថា មិនគួរធ្វើអំពើលាមកឡើយ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច (ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ។

---

១ អដ្ឋកថាធម្មបទថា ចុល្លសីល មជ្ឈិមសីល មហាសីល កថាវត្ថុ ១០ ធុតង្គគុណ ១៣ វិបស្សនាញាណ មគ្គ ៤ ផល ៤ វិជ្ជា ៣ អភិញ្ញា ៦ និងអមតមហានិព្វាន ឈ្មោះថា សហាយតាគុណ ។

[១១២] អថខោ ភគវា ឋិតកោ វ ឥមា គាថា ភាសិត្វា យេន ពាលកលោណការគ្គាមោ តេនុបសង្កមិ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ភគុ ពាលកលោណការគ្គាមេ វិហរតិ ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា ភគុ ភគវន្តំ ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន អាសនំ បញ្ញាបេសិ ឧទកញ្ច បាទានំ[១] ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសជ្ជ បាទេ បក្ខាលេសិ ។ អាយស្មាបិ ខោ ភគុ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ ភគុំ ភគវា ឯតទវោច កច្ចិ ភិក្ខុ ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ បិណ្ឌកេន ន កិលមសីតិ ។ ខមនីយំ ភគវា យាបនីយំ ភគវា ន ចាហំ ភន្តេ បិណ្ឌកេន កិលមាមីតិ ។

១ បាទានំ ធោវនន្តិ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។

[១១២] ព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់ព្រះស្ថិត (ឈរ) ពោលគាថាទាំងនេះ រួចហើយ ក៏ទ្រង់ស្តេចទៅ ឯពាលកលោណការគ្រាម ។ សម័យនោះឯង ក៏ជួនជាព្រះភគុមានអាយុ គង់ក្នុងពាលកលោណការ-គ្រាមនោះដែរ ។ ឯព្រះភគុមានអាយុ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏រៀបក្រាលអាសនៈ រួចតម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះភគុមានអាយុក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយ ទើបទ្រង់លាងព្រះបាទា ។ ចំណែកខាងព្រះភគុមានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគរួចហើយអង្គុយនៅ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភគុមានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ ល្មមញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ អ្នកមិនលំបាក ដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមញ៉ាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាក ដោយបិណ្ឌបាតទេ ។

១៣៧

អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ ភគុំ ធម្មិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា យេន បាចីនវំសទាយោ តេនុបសង្កមិ ។

[១១៣] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ[១] បាចីនវំសទាយេ វិហរន្តិ ។ អទ្ទសា ខោ ទាយបាលកោ[២] ភគវន្តំ ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន ភគវន្តំ ឯតទវោច មា សមណ ឯតំ ទាយំ បាវិសិ សន្តេត្ថ តយោ កុលបុត្តា អត្តកាមរូបា វិហរន្តិ មា តេសំ អផាសុមកាសីតិ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ទាយបាលស្ស ភគវតា សទ្ធឹ មន្តយមានស្ស សុត្វាន ទាយបាលំ ឯតទវោច មា អាវុសោ ទាយបាល ភគវន្តំ វារេសិ សត្ថា នោ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។

១ កិមិលោតិប្បត្តិ ។ ២ ឱ. ទាយបាលោ ។

វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ព្រះភគុមានអាយុ ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ក៏ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចទៅឯប្រទេសព្រៃឈ្មោះ បាចីនវំសៈ ។

[១១៣] សម័យនោះឯង ចូនជាព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ គង់នៅក្នុងប្រទេសព្រៃឈ្មោះ បាចីនវំសៈនោះ ។ ឯនាយទាយបាល (បុរសជាអ្នករក្សាព្រៃ) បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះអង្គ កុំស្តេចចូលទៅកាន់ព្រៃនេះឡើយ ដ្បិតមានពួកកុលបុត្រ ៣ រូប មានសភាពជាអ្នកស្រឡាញ់ខ្លួន នៅក្នុងព្រៃនេះ ព្រះអង្គ កុំធ្វើឲ្យកុលបុត្រទាំងនោះ មានសេចក្តីមិនសប្បាយឡើយ ។ ឯព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុបានឮពាក្យរបស់នាយទាយបាល កំពុងនិយាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះឮហើយ ក៏និយាយទៅនឹងនាយទាយបាល ដូច្នេះថា ម្នាលនាយទាយបាលមានអាយុ អ្នកកុំឃាត់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ (ដ្បិត) ព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូ របស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។

អថខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ យេនាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តញ្ច នន្ទិយំ អាយស្មន្តញ្ច កិម្ពិលំ ឯតទវោច អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្ថា នោ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ ភគវន្តំ បច្ចុគ្គន្ត្វា ឯកោ ភគវតោ បត្តចីវរំ បដិគ្គហេសិ ឯកោ អាសនំ បញ្ញាបេសិ ឯកោ បាទោទកំ ឧបដ្ឋបេសិ ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសជ្ជ ច បាទេ បក្ខាលេសិ ។ តេបិ ខោ អាយស្មន្តោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។

លំដាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈមានអាយុ ដូច្នេះថា នៃលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរលោកទាំងឡាយ និមន្តទៅទទួល នៃលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរលោកទាំងឡាយ និមន្តទៅទទួល (ដ្បិត) ព្រះមានព្រះភាគជាគ្រូរបស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈមានអាយុ ក៏ក្រោកទៅទទួលព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គ ទទួលបាត្រនិងចីវរនៃព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គ រៀបក្រាលទីអាសនៈ មួយអង្គទៀត តម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលព្រះថេរៈនោះក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយ ទ្រង់លាងព្រះបាទា ។ ចំណែកលោកមានអាយុទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។

[១១៤] ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ភគវា ឯតទវោច កច្ចិ តេ អនុរុទ្ធា ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ បិណ្ឌកេន ន កិលមត្ថាតិ ។ ខមនីយំ ភគវា យាបនីយំ ភគវា ន មយំ ភន្តេ បិណ្ឌកេន កិលមាមាតិ ។ កច្ចិ បន វោ អនុរុទ្ធា សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរត្ថាតិ ។ តគ្ឃ មយំ ភន្តេ សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរាមាតិ ។ យថាកថំ បន តុម្ហេ អនុរុទ្ធា សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ សម្បស្សន្តា វិហរថាតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាពនៃបុគ្គលមានចិត្តតែមួយ

[១១៤] លុះព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ[១] អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ ល្មមញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេឬ អ្នកទាំងឡាយ មិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ ឯព្រះថេរៈទាំង ៣ អង្គ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ល្មមញុំាងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ បានព្រមព្រៀង ស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សម្លឹងមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រមព្រៀង ស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នាទេ ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សម្លឹងមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់បាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ បានព្រមព្រៀងគ្នា ស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ តើដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។

---

១ ទ្រង់ត្រាស់ហៅដូច្នេះ ដោយសំដៅយកព្រះនាមនៃព្រះថេរៈទាំង ៣ ព្រះអង្គ មានអនុរុទ្ធជាដើម ។

[១១៩] ឥធ មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ យោហំ ឯវរូបេហិ ស-ព្រហ្មចារីហិ សទ្ធឹ វិហរាមីតិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឥមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ យន្នូនាហំ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តេយ្យន្តិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ នានា ហិ ខោ នោ ភន្តេ កាយោ ឯកញ្ច បន មញ្ញេ ចិត្តន្តិ ។

[១១៥] សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ហៅពេញជាមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស ហៅពេញជាអាត្មាអញបានដោយល្អ ព្រោះថា អាត្មាអញ បាននៅជាមួយនឹងពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ បានតម្កល់កាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់វចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់មនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលោកមានអាយុអម្បាលនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្តនៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត របស់លោកមានអាយុទាំងនេះទៅ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ទោះបីរាងកាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នា ក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែចិត្តហាក់ដូចតែមួយ ។

[១១៦] អាយស្មាបិ ខោ នន្ទិយោ អាយស្មាបិ ខោ កិម្ពិលោ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ[១] មយ្ហម្បិ ខោ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ យោហំ ឯវរូបេហិ សព្រហ្មចារីហិ សទ្ធឹ វិហរាមីតិ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឥមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវី ចេវ រហោ ច តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ ឯវំ ហោតិ យន្នូនាហំ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តេយ្យន្តិ សោ ខោ អហំ ភន្តេ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ នានា ហិ ខោ នោ ភន្តេ កាយា

១ ឱ. ឯតទវោចាតិបិ ទិស្សតិ ។

[១១៦] ឯព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ហៅពេញ ជាមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស ហៅពេញជាអាត្មាអញបានដោយល្អ ព្រោះថា អាត្មាអញ បាននៅជាមួយនឹងសព្រហ្មចារីបុគ្គល មានសភាព យ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ បានតម្កល់កាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខ និងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់វចីកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់មនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលោកមានអាយុ ទាំងអម្បាលនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយ ប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញចុះ សូមទ្រង់ ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រ-ព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញទៅ សូមទ្រង់ព្រះ មេត្តាប្រោស ទោះបីរាងកាយរបស់យើងខ្ញុំពល់គ្នា ផ្សេងគ្នាក៏ពិតមែន

ឯកញ្ច បន មញ្ញេ ចិត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ មយំ ភន្តេ សមគ្គា សម្មោទមានា អវិវទមានា ខីរោទកីភូតា អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្ខូហិ វិហរាមាតិ ។

[១១៧] សាធុ សាធុ អនុរុទ្ធា កច្ចិ បន វោ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរថាតិ ។ តគ្ឃ មយំ ភន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរាមាតិ ។ យថាកថំ បន តុម្ហេ អនុរុទ្ធា អប្ប-មត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរថាតិ ។

[១១៨] ឥធ ភន្តេ អម្ហាកំ យោ បឋមំ គាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ សោ អាសនានិ បញ្ញាបេតិ បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេតិ អ-វក្ការបាតឹ ឧបដ្ឋបេតិ យោ បច្ឆា គាមតោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ សចេ ហោតិ ភុត្តាវសេសោ

ប៉ុន្តែ ចិត្តហាក់ដូចតែមួយ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់បាន ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

[១១៧] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ខ្លះដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដែលមិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តើដោយហេតុដូចម្តេច ។

[១១៨] សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស បណ្តាយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលនៅក្នុងទីនេះ បើលោកអង្គណា ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុកមុនគេ លោកអង្គនោះ តែងរៀបចំក្រាលអាសនៈ តម្កល់ទឹកឆាន់ និងទឹកប្រើប្រាស់ តម្កល់ភាជន៍សម្រាប់ផ្តេរ លោកអង្គណា ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ក្រោយគេ ប្រសិនបើមានរបស់ដែលសល់ពីឆាន់

១៤៣

សចេ អាកង្ខតិ ភុញ្ជតិ នោ ចេ អាកង្ខតិ អប្បហរិតេ វា ឆឌ្ឌេតិ អប្បាណកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេតិ សោ អាសនានិ បដិសាមេតិ បានីយំ បរិភោជនីយំ បដិសាមេតិ អវក្ការបាតឹ[១] បដិសាមេតិ ភត្តគ្គំ សម្មជ្ជតិ យោ បស្សតិ បានីយឃដំ វា វច្ចឃដំ វា រិត្តំ តុច្ឆំ សោ ឧបដ្ឋបេតិ សចស្ស[២] ហោតិ អវិសយ្ហំ ហត្ថវិការេន ទុតិយំ អាមន្តេត្វា ហត្ថ-វិលង្ឃកេន[៣] បានីយឃដំ វា បរិភោជនីយឃដំ វា ឧបដ្ឋបេម ន ត្វេវ មយំ ភន្តេ តប្បច្ចយា វាចំ ភិន្ទាម បញ្ចាហិកំ ខោ បន មយំ ភន្តេ សព្វរត្តិយំ ធម្មិយា កថាយ សន្និសីទាម ឯវំ ខោ មយំ ភន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរាមាតិ ។

---

១ ឱ. ម. អវក្ការបាតឹ ធោវិត្វាតិ ទិស្សតិ ។ ២ អវស្សន្តិ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ ទិស្សតិ ។ ៣ ហត្ថលគ្គកេនាតិប្យត្តិ ។

បើលោកនោះចង់ឆាន់ ក៏ឆាន់ទៅ បើមិនចង់ឆាន់ទេ ក៏ចាក់ចោលទៅក្នុងទីគ្មានស្មៅស្រស់ក៏បាន បាចសាចទៅក្នុងទឹកដែលគ្មានសត្វតូចក៏បាន រួចលោកនោះ រៀបចំទុកដាក់អាសនៈ រៀបចំទុកដាក់ទឹកសម្រាប់ឆាន់និងទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ រៀបចំទុកដាក់ភាជន៍សម្រាប់ផ្ទេរ ហើយបោសសម្អាតរោងកត្ត បើលោកណា ឃើញក្អមសម្រាប់ដាក់ទឹកឆាន់ក្តី ក្អមសម្រាប់ដាក់ទឹកលាងវច្ចៈក្តី នៅរលីងទទេ លោកនោះ ក៏តម្កល់ទុកឲ្យមានឡើង បើលោកនោះ មិនអាចនឹងលើកដោយដៃបានទេ យើងខ្ញុំក៏ហៅគ្នីគ្នា មកជួយលើកដោយដៃ ហើយតម្កល់ទុក នូវក្អមសម្រាប់ដាក់ទឹកឆាន់ ឬក្អមសម្រាប់ដាក់ទឹកប្រើប្រាស់ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនដែលបញ្ចេញវាចា ព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មួយវិញទៀត តែគ្រប់ប្រាំថ្ងៃហើយ[១] យើងខ្ញុំតែងអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្មីកថា អស់រាត្រីទាំងមូល គឺអស់មួយយប់ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ហើយប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

១ បានសេចក្តីថា ៥ ថ្ងៃ ប្រជុំគ្នាម្តង ។

[១៥៩] សាធុ សាធុ អនុរុទ្ធា អត្ថិ ខោ បន វោ អនុរុទ្ធា ឯវំ អប្បមត្តានំ អាតាបីនំ បហិតត្តានំ វិហរតំ ឧត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសោ អធិគតោ ផាសុវិហារោតិ ។ ឥធ មយំ ភន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរន្តា ឱភាសញ្ចេវ សញ្ជានាម ទស្សនញ្ច រូបានំ សោ ខោ បន នោ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ តញ្ច និមិត្តំ អប្បដិវិជ្ឈាមាតិ ។

[១៦០] តំ ខោ បន វោ អនុរុទ្ធា និមិត្តំ បដិវិជ្ឈិតព្វំ អហម្បិ សុទំ អនុរុទ្ធា បុព្វេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធោ ពោធិសត្តោ វ សមានោ ឱភាសញ្ចេវ សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។

[១១៩] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះកាលដែលអ្នកទាំងឡាយ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះ តើអ្នកទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវផាសុ-វិហារធម៌ ជាធម៌ដ៏វិសេសគឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរដែលអាចកម្ចាត់បង់នូវកិលេស ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ មានឬទេ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ប៉ុន្តែ ឯពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ឯយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មិនបានត្រាស់ដឹងនូវនិមិត្តនោះទេ ។

[១២០] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីត្រាស់ដឹងនូវនិមិត្តនោះជាប្រាកដ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ក្នុងកាលមុន អំពីការត្រាស់ដឹង តថាគត មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង នៅជាពោធិសត្វនៅឡើយ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ។

សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ វិចិកិច្ឆា ខោ មេ ឧទបាទិ វិចិកិច្ឆាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្හិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិ-កិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ ។

[១២១] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្ប-មត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសញ្ច សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានន្តិ ។

ប៉ុន្តែឯពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់តថាគត មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ បាត់ទៅ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះដូច្នេះថា វិចិកិច្ឆា (សេចក្ដីសង្ស័យ) កើតឡើង ដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានវិចិកិច្ឆាជាហេតុ (ជាទោស) កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆានឹងកើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២១] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ។ ឯពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់តថាគត មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញបាត់ទៅ ។

តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អមនសិការោ ខោ មេ ឧទបាទិ អមនសិការាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោតិ ។

[១២២] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ថីនមិទ្ធំ ខោ មេ ឧទបាទិ ថីនមិទ្ធាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធន្តិ ។

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អមនសិ-ការៈ (ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) កើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានអមនសិការៈជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា និងអមនសិការៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២២] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ថីនមិទ្ធៈ (សេចក្តីងងុយនិងងោកងក់) កើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិ របស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានថីនមិទ្ធៈជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ និងថីនមិទ្ធៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នូបមា

[១៨៣] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ឆម្ភិតត្តំ ខោ មេ ឧទបាទិ ឆម្ភិតត្តាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សាមធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ តស្ស ឧភតោបស្សេ វធកា ឧប្បជ្ជេយ្យុំ តស្ស តតោនិទានំ[១] ឆម្ភិតត្តំ ឧប្បជ្ជេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា ឆម្ភិតត្តំ ឧទបាទិ ឆម្ភិតត្តាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តន្តិ ។

---

១ ឱ. ឧភតោនិទានំ ។

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ឧបមាដោយបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ

[១២៣] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីរន្ធត់កាយរបស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីរន្ធត់កាយជាហេតុ កាលបើសមាធិ ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ ហើយមានពេជ្ឈឃាតនៅចាំផ្លូវទាំងពីរខាងនៃបុរសនោះ ឯសេចក្តីរន្ធត់កាយ រប់សបុរសនោះ ក៏កើតឡើង ព្រោះតែនាយពេជ្ឈឃាតនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្តីរន្ធត់កាយ របស់តថាគត កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់តថាគត ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីរន្ធត់កាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ និងសេចក្តីរន្ធត់កាយ របស់តថាគត កើតឡើងមិនបានទៀត យ៉ាងណា តថាគត នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៤] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ឧព្ពិលំ ខោ មេ ឧទបាទិ ឧព្ពិលាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ ឯកំ និធិមុខំ[១] គវេសន្តោ សកិទេវ បញ្ច និធិមុខានិ[២] អធិគច្ឆេយ្យ តស្ស តតោនិទានំ ឧព្ពិលំ ឧប្បជ្ជេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា ឧព្ពិលំ ឧទបាទិ ឧព្ពិលាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលន្តិ ។

១ និធិកុម្ភំ ។ ២ និធិកុម្ភានិ ។

[១២៤] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្ដីផ្ទើងឆ្មៃរបស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្ដីផ្ទើងឆ្មៃជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចជាបុរសស្វែងរកកំណប់ទ្រព្យមួយ ស្រាប់តែបានកំណប់ទ្រព្យ ៥ តែម្ដងសេចក្ដីផ្ទើងឆ្មៃរបស់បុរសនោះ គប្បីកើតឡើង ព្រោះតែបានកំណប់ទ្រព្យនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្ដីផ្ទើងឆ្មៃរបស់តថាគត កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់តថាគត ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្ដីផ្ទើងឆ្មៃជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្ដីរន្ធត់កាយ និងសេចក្ដីផ្ទើងឆ្មៃ របស់តថាគត កើតឡើងមិនបានទៀត យ៉ាងណា តថាគត នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៨] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ ទុដ្ឋុល្លំ ខោ មេ ឧទ-បាទិ ទុដ្ឋុល្លាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីន-មិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលំ ន ទុដ្ឋុល្លន្តិ ។

[១២៦] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អច្ចារទ្ធវីរិយំ ខោ មេ ឧទ-បាទិ អច្ចារទ្ធវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ ស-មាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាពជាបុគ្គលមានសេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក

[១២៥] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ របស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីត្រេកត្រអាល ប្រែ និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ របស់តថាគត កើតឡើងមិនបានទៀត យ៉ាងណា តថាគត នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៦] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេករបស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។

សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ ឯកេន ហត្ថេន វដ្ដកំ គាឡ្ហំ គណ្ហេយ្យ សោ តត្ថេវ មតមេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា អច្ចារទ្ធវីរិយំ ឧទបាទិ អច្ចារទ្ធវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្ប-ជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយន្តិ ។

[១២៧] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អតិលីនវីរិយំ ខោ មេ ឧទបាទិ អតិលីនវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្ស-នញ្ច រូបានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុរុទ្ធា បុរិសោ វដ្ដកំ សិថិលំ គណ្ហេយ្យ សោ តស្ស ហត្ថតោ ឧប្បតេយ្យ

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចជាបុរសចាប់សត្វចាបខ្លាំងពេក ដោយដៃទាំងពីរ សត្វចាបនោះ គប្បីស្លាប់ក្នុងដៃនោះមិនខាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេករបស់តថាគត កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់តថាគត ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ បាត់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ និងសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេក របស់តថាគតកើតឡើងមិនបានទៀត យ៉ាងណា តថាគត នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៧] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីព្យាយាមធូរហួសពេក របស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមធូរហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិ ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ដូចជាបុរសចាប់សត្វចាបស្រាលពេក សត្វចាបនោះ គប្បីហើររួចទៅអំពីដៃនៃបុរសនោះបាន យ៉ាងណាមិញ

ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា អតិលីនវីរិយំ ឧទបាទិ អតិលីនវីរិយាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្វិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយន្តិ ។

[១២៨] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អភិជប្បា ខោ មេ ឧទបាទិ អភិជប្បាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្វិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយំ ន អភិជប្បាតិ ។

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ សេចក្ដីព្យាយាមធូរពេករបស់តថាគត កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់តថាគត ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែសេចក្ដីព្យាយាមធូរពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្ដីរន្ធត់កាយ សេចក្ដីផ្អើងផ្អែ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្ដីព្យាយាមតឹងពេក និងសេចក្ដីព្យាយាមធូរពេក របស់តថាគត កើតឡើងមិនបានទៀត យ៉ាងណា តថាគត នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៨] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេក (តណ្ហា) របស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្ដីរន្ធត់កាយ សេចក្ដីផ្អើងផ្អែ សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្ដីព្យាយាមតឹងពេក សេចក្ដីព្យាយាមធូរពេក និងសេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេក របស់អាត្មាអញ កើតឡើងមិនបានទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៩] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ នានត្តសញ្ញា ខោ មេ ឧទបាទិ នានត្តសញ្ញាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីន-មិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចា-រទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយំ ន អភិជប្បា ន នានត្ត-សញ្ញាតិ ។

[១៣០] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្ប-មត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសញ្ហេវ សញ្ជានាមិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោ ខោ បន មេ ឱភាសោ នចិរស្សេវ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន មេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានន្តិ ។

[១២៩] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា នានត្តសញ្ញា (សេចក្តីសម្គាល់ផ្សេងគ្នា) កើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមាននានត្តសញ្ញាជាហេតុ កាលបើសមាធិ ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីត្រេកអរ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក និងនានត្តសញ្ញា កើតឡើងមិនបានទៀត ដល់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងធ្វើយ៉ាងនោះ ។

[១៣០] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ។ ប៉ុន្តែ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់តថាគតមិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច មានបច្ច័យដូចម្តេចដែលនាំឲ្យពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ បាត់ទៅ ។

តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ ខោ មេ រូបានំ ឧទបាទិ អតិនិជ្ឈាយិតត្តាធិករណញ្ច បន មេ សមាធិ ចវិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱភាសោ អន្តរធាយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិកិច្ឆា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ថីនមិទ្ធំ ន ឆម្ភិតត្តំ ន ឧព្ពិលំ ន ទុដ្ឋុល្លំ ន អច្ចារទ្ធវីរិយំ ន អតិលីនវីរិយំ ន អភិជប្បា ន នានត្តសញ្ញា ន អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានន្តិ ។

[១៣១] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា វិចិកិច្ឆា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា វិចិកិច្ឆំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អមនសិការំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ការសម្លឹង មើលនូវរូបក្រៃពេក កើតឡើងហើយ ដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានការសម្លឹងមើល នូវរូបក្រៃពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ វិចិកិច្ឆា អមនសិការៈ ថីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក នានត្តសញ្ញា និងការសម្លឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១៣១] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆា ជាឧបក្កិលេស (គ្រឿងសៅហ្មង) របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ នូវវិចិកិច្ឆា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ នូវអមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត

ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ ឧព្ពិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឧព្ពិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អភិជប្បំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ នានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា នានត្ត-សញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិនិ-ជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បជហឹ ។

ហើយក៏បានលះបង់ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្ដីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្ដីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្ដីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្ដីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយកាយជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់ នូវសេចក្ដីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្ដីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្ដីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្ដីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្ដីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្ដីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវនានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការសម្លឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវការសម្លឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

[១៣២] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ ឱភាសំ ហិ ខោ សញ្ជានាមិ ន ច រូបានិ បស្សាមិ រូបានិ ហិ ខោ បស្សាមិ ន ច ឱភាសំ សញ្ជានាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យោហំ ឱភាសំ ហិ ខោ សញ្ជានាមិ ន ច រូបានិ បស្សាមិ រូបានិ ហិ ខោ បស្សាមិ ន ច ឱភាសំ សញ្ជានាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទ-ហោសិ យស្មឹ ខោ អហំ សមយេ រូបនិមិត្តំ អមន-សិការិត្វា ឱភាសនិមិត្តំ មនសិការោមិ ឱភាសំ ហិ ខោ តស្មឹ សមយេ សញ្ជានាមិ ន ច រូបានិ បស្សាមិ យស្មឹ បនាហំ សមយេ ឱភាសនិមិត្តំ អមនសិការិត្វា

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ការកើតឡើងនៃសេចក្តីត្រិះរិះ

[១៣២] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញនូវរូបទាំងឡាយទេ បានឃើញនូវរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺទេ រហូតអស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូតអស់មួយយប់មួយថ្ងៃ ក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យអាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញនូវរូបទាំងឡាយ បានឃើញនូវរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ រហូតអស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃ ក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សម័យណា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរូបនិមិត្ត តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឱភាសនិមិត្ត (ពន្លឺ) ប៉ុណ្ណោះ សម័យនោះ អាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបទាំងឡាយទេ មួយទៀត សម័យណា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឱភាសនិមិត្ត

រូបនិមិត្តំ មនសិករោមិ រូបានិ ហិ ខោ តស្មឹ សមយេ បស្សាមិ ន ច ឱភាសំ សញ្ជានាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវន្តិ ។

[១៣៣] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរន្តោ បរិត្តញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សាមិ អប្បមាណញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យោហំ បរិត្តញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សាមិ អប្បមាណញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ

តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូបនិមិត្ត (ប៉ុណ្ណោះ) ក្នុងសម័យនោះ អាត្មាអញបានឃើញរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺឡើយ រហូតអស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូតអស់មួយយប់មួយថ្ងៃ ក៏មាន ។

[១៣៣] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មិនបានប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង ឃើញនូវរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណតិចផង ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺប្រមាណមិនបានផង ឃើញនូវរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង រហូតអស់មួយយប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូតអស់មួយយប់មួយថ្ងៃ ក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យអាត្មាអញស្គាល់នូវពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង ឃើញនូវរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណតិចផង ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺប្រមាណមិនបានផង ឃើញនូវរូបទាំងឡាយប្រមាណ មិនបានផង រហូតអស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូត

១៤៧

កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ យស្មឹ ខោ សមយេ បរិត្តោ មេ[១] សមាធិ ហោតិ បរិត្តំ មេ តស្មិំ[២] សមយេ ចក្ខុ ហោតិ សោហំ បរិត្តេន ចក្ខុនា បរិត្តញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សាមិ យស្មឹ បន សមយេ អប្បមាណោ មេ សមាធិ ហោតិ អប្បមាណំ មេ តស្មិំ សមយេ ចក្ខុ ហោតិ សោហំ អប្បមាណេន ចក្ខុនា អប្បមាណញ្ចេវ ឱភាសំ សញ្ជានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សាមិ កេវលម្បិ រត្តឹ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទិវន្តិ ។ យតោ ខោ មេ អនុរុទ្ធា វិចិកិច្ឆា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា វិចិកិច្ឆា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា

១ ឱ. ម. មេតិ នត្ថិ ។ ២ ម. តស្មឹ ។

អស់មួយយប់ មួយថ្ងៃ ក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សម័យណា សមាធិរបស់អាត្មាអញ មានប្រមាណតិច[១] សម័យនោះ ចក្ខុរបស់អាត្មាអញ ក៏មានប្រមាណតិច[២]ដែរ ព្រោះតែចក្ខុមានប្រមាណតិច បានជាអាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺមានប្រមាណតិចផង ឃើញនូវរូបទាំងឡាយមានប្រមាណតិចផង មួយទៀត សម័យណា សមាធិរបស់អាត្មាអញ ប្រមាណមិនបាន សម័យនោះ ចក្ខុរបស់អាត្មាអញ ប្រមាណមិនបានដែរ ព្រោះតែចក្ខុប្រមាណមិនបាន បានជាអាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺប្រមាណ មិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង រហូតអស់មួយយប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃ ក៏មាន ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ កាលណាបើតថាគត ដឹងច្បាស់ថា វិចិកិច្ឆាជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់វិចិកិច្ឆាជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ

---

១ សមាធិដែលថោកថយ ។ ២ ចក្ខុដែលអាប់អន់ ។

អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ថីនមិទ្ធំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឆម្ភិតត្តំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ឧព្ពិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឧព្ពិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ទុដ្ឋុល្លំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អច្ចារទ្ធវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិលីនវីរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។

ក៏បានលះបង់អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់ថីនមិទ្ធៈ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិ-លេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីឆ្មើងឆ្មៃ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីព្យាយាមតឹងពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

ឆានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឆានត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិនិជ្ឈាយិតត្តំ រូបានំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ យេ ខោ មេ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសា តេ មេ បហីនា ហន្ទទានាហំ តិវិ-ធេន សមាធឹ ភាវេសិន្តិ[១] ។

[១៣៤] សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា សវិតក្កម្បិ សវិចារំ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ អវិតក្កម្បិ វិចារមត្តំ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ អវិតក្កម្បិ អវិចារំ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ សប្បីតិកម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ និប្បីតិកម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ សាតសហ-គតម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ ឧបេក្ខាសហគតម្បិ សមាធឹ ភាវេសឹ ។ យតោ ខោ មេ អនុរុទ្ធា

១ ឱ. ម. ភាវេមីតិ ។

ដឹងច្បាស់ថា នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់នានត្តសញ្ញា ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការសម្លឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់ការសម្លឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគត មានសេចក្ដីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ឧបក្កិលេសទាំងឡាយណា របស់ចិត្តនៃអាត្មាអញ ឧបក្កិលេសទាំងនោះ អាត្មាអញបានលះបង់អស់ហើយ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ចម្រើននូវសមាធិ ៣ ប្រការ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

[១៣៤] ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ តថាគតក៏បានចម្រើននូវសមាធិប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈផង ។ បានចម្រើន នូវសមាធិមិនមានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈផង ។ បានចម្រើន នូវសមាធិ ប្រកបដោយបីតិផង ។ បានចម្រើន នូវសមាធិ មិនមានបីតិផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ ប្រកបដោយសេចក្ដីសប្បាយផង ។ បានចម្រើន នូវសមាធិប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ កាលបើតថាគត

១៦០

សវិតក្កោបិ[១] សវិចារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ អវិតក្កោបិ[២] វិចារមត្តោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ អវិតក្កោបិ អវិចារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ សប្បីតិកោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ និប្បីតិកោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ សាតសហគតោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ ឧបេក្ខាសហគតោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។ ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទបាទិ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថិទានិ បុនព្ភវោតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

អដ្ឋមំ ឧបក្កិលេសសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

១-២ ឱ. អបិសទ្ទោ នត្ថិ ។

បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ រួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈរួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈរួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយបីតិរួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ មិនមានបីតិរួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយរួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយឧបេក្ខារួចហើយ ។ ការដឹង និងការឃើញ ក៏កើតឡើង ដល់តថាគតថា វិមុត្តិរបស់អាត្មាអញ ជាធម្មជាតិមិនកម្រើក ជាតិរបស់អាត្មាអញនេះ មានក្នុងទីបំផុត ឥឡូវនេះ សេចក្តីកើតទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨ ។

នវមំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

[១៣៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-
រាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខ-
វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[១៣៦] ភគវា ឯតទវោច តីណិមានិ ភិក្ខវេ
ពាលស្ស ពាលលក្ខណានិ ពាលនិមិត្តានិ ពាលា-
បទានានិ ។ កតមានិ តីណិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ពាលោ
ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភាសិតភាសី ច[១] ទុក្កដ-
កម្មការី ច[២] ។ នោ ចេតំ ភិក្ខវេ ពាលោ

១-២ ចសទ្ទោ នត្ថិ ។

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩

[១៣៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៣៦] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល មានហេតុជាគ្រឿងចំណាំថា ពាល មានហេតុជាគ្រឿងសម្គាល់ថា ពាល មានចរិតជាពាល ៣ យ៉ាងនេះ ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ ១ និយាយសម្តីអាក្រក់ ១ ធ្វើអំពើអាក្រក់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិន

ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច អភវិស្ស ទុព្ភាសិតភាសី ច ទុក្កដកម្មការី ច ។ កោ[១] នំ បណ្ឌិតា ជានេយ្យុំ ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បុរិសោតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ ទុច្ចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ ទុព្ភាសិតភាសី ច ទុក្កដកម្មការី ច តស្មា នំ បណ្ឌិតា ជានន្តិ ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បុរិសោតិ ។ ស ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ តិវិធំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៣៧] សចេ ភិក្ខវេ ពាលោ សភាយំ វា និសិន្នោ ហោតិ រថិយាយ វា និសិន្នោ ហោតិ សិង្ឃាដកេ វា និសិន្នោ ហោតិ តត្រ ចេ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ ។ សចេ ភិក្ខវេ ពាលោ បាណាតិបាតី ហោតិ អទិន្នាទាយី ហោតិ

១ ឱ. កេន ។

មិនគិតគំនិតអាក្រក់ផង មិននិយាយសម្ដីអាក្រក់ផង មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ផង ទេ ។ តើពួកបណ្ឌិតណា គប្បីស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាមនុស្សពាល ជាអសប្បុរស ដូច្នេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ផង និយាយសម្ដីអាក្រក់ផង ធ្វើអំពើអាក្រក់ផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះបានជា បណ្ឌិតទាំងឡាយ ស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាមនុស្សពាល ជាអសប្បុរសបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង តែងទទួលនូវទុក្ខទោមនស្ស ៣ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលពាល អង្គុយក្នុងសាលាក្ដី អង្គុយក្នុងច្រកក្ដី អង្គុយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក្ដី ចំណែកអ្នកផងដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សានូវពាក្យ (ថ្លែងអំពីទោស) ដែលកើតអំពីអំពើនោះ សមគួរដល់អំពើនោះ[១] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើបុគ្គលពាល ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ

---

១ ប្រឹក្សាអំពីទោសរបស់បញ្ចវេរាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។ អដ្ឋកថា ។

កាមេសុ មិច្ឆាចារី ហោតិ មុសាវាទី ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយី ហោតិ តត្រ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ យំ ខោ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ សំវិជ្ជន្តេ តេ ច ធម្មា មយិ អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមីតិ ឥទំ ភិក្ខវេ ពាលោ បឋមំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៣៨] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ពាលោ បស្សតិ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាឡេន្តេ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តេ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តេ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តេ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ

ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ និយាយកុហក ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងគិតក្នុងពាក្យដែលអ្នកផងនិយាយនោះ យ៉ាងនេះថា អ្នកផងតែងប្រឹក្សាពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ សមគួរដល់អំពើនោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញផង ខ្ញុំនអញសោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលតែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពាលឃើញព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ

១៦៤

កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តេ

សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តេ រាហុមុខម្បិ ករោន្តេ

ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តេ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ ករោន្តេ

ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តេ ចីរកវាសិកម្បិ ករោន្តេ

ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តេ ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តេ

កហាបណកម្បិ ករោន្តេ ខារាបតច្ឆិកម្បិ ករោន្តេ

បលីឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តេ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តេ

តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តេ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តេ

ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើបិលង្គថាលិកកម្ម[១] គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម[២] គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ ឲ្យធ្វើរាហុមុខកម្ម[៣] គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហូខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម[៤] គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជោតិកកម្ម[៥] គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម[៦] គឺអំពើដែលគេធ្វើដូចជាពន្ទាត់ស្បែកពពែខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម[៧] គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម[៨] គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វទ្រាយខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម[៩] គឺអំពើដែលគេថ្ពក់មាត់ដោយកាង ឬសន្ទូចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម[១០] គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខ្ទូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ឆិកកម្ម[១១] គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សារស្រោចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលីឃបរិវត្តិកកម្ម[១២] គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាបង្វិលជើងគុល ឬសសរគោលខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលាលបីឋកកម្ម[១៣] គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដ៏ក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ

---

១ ។ ល ។ ១៣ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

១៦៤

ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តេ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តេ ។ តត្រ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ យថារូបានំ ខោ បាបកានំ កម្មានំ ហេតុ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិបិ តាឡេន្តិ ។ បេ ។ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ ។ សំវិជ្ជន្តិ តេ ច ធម្មា មយិ អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមិ ។ មញ្ចេបិ[១] រាជានោ ជានេយ្យុំ មម្បិ រាជានោ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេយ្យុំ កសាហិបិ តាឡេយ្យុំ ។ បេ ។ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេយ្យុំ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទេយ្យុន្តិ ។ ឥទម្បិ ភិក្ខវេ ពាលោ ទុតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

---

១ ឱ. មហាន្តានំ ។

ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងត្រិះរិះក្នុងអំពើទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ។ បេ ។ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុតែបាបកម្ម មានសភាពយ៉ាងណា ៗ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញសោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ បើព្រះរាជាទាំងឡាយ ជ្រាបនូវអញហើយ មុខជាព្រះរាជានឹងចាប់អញ ហើយត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ មិនខាន គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ។ បេ ។ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលនូវទុក្ខទោមនស្ស ទី ២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៣៩] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ពាលំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ បាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិតានិ វាចាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហតំ[១] បព្វតកូដានំ ឆាយា សាយណ្ហសមយំ បឋវិយា ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ពាលំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ បាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិ-តានិ វាចាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ អកតំ វត មេ

---

១ ឱ. មហន្តានំ ។

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពាល កាលឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ គឺ ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយចិត្តណា ដែលគេធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើអាក្រក់ទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ សង្កត់សង្កិន របរឹតគេ ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រមោលនៃកំពូលភ្នំដ៏ធំ តែងក្រាលពាលដាល គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចបុគ្គលពាល កាលឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ គឺ ការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយចិត្តណា ដែលធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើអាក្រក់នោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ សង្កត់សង្កិន របរឹតគេ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងគិតក្នុងអារម្មណ៍ ដែលប្រាកដក្នុងចក្ខុទ្វារនោះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អាត្មាអញមិនបានធ្វើ

កល្យាណំ អកតំ កុសលំ អកតំ ភីរុត្តាណំ កតំ ចាបំ កតំ លុទ្ទំ កតំ កិព្ពិសំ យាវតា ហោតិ អកតកល្យាណានំ អកតកុសលានំ អកតភីរុត្តាណានំ កតចាចានំ កតលុទ្ទានំ កតកិព្ពិសានំ គតិ តំ គតឹ បេច្ច គច្ឆាមីតិ ។ សោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ ឥទំ ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ តតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៤០] ស ខោ ភិក្ខវេ ពាលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ខោ តំ ភិក្ខវេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ អនិដ្ឋំ ឯកន្តំ អកន្តំ ឯកន្តំ អមនាបន្តិ និរយមេវ តំ

អំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យទុកសោះ អាត្មាអញ ធ្វើតែបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រហាយទុក ពួកជន ដែលមិនបានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យទុក ជាអ្នកបានធ្វើតែអំពើបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រហាយទុក រមែងមានគតិណា អាត្មាអញនឹងទៅកាន់គតិនោះ ក្នុងបរលោក ។ បុគ្គលពាលនោះ តែងក្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង ទ្រហោយំ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលនូវទុក្ខទោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយចំពោះទីណាថា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង មិនគួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ដូច្នេះ ទីនោះ គឺនរកនុ៎ះឯង

សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ អនិដ្ឋំ ឯកន្តំ អកន្តំ ឯកន្តំ អមនាបន្តិ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ឧបមាបិ ន សុករា យាវ ទុក្ខា និរយាតិ ។

[១៤១] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច សក្កា បន[១] ភន្តេ ឧបមា កាតុន្តិ ។ សក្កា ភិក្ខូតិ ភគវា អវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេយ្យុំ អយំ តេ ទេវ ចោរោ អាគុចារី ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ តំ ទណ្ឌំ បណេហីតិ ។ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ គច្ឆថ ភោ ឥមំ បុរិសំ បុព្វណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនថា-តិ ។ តមេនំ បុព្វណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនេយ្យុំ ។

---

១ ឱ. បន មេតិ ទិស្សតិ ។

ដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយថា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង មិនគួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិតនរក ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

[១៨១] កាលបើព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុមួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាបានឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់តបថា ម្នាលភិក្ខុ តថាគតអាចនឹងធ្វើបាន រួចទ្រង់សម្តែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាពួករាជបុរស ចាប់ចោរប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ នាំមកថ្វាយព្រះរាជា ទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព អ្នកនេះជាចោរ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់នឹងព្រះអង្គ បើទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យនឹងដាក់អាជ្ញាណា ដល់ចោរនេះ សូមទ្រង់ដាក់អាជ្ញានោះចុះ ។ ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការ យ៉ាងនេះថា នែប្រស្តែង ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនេះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមចុះ ។ ពួករាជ-បុរស ក៏យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ សត្តិហានូបមា

អថ រាជា មជ្ឈន្តិកសមយំ ឯវំ វទេយ្យ អម្ភោ កថំ សោ បុរិសោតិ ។ តថេវ ទេវ ជីវតីតិ ។ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ គច្ឆថ ភោ តំ បុរិសំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន ហនថាតិ ។ តមេនំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន ហនេយ្យុំ ។ អថ រាជា សាយណ្ហសមយំ ឯវំ វទេយ្យ អម្ភោ កថំ សោ បុរិសោតិ ។ តថេវ ទេវ ជីវតីតិ ។ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ គច្ឆថ ភោ តំ បុរិសំ សាយណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនថាតិ ។ តមេនំ សាយណ្ហសមយំ សត្តិសតេន ហនេយ្យុំ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ អបិ នុ សោ បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ ហញ្ញមានោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថាតិ ។ ឯកិស្សាបិ ភន្តេ សត្តិយា ហញ្ញមានោ សោ បុរិសោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ កោ បន វាទោ តីហិ សត្តិសតេហីតិ ។

លុះវេលាថ្ងៃត្រង់ ព្រះរាជាមានព្រះឱង្ការសួរ យ៉ាងនេះថា នែប្រស្តែង ចុះបុរសនោះ តើដូចម្តេចទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនោះរស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាត្រាស់បង្គាប់ យ៉ាងនេះថា នែប្រស្តែង ចូរអ្នកពល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ចុះ ។ ពួករាជបុរស ក៏យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ លុះវេលាថ្ងៃរសៀល ព្រះរាជាក៏មានព្រះឱង្ការសួរ យ៉ាងនេះថា នែប្រស្តែង ចុះបុរសនោះ តើដូចម្តេចទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុរសនោះរស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជា មានព្រះឱង្ការបង្គាប់ យ៉ាងនេះថា នែប្រស្តែង ចូរអ្នកពល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀលចុះ ។ លុះវេលាថ្ងៃរសៀល ពួករាជបុរស ក៏យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះ កាលបើគេចាក់ដោយលំ-ពែងបីរយ តើនឹងទទួលទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ដែរឬទេ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះ សូម្បីគេចាក់ដោយលំពែងតែមួយ ក៏ទទួលទុក្ខទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ទៅចាក់ ដោយលំពែងបីរយ ។

[១៤២] អថខោ ភគវា បរិត្តំ ចាណិមត្តំ ចាសាណំ គហេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ កាតមោ នុ ខោ មហន្តតរោ យោ ចាយំ មយា បរិត្តោ ចាណិមត្តោ ចាសាណោ គហិតោ ហិមវា បព្វតរាជាតិ ។ អប្បមត្តកោ[១] អយំ ភន្តេ ភគវតា បរិត្តោ ចាណិមត្តោ ចាសាណោ គហិតោ ហិមវន្តំ បព្វតរាជានំ ឧបនិធាយ សង្ខ្យម្បិ ន ឧបេតិ កាលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតីតិ ។ ឯវមេវ[២] ភិក្ខវេ យំ[៣] បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ ហញ្ញមានោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ តំ និរយស្ស ទុក្ខំ ឧបនិធាយ សង្ខ្យម្បិ ន ឧបេតិ កាលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ ។

---

១ ឱ. អប្បមត្តោ ខោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ឯវមេវ ខោ ។ ៣ ឱ. ម. យំ សោ ។

[១៤២] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់ដុំថ្មតូច ប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ហើយត្រាស់សួរពួកភិក្ខុថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដុំថ្មប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលតថាគតកំពុងកាន់នេះ និងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត តើណាធំជាង ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលព្រះអង្គកំពុងកាន់នេះ តូចពេកណាស់ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងស្តេចភ្នំហិមពាន្តនោះ មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មានឧបមេយ្យដូចជាបុរសដែលគេចាក់ដោយលំពែងបីរយ រមែងរងទុក្ខទោមនស្សណា ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ។ ទុក្ខនោះឯង ប្រៀបផ្ទឹមនឹងទុក្ខរបស់នរក ក៏មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។

[១៤៣] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា បញ្ចវិធ-ពន្ធនំ នាម ការណំ ការេន្តិ ។ តត្តំ អយោខីលំ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ ទុតិយេ ហត្ថេ គ-មេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ ទុតិយេ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ មជ្ឈេ ឧរស្មឹ គមេន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា សំវេសេត្វា កុឋារីហិ[១] តច្ឆន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យន្តីហោតិ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា វាសីហិ តច្ឆន្តិ ។

---

១ ម. កុធារីហិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ចំណងប្រាំប្រការ

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើកម្មករណ៍ឈ្មោះបញ្ចពិធពន្ធន៍ (ចំណង ៥ ប្រការ) ចំពោះសត្វនរកនោះ ។ គឺផ្តេក (សត្វនរកនោះ) ហើយបោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ដៃ (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ដៃខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ជើង (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ជើងខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ចំកណ្តាលទ្រូង ១ ។ សត្វនោះ រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លាខ្លោចផ្សាក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាលដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល លុះផ្តេកសត្វនរកនោះរួចហើយ ទើបយកដឹងចាំង ។ សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ក្នុងទីនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាលចាប់សត្វនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយច្រាសដោយកាំបិតព្រា ។

សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា រថេ យោជេត្វា អាទិត្តាយ បថវិយា សម្បជ្ជលិតាយ សជោ្ជាតិភូតាយ សារេន្តិបិ បច្ចាសារេន្តិបិ[១] ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហន្តំ អង្គារបព្វតំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោ្ជាតិភូតំ អារោបេន្តិបិ ឱរោបេន្តិបិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា តត្តាយ លោហកុម្ភិយា បក្ខិបន្តិ អាទិត្តាយ សម្បជ្ជលិតាយ សជោ្ជាតិភូតាយ ។ សោ តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចតិ ។ សោ

១ កត្ថចិ អម្ហាកំ បោត្ថកេ ហារេន្តិបិ បច្ចាហារេន្តិបីតិ ទិស្សតិ ។

សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ក្នុងទីនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ទឹមសត្វនោះនឹងរថ ហើយបរទៅបរមកលើប្រឹថពី ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ ច្រាលឆ្អៅ ។ សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយ-បាល ប្រើសត្វនោះឲ្យឡើងភ្នំ ឲ្យចុះអំពីភ្នំរងើកភ្លើងដ៏ធំ ដែលកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ ច្រាលឆ្អៅ ។ សត្វនោះ រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លាខ្លោចផ្សា ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះមិនទាន់អស់ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាលដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់សត្វនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ទម្លាក់ទៅក្នុងខ្ទះទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ ច្រាលឆ្អៅ ។ សត្វនោះ ឆេះនឹងកម្ពុលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ។ កាលសត្វនោះ

១៧៣

តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចមានោ សកិម្បិ ឧទ្ធំ គច្ឆតិ សកិម្បិ អធោ គច្ឆតិ សកិម្បិ តិរិយំ គច្ឆតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។ សោ ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយោ

ចតុក្កណ្ណោ ចតុទ្វារោ
វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ
អយោបាការបរិយន្តោ
អយសា បដិកុជ្ជិតោ ។
តស្ស អយោមយា ភូមិ
ជលិតា តេជសា យុត្តា
សមន្តា យោជនសតំ
ផរិត្វា តិដ្ឋតិ សព្វទា ។

អនេកបរិយាយេនបិ ខោ អហំ ភិក្ខវេ និរយកថំ កថេយ្យំ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ន សុករំ អក្ខានេន បាបុណិតុំ យាវ ទុក្ខា និរយា ។

ឆេះនឹងកម្រួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ចួនកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង ចួនកាលធ្លាក់ចុះក្រោមម្តង ចួនកាលអណ្តែតទទឹងម្តង ។ សត្វនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាល ដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏ចាប់បោះសត្វនោះ ទៅក្នុងមហានរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះសោត

មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ៗ មាន
របងដែកព័ទ្ធជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ។ ផ្ទៃក្រោមនៃម-
ហានរកនោះ សុទ្ធតែដែក មានភ្លើងឆេះភ្លឺច្រាលរន្ទាលផ្សាយ
ទៅបានមួយរយយោជន៍ជុំវិញ តាំងនៅសព្វ ៗ កាល ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែង រៀបរាប់ អំពីនរក ដោយអនេកបរិយាយទៅ ក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែដំណើរដែលតថាគតពោលទៅ មិនងាយនឹងដល់កម្រិតនរក ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

[១៤៤] សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា តិណភក្ខា ។ តេ អល្លានិបិ តិណានិ ទន្តុល្លេហកំ[១] ខាទន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា តិណភក្ខា[២] អស្សា គោណា គទ្រភា អជា មិគា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា តិណភក្ខា ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា តិណភក្ខា ។

[១៤៥] សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា គូថភក្ខា ។ តេ ទូរតោ វ គូថគន្ធំ ឃាយិត្វា ធាវន្តិ ឯត្ថ កុញ្ជិស្សាម ឯត្ថ កុញ្ជិស្សាមាតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម ព្រាហ្មណា អាហុតិគន្ធេន ធាវន្តិ ឯត្ថ កុញ្ជិស្សាម ឯត្ថ កុញ្ជិស្សាមាតិ ឯវមេវ ខោ សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា

១ ឱ. អល្លានិបិ តិណានិ សុក្ខានិ ទន្តុល្លហកន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. អល្លានិបិ តិណានិ សុក្ខានិបិ តិណានិ ទន្តុល្លេហកន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឯត្តន្តរេ ហត្ថីតិ ទិស្សតិ ។

[១៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន (ខ្លះ) មានស្មៅជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ រមែងស៊ីស្មៅស្រស់ ច្រឹបផ្តាច់ដោយធ្មេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន ដែលមានស្មៅជាអាហារ តើអ្វីខ្លះ គឺ ពួកសេះ គោ លា ពពែ ម្រឹគ ឬក៏សត្វតិរច្ឆានណាមួយ ដទៃទៀត ដែលមានស្មៅជាអាហារដូចគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលពីមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មទាំងឡាយដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលមានស្មៅជាអាហារនោះ ។

[១៤៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន (ខ្លះ) ដែលមានលាមកជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ គ្រាន់តែធុំក្លិនលាមកអំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅ ដោយគិតថា យើងនឹងស៊ីក្នុងទីនុ៎ះ យើងនឹងស៊ី ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ តែងស្ទុះទៅតាមក្លិននៃគ្រឿងបូជា ដោយគិតថា យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីនុ៎ះ យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីនុ៎ះ សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតិរច្ឆាន

គូថភក្ខា តេ ទូរតោ វ គូថគន្ធំ ឃាយិត្វា ធាវន្តិ ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាម ឯត្ថ ភុញ្ជិស្សាមាតិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា គូថភក្ខា កុក្កុដា សូករា សោណា សិង្គាលា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា គូថភក្ខា ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា គូថភក្ខា ។

[១៨៦] សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ កីដា បដង្គា[១] គណ្ឌុប្បាទា យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។

១ ឱ. បុឡវា ។

ដែលមានលាមកជាអាហារ ពួកសត្វតិរច្ឆាននោះ គ្រាន់តែធុំក្លិនលាមក អំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅដោយគិតថា យើងនឹងស៊ីក្នុងទីនុ៎ះ យើងនឹងស៊ីក្នុងទីនុ៎ះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតិរច្ឆាន ដែលមានលាមកជាអាហារ តើអ្វីខ្លះ គឺ ពួកមាន់ ជ្រូក ឆ្កែ ចចក ឬក៏ សត្វតិរច្ឆានណាមួយ ក្រៅពីនេះទៀត ដែលមានលាមក ជាអាហារដូចគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារ ក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏លាមកក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត ជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានលាមកជាអាហារនោះ ។

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីងងឹត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីងងឹត តើអ្វីខ្លះ គឺ ពួកកន្លាត ទាក ជន្លេន ឬក៏សត្វតិរច្ឆានណាមួយ ក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីងងឹតដែរ ។

ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ ចាចានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហាព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។

[១៤៧] សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា ចាណា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា ចាណា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ មច្ឆា កច្ឆចា សុំសុមារា យេ វា បនញ្ញេបិ កោចិ តិរច្ឆានគតា ចាណា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧ-ទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ ចាចានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហាព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា ឧទកស្មឹ ជាយន្តិ ឧទកស្មឹ ជីយន្តិ ឧទកស្មឹ មីយន្តិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារ ក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មទាំងឡាយដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត ជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទីងងឹត ចាស់ក្នុងទីងងឹត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីងងឹតនោះ ។

[១៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹក តើអ្វីខ្លះ គឺ ត្រី អណ្តើក ក្រពើ ឬក៏ សត្វតិរច្ឆានណាមួយ ក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹកដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារ ក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹកនោះ ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ តិរច្ឆានគតកថា

[១៤៨] សន្តិ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខវេ តិរច្ឆានគតា បាណា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ យេ តេ ភិក្ខវេ សត្តា បូតិមច្ឆេ វា ជាយន្តិ បូតិមច្ឆេ វា ជីយន្តិ បូតិមច្ឆេ វា មីយន្តិ បូតិកុណបេ វា... បូតិកុម្មាសេ វា... ចន្ទនិកាយេ វា... ឱឡិគល្លេ វា ជាយន្តិ ។ បេ ។ យេ វា បនញ្ញេបិ កេចិ តិរច្ឆានគតា បាណា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ ឥធ បុព្វេ រសាទោ ឥធ បាបានិ កម្មានិ ករិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា អសុចិស្មឹ ជាយន្តិ អសុចិស្មឹ ជីយន្តិ

[១៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីមិនស្អាត ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីមិនស្អាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីមិនស្អាត ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីមិនស្អាត តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលកើតក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ចាស់ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ស្លាប់ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ក្នុងសាកសពស្អុយក៏មាន... ក្នុងនំស្អុយក៏មាន... ក្នុងរណ្តៅជ្រាំក៏មាន... កើតក្នុងប្រឡាយបង្ហូរជ្រាំក៏មាន ។ បេ ។ ឬក៏ ពួកសត្វតិរច្ឆានណាមួយ ក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីមិនស្អាតដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មទាំងឡាយដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត

អសុចិស្មឹ មីយន្តិ ។ អនេកបរិយាយេនបិ ខោ អហំ ភិក្ខវេ តិរច្ឆានយោនិកាថំ កថេយ្យំ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ន សុករំ អក្ខានេន បាបុណិតុំ យាវ ទុក្ខា តិរច្ឆានយោនិ ។

[១៤៩] សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បុរិសោ ឯកច្ឆិគ្គឡំ យុគំ មហាសមុទ្ទេ[១] បក្ខិបេយ្យ ។ តមេនំ បុរត្ថិមោ វាតោ បច្ឆិមេន សំហរេយ្យ បច្ឆិមោ វាតោ បុរត្ថិមេន សំហរេយ្យ ឧត្តរោ វាតោ ទក្ខិណេន សំហរេយ្យ ទក្ខិណោ វាតោ ឧត្តរេន សំហរេយ្យ ។ តត្រាស្ស[២] កាណោ កច្ឆបោ សោ វស្សសតស្ស អច្ចយេន សកឹ ឧម្មុជ្ជេយ្យ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ អបិ នុ សោ កាណោ កច្ឆបោ អមុស្មឹ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យាតិ ។

---

១ ឱ. សមុទ្ទេ ។ ២ ម. តត្រាយំ ។

ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីមិនស្អាតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសម្តែង រៀបរាប់ នូវកំណើតនៃសត្វតិរច្ឆាន ដោយអនេកបរិយាយទៅក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែដំណើរដែលតថាគតពោលទៅ ក៏មិនងាយនឹងទៅដល់កម្រិតកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

[១៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសដាក់នឹម ដែលមានប្រឡោះតែមួយ ទៅក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ខ្យល់ពីខាងកើត បក់បន្សាត់នឹមនោះទៅខាងលិច ខ្យល់ពីខាងលិចបក់បន្សាត់ទៅខាងកើត ខ្យល់ពីខាងជើងបក់បន្សាត់ទៅខាងត្បូង ខ្យល់ពីខាងត្បូងបក់បន្សាត់ទៅខាងជើង ។ ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ មានអណ្តើកខ្វាក់មួយ អណ្តើកនោះ អំណើះទៅមួយរយឆ្នាំ ទើបងើបឡើងម្តង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អណ្តើកខ្វាក់នោះ តើអាចនឹងប្រក-ក ឲ្យចូលទៅក្នុងនឹមដែលមានប្រឡោះតែមួយនោះបាន ឬទេ ។

១៧៩

នោ ហេតំ ភន្តេ[១] យទិ នូន[២] ភន្តេ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេនាតិ ។ ខិប្បតរំ ខោ សោ ភិក្ខវេ កាណោ កច្ឆបោ អមុស្មឹ ឯកច្ឆិគ្គឡេ យុគេ គីវំ បវេសេយ្យ ។ អតោ[៣] ទុល្លភតរាហំ ភិក្ខវេ មនុស្សត្តំ វទាមិ សកឹ វិនិបាតគតេន ពាលេន តំ កិស្ស ហេតុ ន ហេត្ថ ភិក្ខវេ អត្ថិ ធម្មចរិយា សមចរិយា កុសលកិរិយា បុញ្ញកិរិយា អញ្ញមញ្ញខាទិកា ឯត្ថ ភិក្ខវេ វត្តតិ ទុព្វលមារិកា[៤] ។

[១៨០] ស ខោ សោ ភិក្ខវេ ពាលោ សចេ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន មនុស្សត្តំ អាគច្ឆតិ យានិ តានិ នីចកុលានិ ចណ្ឌាលកុលំ វា នេសាទកុលំ វា វេនកុលំ វា រថការកុលំ

១ ឱ. នោ ហេតំ ភន្តេតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. បន ។ ៣ ម. អហោ ។ ៤ ម. ទុព្វលខាទិកា ។

ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបានទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើក្រែងតែកន្លងកាលទៅម្តង ៗ យូរអង្វែងណាស់ (ទើបអណ្តើកនោះ ប្រុក-កចូលទៅក្នុងច្បោះនឹមនោះបាន) ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អណ្តើកខ្វាក់នោះ ប្រុក-កឲ្យចូលទៅ ក្នុងនឹមដែលមានច្បោះតែមួយនោះ ទុកថាជាឆាប់ណាស់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា បុគ្គលពាល ទៅកើតជាវិនិបាតម្តងហើយ កម្រនឹងបានអត្តភាពមកជាមនុស្សវិញ ជាងអណ្តើកខ្វាក់នោះទៅទៀត ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ក្នុងវិនិបាតនោះ មិនមានការប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ស្មើ មិនមានការធ្វើកុសល មិនមានការធ្វើបុណ្យទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានតែការខាំស៊ីនូវគ្នានិងគ្នា សម្លាប់គ្នា ដែលមានកម្លាំងថយ តែងមាននៅក្នុងវិនិបាតនោះ ។

[១៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ប្រសិនបើអំណើះកាល យូរអង្វែងទៅ ម្តង ៗ ទើបបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សក្នុងកាលជាខាងក្រោយ តែងកើតក្នុងពួកត្រកូលថោកទាប គឺ ត្រកូលចណ្ឌាល ត្រកូលអ្នកនេសាទ ត្រកូលអ្នកត្បាញផែង ត្រកូលអ្នកធ្វើរថ

វា បុក្កុសកុលំ វា តថារូបេ កុលេ បច្ចា ជាយតិ ទលិទ្ទេ អប្បន្នបានភោជនេ កសិរវុត្តិកេ យត្ថ កសិរេន ឃាសច្ឆាទោ លព្ភតិ ។ សោ ច ហោតិ ទុព្វណ្ណោ ទុទ្ទសិកោ ឱកោដិមកោ ពហ្វាពាធោ[១] កាណោ វា កុណី វា ខញ្ជោ វា[២] បក្ខហតោ វា ន លាភី អន្នស្ស បានស្ស វត្ថស្ស យានស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យាវសថប្បទីបេយ្យស្ស ។ សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរតិ វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរតិ មនសា ទុច្ចរិតំ ចរតិ ។ សោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។

---

១ ឱ. ពវ្ហាពាធោ ។ ២ ម. ខុជ្ជោ ។

ត្រកូលអ្នកកើបសម្រាម ជាត្រកូលកម្សត់ ឥតមានបាយទឹក និងភោជន ប្រព្រឹត្តរស់នៅដោយលំបាក ជាត្រកូលរកបាយស៊ី និងសំពត់ស្លៀក បានដោយត្រដាបត្រដួស ។ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សមានសម្បុរអាក្រក់ មិនគួរអ្នកផងមៀងមើល ជាមនុស្សតឿ មានជំងឺច្រើន ជាមនុស្សខ្វាក់ ក្ងែង ខ្វក ខ្វិន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ទីដេក ទីនៅអាស្រ័យ គ្រឿងប្រទីបឡើយ ។ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះលុះប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្តហើយ ដល់បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ពាលភូមិ

[១៨១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កាលិគ្គហេន បុត្តម្បិ ជីយេថ ទារម្បិ ជីយេថ សព្វំ សាបតេយ្យម្បិ ជីយេថ ឧត្តរិម្បិ អទ្ធុពន្ធំ[១] និគច្ឆេយ្យ ។ អប្បមត្តកោ សោ ភិក្ខវេ កាលិគ្គហោ យំ សោ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កាលិគ្គហេន បុត្តម្បិ ជីយេថ ទារម្បិ ជីយេថ សព្វំ សាបតេយ្យម្បិ ជីយេថ ឧត្តរិម្បិ អទ្ធុពន្ធំ និគច្ឆេយ្យ ។ អថខោ អយមេវ តតោ មហន្តតរោ កាលិគ្គហោ យំ សោ ពាលោ កាយេន ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ[២] ភិក្ខវេ កេវលា បរិបូរា ពាលភូមីតិ ។

១ ឱ. អនុពន្ធន្តិ ទិស្សតិ ។ ម. អធិពន្ធន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. អយម្បិ ។

[១៥១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ តែង ធ្វើកូនឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើប្រពន្ធឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើសម្បត្តិ ទាំងពួងឲ្យហិនហោចទៅផង ដោយការចាញ់ជាដំបូង តទៅមុខ ក៏ ដល់នូវការជាប់វណ្ឌខ្លួនឯងទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ហេតុ ដែលអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះ តែងធ្វើកូនឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើប្រពន្ធ ឲ្យហិនហោចទៅផង ធ្វើសម្បត្តិទាំងពួងឲ្យហិនហោចទៅផង ដោយការ ចាញ់ជាដំបូង តទៅមុខ ក៏ដល់នូវការជាប់វណ្ឌខ្លួនឯងទៀតនោះ ឈ្មោះ ថា ចាញ់បន្តិចបន្តួចទេ ។ ចំណែកខាងបុគ្គលពាលនោះ ប្រព្រឹត្ត ទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក នេះឯង ទើបឈ្មោះថា ការចាញ់យ៉ាងធំ ជាង នោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា ពាលភូមិ ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។

[១៨២] តីណិមានិ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិតលក្ខណានិ បណ្ឌិតនិមិត្តានិ បណ្ឌិតាបទានានិ ។ កាតមានិ តីណិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច ។ នោ ចេតំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច អភវិស្ស សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច ។ កេន នំ បណ្ឌិតា ជានេយ្យុំ បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បុរិសោតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សុចិន្តិតចិន្តី ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្មការី ច តស្មា តំ បណ្ឌិតា ជានន្តិ បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បុរិសោតិ ។ ស ខោ សោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ តិវិធំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿងចំណាំថា ជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿងសម្គាល់ថា ជាបណ្ឌិត មានចរិតជាបណ្ឌិត ៣ យ៉ាងនេះ ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតល្អ ១ និយាយសម្ដីល្អ ១ ធ្វើអំពើល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជាបណ្ឌិតនោះ ជាអ្នកមិនគិតគំនិតល្អផង មិននិយាយសម្ដីល្អផង មិនធ្វើអំពើល្អផងទេ ។ តើពួកអ្នកប្រាជ្ញណា នឹងស្គាល់ជនជាបណ្ឌិតនោះថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ដូច្នេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកគិតគំនិតល្អផង និយាយសម្ដីល្អផង ធ្វើអំពើល្អផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកអ្នកប្រាជ្ញ ស្គាល់ជនជាបណ្ឌិតនោះថា អ្នកនេះជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត តែងទទួលនូវសេចក្ដីសុខសោមនស្ស ៣ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

១៨៣

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ បណ្ឌិតទិដ្ឋធម្មសុខំ

[១៨៣] សចេ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សកាយំ វា និសិន្នោ ហោតិ រថិយាយ វា និសិន្នោ ហោតិ សិង្ឃាដកេ វា និសិន្នោ ហោតិ តត្រ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ ។ សចេ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ បាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ តត្រ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ យំ ខោ ជនោ តជ្ជំ តស្សារុប្បំ កថំ មន្តេតិ សំវិជ្ជន្តេ តេ ធម្មា មយិ អហញ្ច តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមីតិ ។ ឥទំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ បឋមំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សុខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

[១៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជាបណ្ឌិត អង្គុយក្នុងសាលាក្តី អង្គុយក្នុងច្រកក្តី អង្គុយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក្តី ចំណែកអ្នកផង ដែលអង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សានូវពាក្យ (ថ្លែងអំពីទោស) ដែលកើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវសុរានិងមេរ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងគិតក្នុងពាក្យដែលអ្នកផងនិយាយនោះថា អ្នកផងតែងប្រឹក្សាពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញសោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ សោមនស្សទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៨៤] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ បស្សតិ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មករ-ណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាឡេន្តេ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តេ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តេ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តេ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តេ សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តេ រាហុមុខម្បិ ករោន្តេ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តេ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ ករោន្តេ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តេ ចីរកវាសិកម្បិ ករោន្តេ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តេ

[១៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិតឃើញនូវព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់នូវចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺ ឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពិលង្គថាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ[១] ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាល ឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ[២] ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ[៣] ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្ស ឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ[៤] ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជ្ជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ[៥] ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើដូចជាពន្ទាត់ស្បែកពពែខ្លះ[៦] ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ[៧] ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាជើងសត្វទ្រាយខ្លះ[៨]

---

១ ។ ល ។ ៨ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តេ កហាបណកម្បិ ករោន្តេ ខារាបតច្ឆិកម្បិ ករោន្តេ បលីឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តេ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តេ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តេ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តេ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តេ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តេ ។ តត្រ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ យថារូបានំ ខោ បាបកានំ កម្មានំ ហេតុ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិបិ តាឡេន្តិ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តិ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តិ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តិ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តិ

ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេថ្ពក់មាត់ ដោយកាំងឬសន្ទូចខ្លះ[១] ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយៗខ្លះ[២] ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ឆិកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ[៣] ឲ្យធ្វើនូវបលីឃបរិវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលដើងគុល ឬសសរគោលខ្លះ[៤] ឲ្យធ្វើបលាលបីឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ[៥] ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដ៏ក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិត តែងត្រិះរិះ ក្នុងអំពើទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ

---

១ ។ ល ។ ៥ បើនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងគម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ត្រង់ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

ជាសម្បិ ធិន្វន្តិ កណ្ហាជាសម្បិ ធិន្វន្តិ ពិលង្គថាលិ-

កម្បិ ករោន្តិ សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តិ រាហុមុខម្បិ

ករោន្តិ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តិ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ

ករោន្តិ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តិ ចីរកវាសិកម្បិ

ករោន្តិ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តិ ពលិស-

មំសិកម្បិ ករោន្តិ កហាបណកម្បិ ករោន្តិ

ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គថាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហូខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជ្ជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្លាត់ស្បែកពពែខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងទ្រាយខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេច្រួតមាត់ដោយកាំងឬសន្ទូចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈ ប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ

ខារាបតច្ឆិកម្បិ ករោន្តិ បលិឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តិ បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តិ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចន្តិ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តិ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តិ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តិ ។ ន តេ ធម្មា មយិ សំវិជ្ជន្តិ[១] អហញ្ច ន តេសុ ធម្មេសុ សន្ទិស្សាមីតិ ។ ឥទម្បិ[២] ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ ទុតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៨៨] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ កល្យាណានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាចាយ សុចរិតានិ មនសា សុចរិតានិ

---

១ ឱ. សំវិជ្ជន្តេ ។ ២ ឱ. ឥទំ ។

ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ចិកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលិឃបរិវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលដើងគុល ឬសសរគោលខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលាលបីឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្ដាប់ចំបើងខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដ៏ក្ដៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្ដោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុបាបកម្មមានសភាពយ៉ាងណា ៗ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនមានក្នុងអាត្មាអញទាំងអាត្មាអញសោត ក៏មិនប្រាកដ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត រមែងទទួលសេចក្ដីសុខសោមនស្សទី ២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិត កាលឡើងកាន់តាំងក្ដី ឡើងកាន់គ្រែក្ដី ដេកលើផែនដីក្ដី អំពើល្អទាំងឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើទុកហើយក្នុងកាលមុន

តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោល-ម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ មហតំ បព្វតកូដានំ ឆាយា សាយណ្ហសមយំ បថវិយា ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតំ បីឋសមារុឡ្ហំ វា មញ្ចសមារុឡ្ហំ វា ឆមាយំ វា សេមានំ យានិស្ស បុព្វេ កល្យាណានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាចាយ សុ-ចរិតានិ មនសា សុចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ សមយេ ឱលម្ពន្តិ អជ្ឈោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ អកតំ វត មេ ចាបំ អកតំ លុទ្ទំ អកតំ កិព្វិសំ កតំ កល្យាណំ កតំ កុសលំ កតំ ភីរុត្តាណំ យាវតា ហោតិ អកត-ចាចានំ អកតលុទ្ទានំ អកតកិព្វិសានំ កតក-ល្យាណានំ កតកុសលានំ កតភីរុត្តាណានំ គតិ តំ គតឹ បេច្ច គច្ឆាមីតិ ។ សោ ន សោចតិ

អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ ស្រោចស្រង់ ទំនុកបម្រុង នូវជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រមោលនៃកំពូលភ្នំដ៏ធំ តែងក្រាល រាលដាល គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចជនជាបណ្ឌិត កាលឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើល្អទាំងឡាយណា គឺការប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើទុកហើយក្នុងកាលមុខ អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ ស្រោចស្រង់ ទំនុកបម្រុង នូវជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងគិត ក្នុងអារម្មណ៍ ដែលប្រាកដក្នុងចក្ខុទ្វារនោះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អាត្មាអញ មិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅក្រហាយទុកទេ អាត្មាអញ ធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែអំពើកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់ការពារភ័យ ពួកជន ដែលមិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅក្រហាយទុក ជាអ្នកធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់ការពារភ័យ រមែងមានគតិ យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងទៅកាន់គតិនោះ ក្នុងបរលោក ។ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត

ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ ន សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។ ឥទម្បិ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ តតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៥៦] ស ខោ សោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ខោ តំ ភិក្ខវេ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ ឥដ្ឋំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ មនាបន្តិ សគ្គមេវ តំ សម្មា វទមានោ វទេយ្យ ឯកន្តំ ឥដ្ឋំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ មនាបន្តិ ។ យាវញ្ចិទំ ភិក្ខវេ ឧបមាបិ ន សុករា យាវ សុខា សគ្គាតិ ។

មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រូងទ្រហោយំ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងទទួលសេចក្តីសុខសោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត បានប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយ ចំពោះទីណា ថាជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង គួរត្រេកអរ តែមួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ដូច្នេះ ទីនោះ គឺស្ថានសួគ៌នោះឯងដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយថា ជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង គួរត្រេកអរតែងមួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិតឋានសួគ៌ដែលមានសេចក្តីសុខបានឡើយ ។

[១៨៧] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច សក្កា បន ភន្តេ ឧបមា កាតុន្តិ ។ សក្កា ភិក្ខូតិ ភគវា អវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ កតមេហិ សត្តហិ ។

[១៨៨] ឥធ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស តទហុបោសថេ បណ្ណរសេ សីសន្ហាតស្ស ឧបោសថិកស្ស ឧបរិបាសាទវរគតស្ស ទិព្វំ ចក្ករតនំ បាតុភវតិ សហស្សារំ សនេមិកំ សនាភិកំ សព្វាការបរិបូរំ ។ ទិស្វាន រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ឯតទហោសិ សុតំ ខោ បន មេតំ យស្ស រញ្ញោ មុទ្ធាវសិត្តស្ស តទហុបោសថេ បណ្ណរសេ សីសន្ហាតស្ស ឧបោសថិកស្ស

[១៩៧] កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុមួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើឧបមាបាន ឬទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់តបថា ម្នាលភិក្ខុ តថាគត អាចនឹងធ្វើបាន ហើយទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយរតនៈ ៧ ប្រការ និង ដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង ហើយទ្រង់សោយសេចក្តីសុខសោមនស្ស ព្រោះរតនៈនិងឫទ្ធិនោះជាហេតុ ។ តេនៈទាំង ៧ ប្រការនោះ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

[១៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្សក្នុងថ្ងៃទី ១៥ ជាថ្ងៃឧបោសថ រួចរក្សាឧបោសថ គង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្ករតន៍ជាទិព្វ មានកាំមួយពាន់ ព្រមទាំងខ្នងកង់និងដុំ បរិបូណ៌ដោយអាការសព្វគ្រប់ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេក ទ្រង់ទតឃើញហើយ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា អើ អាត្មាអញ ក៏ធ្លាប់បានឮរឿងនេះមកហើយថា ក្សត្រិយ៍អង្គណា ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរ្ស ក្នុងថ្ងៃទី ១៥ ជាថ្ងៃឧបោសថ ហើយរក្សាឧបោសថ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ចក្ករតនំ

ឧបរិបាសាទវរគតស្ស ទិព្វំ ចក្ករតនំ បាតុភវតិ សហស្សារំ សនេមិកំ សនាភិកំ សព្វាការបរិបូរំ សោ ហោតិ រាជា ចក្កវត្តិ អស្សំ នុ ខោ អហំ រាជា ចក្កវត្តីតិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ រាជា ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ ឧដ្ឋាយាសនា វាមេន ហត្ថេន ភិង្ការំ គហេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន ចក្ករតនំ អព្ភុក្កិរតិ បវត្តតុ ភវំ ចក្ករតនំ អភិវិជិនាតុ ភវំ ចក្ករតនន្តិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ចក្ករតនំ បុរត្ថិមំ ទិសំ បវត្តតិ អន្វទេវ រាជា ចក្កវត្តិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យស្មឹ ខោ បន ភិក្ខវេ បទេសេ ចក្ករតនំ បតិដ្ឋាតិ តត្រ រាជា ចក្កវត្តិ វាសំ ឧបេតិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ ឯហិ ខោ មហារាជ

គង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្ករតន៍ជាទិព្វ មានកាំមួយពាន់ ព្រមទាំងខ្នងកង់ទាំងដុំ បរិបូណ៌ដោយអាការទាំងពួង ក៏កើតប្រាកដឡើង ព្រះរាជាអង្គនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ឱហ្ន៎ អាត្មាអញ បានជាស្តេចចក្រពត្តិហើយតើ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈហើយ ទើបយកព្រះហស្តខាងឆ្វេងចាប់កុណ្ឌី យកព្រះហស្តខាងស្តាំប្រស់ព្រំចក្ករតន៍ ហើយត្រាស់ថា ចក្ករតន៍ដ៏ចម្រើន ចូរអណ្តែតទៅ ចក្ករតន៍ដ៏ចម្រើន ចូរមានជ័យជម្នះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ចក្ករតន៍នោះឯង ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅកាន់ទិសខាងកើត ទើបព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់ស្តេចទៅតាមក្រោយ ព្រមដោយចតុរង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចក្ករតន៍ប្រតិស្ឋាន ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិ ព្រមទាំងចតុរង្គ-សេនា ក៏ចូលទៅតាំងព្រះរាជនិវេសន៍ ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកស្តេចណា ដែលជាសត្រូវ គង់នៅ ក្នុងទិសខាងកើត ព្រះរាជាទាំងនោះ ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិ ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកចុះ

ស្វាគតំ មហារាជ សកន្តេ មហារាជ អនុសាស មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ បាណោ ន ហន្តព្វោ អទិន្នំ នាទាតព្វំ កាមេសុ មិច្ឆា ន ចរិតព្វា មុសា ន ភាសិតព្វា មជ្ជំ ន បាតព្វំ យថាភុត្តញ្ច ភុញ្ជថាតិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អនុយុត្តា[១] អហេសុំ[២] ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ចក្ករតនំ បុរត្ថិមំ សមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា ទក្ខិណំ ទិសំ បវត្តតិ ។ បេ ។ ទក្ខិណំ ទិសំ សមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា បច្ឆិមំ ទិសំ បវត្តតិ ។ បេ ។ បច្ឆិមំ ទិសំ សមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា បច្ចុត្តរិត្វា ឧត្តរំ ទិសំ បវត្តតិ អន្វទេវ រាជា ចក្កវត្តិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យស្មឹ ខោ បន ភិក្ខវេ បទេសេ ចក្ករតនំ បតិដ្ឋាតិ តត្រ រាជា ចក្កវត្តិ

១ ម. អនុយន្តា ។ ២ ឱ. ភវន្តិ ។

បពិត្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រមហារាជ រាជសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជារបស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏មានព្រះបន្ទូល យ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគតែរបស់ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេចណា ដែលជាសត្រូវ គង់នៅ ក្នុងទិសខាងកើត ស្តេចទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះចក្ករតន៍នោះ ក៏ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងកើត ហើយឆ្ងងឡើង វិលទៅកាន់ទិសខាងត្បូង ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងត្បូង ហើយឆ្ងងឡើងវិលទៅកាន់ទិសខាងលិច ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងលិច ហើយឆ្ងងឡើង វិលទៅកាន់ទិសខាងជើង ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏ស្តេចទៅតាមខាងក្រោយ ព្រមដោយចតុរង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចក្ករតន៍ប្រតិស្ឋាននៅ ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិ ស្តេច

វាសំ ឧបេតិ សទ្ធឹ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ ឧត្តរាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ ឯហិ ខោ មហារាជ ស្វាគតំ មហារាជ សកន្តេ មហារាជ អនុសាស មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ បាណោ ន ហន្តព្វោ អទិន្នំ នាទាតព្វំ កាមេសុ មិច្ឆា ន ចរិតព្វា មុសា ន ភាសិតព្វា មជ្ជំ ន បាតព្វំ យថាភុត្តញ្ច ភុញ្ជថាតិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ ឧត្តរាយ ទិសាយ បដិរាជានោ តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អនុយុត្តា អហេសុំ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ចក្ករតនំ សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ អភិវិជិនិត្វា

ក៏ទ្រង់ប្រថាប់នៅ ក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចតុរង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេចណា ដែលជាសឹកសត្រូវ នៅក្នុងទិសខាងជើង ស្តេចទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិ ហើយក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចមកចុះ បពិត្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រមហារាជ រាជសម្បត្តិរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាព្រះរាជទ្រព្យ របស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់មានព្រះរាជ-ឱង្ការយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគតែរបស់ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ពួកស្តេចណា ដែលជាសឹកសត្រូវ ក្នុងទិសខាងជើង ស្តេចទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តពីនោះមក ចក្ករតន៍នោះ បានបង្ក្រាបផែនដី ដែលមានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

តមេនំ[១] រាជជានី បច្ចាគន្ត្វា រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អន្តេបុរទ្វារេ អក្ខាហតំ មញ្ញេ តិដ្ឋតិ រញ្ញោ ចក្ក-វត្តិស្ស អន្តេបុរទ្វារំ ឧបសោភយមានំ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ ចក្ករតនំ ចាតុភវតិ ។

[១៨៩] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ហត្ថិរតនំ ចាតុភវតិ ។ សព្វសេតោ សត្តប្បតិដ្ឋោ ឥទ្ធិមា វេហាសង្គមោ ឧបោសថោ នាម នាគរាជា ។ ទិស្វាន រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ចិត្តំ បសីទតិ ភទ្ទកំ វត ភោ ហត្ថិយានំ សចេ ទមថំ ឧបេយ្យាតិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ ហត្ថិរតនំ សេយ្យថាបិ នាម ភទ្ទោ ហត្ថាជានីយោ ទីឃរត្តំ សុបរិទន្តោ ឯវមេវ ទមថំ ឧបេតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ តមេវ ហត្ថិរតនំ វីមំសមានោ បុព្វណ្ហសមយំ អភិរូហិត្វា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ អនុបរិយាយិត្វា

១ ឱ. តមេវ ។

រូបត្រឡប់មកកាន់រាជធានីនោះវិញ ហើយឋិតនៅ (ក្នុងរបៀងនៃសាលាវិនិច្ឆ័យ) ទៀបទ្វារនៃព្រះបរមរាជវាំង របស់ព្រះបាទចក្រពត្តិ (នៅនឹងថ្កល់) ហាក់ដូចជាបាក់ភ្ជៅ ហើយបំភ្លឺទ្វារ ក្នុងព្រះបរមរាជវាំងនៃព្រះបាទចក្រពត្តិ (ឲ្យភ្លឺព្រោងព្រាត) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ករតន៍បែបនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហត្ថិរតន៍ (ដំរីកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (ដំរីកែវនោះ) ជាស្តេចដំរីឈ្មោះឧបោសថ មានសម្បុរ-សសុទ្ធ មានអវយវៈតូចធំ សមរម្យទាំងអស់ ជាដំរីមានឫទ្ធិ អាចហោះទៅលើអាកាសបាន ។ លុះព្រះបាទចក្រពត្តិ លុះទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លាថា អើយានដំរីល្អណាស់តើហ្ន៎ ប្រសិនបើចូលទៅបង្ហាត់បាន (ជាការប្រពៃ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯហត្ថិរតន៍នោះ ក៏ដល់នូវការបង្ហាត់បាន ដូចជាដំរីអាជានេយ្យដ៏ល្អ ដែលគេបង្ហាត់បានរបៀបល្អ យូរអង្វែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលហត្ថិរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ឡើងគង់ (លើហត្ថិរតន៍នោះ) ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រា នូវផែនដី មានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

តមេវ រាជធានឹ បច្ចាគន្ត្វា បាតរាសមកាសិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ ហត្ថិរតនំ បាតុភវតិ ។

[១៦០] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អស្សរតនំ បាតុភវតិ ។ សព្វសេតោ កាកសីសោ មុញ្ជកេសោ ឥទ្ធិមា វេហាសង្គមោ វលាហកោ នាម[១] អស្សរាជា ។ តំ ទិស្វាន រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ចិត្តំ បសីទតិ ភទ្ទកំ វត ភោ អស្សយានំ សចេ ទមថំ ឧបេយ្យាតិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ អស្សរតនំ

១ ឱ. វលាហោ នាម ។

រួចហើយស្ដេចត្រឡប់មកសោយព្រះក្រយាហារទាន់ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯរាជ-ធានីរបស់ព្រះអង្គនោះវិញទាន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហត្ថិរតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្ដេចចក្រពត្តិ ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អស្សរតន៍ (សេះកែវ) ក៏កើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្ដេចចក្រពត្តិ ។ (អស្សរតន៍នោះ) ជាស្ដេចសេះ ឈ្មោះវលាហកៈ មានសម្បុរ-សសុទ្ធ មានសម្បុរត្រង់ក្បាលខ្មៅ (រលើប) ដូចជាសម្បុរនៃកន្អែក មានសក់ (សក្បុស) ដូចជាបណ្ដូលស្មៅយ៉ាប្លង ជាសេះមានឫទ្ធិ អាចហោះទៅលើអាកាសបាន ។ ស្ដេចចក្រពត្តិ លុះទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លាថា អើ យានសេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ប្រសិនបើចូលទៅបង្ហាត់បាន (ជាការប្រពៃ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ អស្សរតន៍នោះ

សេយ្យថាបិ នាម ភទ្ទោ អស្សាជានីយោ ទីឃរត្តំ សុបរិទន្តោ ឯវមេវ ជវំ ឧបេតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ តមេវ អស្សរតនំ វីមំសមានោ បុព្វណ្ហសមយំ អភិរូហិត្វា សមុទ្ទបរិយន្តំ បឋវឹ អនុ-បរិយាយិត្វា តមេវ រាជធានឹ បច្ចាគន្ត្វា បាតរាសម-កាសិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ អស្ស-រតនំ បាតុភវតិ ។

[១៦១] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស មណិរតនំ បាតុភវតិ ។ សោ ហោតិ មណិវេឡុរិយោ សុភោ ជាតិមា អដ្ឋំសោ សុបរិកម្មកតោ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ មណិរតនស្ស អាភា សមន្តា យោជនំ ផុដា ហោតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ តមេវ មណិរតនំ វីមំសមានោ ចតុរង្គិនឹ សេនំ សន្នយ្ហិត្វា មណឹ ធជគ្គំ អារោបេត្វា រត្តន្ធការតិមិសាយ បាយា-សិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខវេ សមន្តា គាមា អហេសុំ

ក៏ដល់នូវការបង្ហាត់បាន ដូចជាសេះអាជានេយ្យដ៏ល្អ ដែលគេបង្ហាត់បាន របៀបល្អយូរអង្វែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលអស្សរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ឡើងគង់ (លើអស្សរតន៍) ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រា ផែនដីដែលមានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់ រួចហើយ ស្តេចត្រឡប់មកសោយ ព្រះស្ងោយ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯរាជធានីរបស់ព្រះអង្គនោះវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស្សរតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មណីរតន៍ ក៏កើតប្រា-កដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ មណីរតន៍នោះ ជាកែវពៃទូរ្យ មានជាតិដ៏ល្អ មានជ្រុង ៨ ដែលជាងច្នៃល្អហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណី-រតន៍នោះឯង មានពន្លឺផ្សាយទៅបានមួយយោជន៍ជុំវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើល នូវមណីរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ប្រជុំអស់ចតុរង្គសេនាមក ហើយទ្រង់ស្ទួយកែវមណីឡើង ទៅកាន់ចុងដងទង់ ហើយទ្រង់គ្រវីទៅក្នុងទីងងឹតអព្ភក្នុងរាត្រី ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកអ្នកស្រុកទាំងឡាយណា ដែលនៅជិតខាង

តេ តេនោភាសេន[១] កម្មន្តេ បយោជេសុំ ទិវាតិ មញ្ញមានា ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ មណិរតនំ បាតុភវតិ ។

[១៦២] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ឥត្ថីរតនំ បាតុភវតិ ។ សា[២] អភិរូបា ទស្ស-នីយា បាសាទិកា បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតា នាតិទីឃា នាតិរស្សា នាតិកិសា នាតិថូលា នាតិកាឡិកា[៣] នាច្ចោទាតា អតិក្កន្តា មានុសំ វណ្ណំ អប្បត្តា ទិព្វំ វណ្ណំ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនស្ស ឯវរូបោ កាយសម្ផ-ស្សោ ហោតិ សេយ្យថាបិ នាម តុលបិចុនោ វា កប្បាសបិចុនោ វា ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនស្ស សីតេ ឧណ្ហានិ គត្តានិ ហោន្តិ

---

១ ម. មណិនោភាសេន ។ ២ ឱ. សាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. នាតិកាឡី ។

អ្នកស្រុកទាំងនោះ សម្គាល់ថាជាវេលាថ្ងៃ ក៏នាំគ្នាប្រកបការងារដោយសារពន្លឺ (កែវ) នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណិរតន៍ មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត ឥត្ថីរតន៍[១] (ស្ត្រីកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ស្ត្រីកែវនោះ មានរូបឆោមដ៏ល្អ គួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលរមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អក្រៃលែង មិនខ្ពស់ពេក មិនទាបពេក មិនស្គមពេក មិនធាត់ពេក មិនខ្មៅពេក មិនសពេក លើសលែងកន្លងហួសសម្បុរស្ត្រីមនុស្ស តែមិនដល់សម្បុរទិព្វទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង មានកាយសម្ផ័ស្ស (ទន់ល្មួក) ដូចជាសំឡីគរ ឬសំឡីកប្បាស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង ក្នុងរដូវត្រជាក់ មានខ្លួនក្តៅ

---

១ មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ ត្រង់នយលក្ខណៈលេខ ១ ។

ឧណ្ហោ សីតានិ កត្តានិ ហោន្តិ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនស្ស កាយតោ ចន្ទនគន្ធោ វាយតិ មុខតោ ឧប្បលគន្ធោ វាយតិ ។ តំ ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនំ[១] ចក្កវត្តិស្ស បុព្វុដ្ឋាយិនី ហោតិ បច្ឆានិបាតិនី កឹការប្បដិស្សាវិនី មនាបចារិនី បិយវាទិនី ។ តំ ខោ បន ភិក្ខវេ ឥត្ថីរតនំ រាជានំ ចក្កវត្តឹ មនសាបិ ខោ អតិចរតិ កុតោ បន កាយេន ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ ឥត្ថីរតនំ បាតុភវតិ ។

[១៦៣] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស គហបតិរតនំ បាតុភវតិ ។ តស្ស កម្មវិបា-កជំ ទិព្វំ ចក្ខុ បាតុភវតិ យេន និធឹ បស្សតិ

១ ឱ. ម. ឯត្ថន្តរេ រញ្ញោតិ ទិស្សតិ ។

ក្នុងរដូវក្តៅ មានខ្លួនត្រជាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនតែប៉ុណ្ណោះ សោត ឥត្ថីរតន៍នោះឯង មានក្លិនខ្លឹមចន្ទន៍ផ្សាយចេញអំពីកាយ មានក្លិនផ្កាឧប្បលផ្សាយចេញអំពីមាត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង ជាស្ត្រីតែងក្រោកឡើងមុន តែងអង្គុយក្រោយ[១] យកចិត្តទុកដាក់ធ្វើការអ្វី ៗ ប្រព្រឹត្តតម្រូវព្រះហឫទ័យ ពោលតែពាក្យជាទីពេញព្រះហឫទ័យរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថីរតន៍នោះឯង សូម្បីតែចិត្ត ក៏មិនប្រព្រឹត្តកន្លងស្តេចចក្រពត្តិទៅហើយ ម្តេចឡើយនឹងប្រព្រឹត្តកន្លងដោយកាយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯឥត្ថីរតន៍ មានសភាពយ៉ាងនេះឯង តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត គហបតិរតន៍[២] (គហបតីកែវ) ក៏កើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ឯគហបតិរតន៍នោះ មានទិព្វចក្ខុកើតអំពីផលនៃកុសលកម្ម អាចមើលឃើញ កំណប់ទ្រព្យ

---

១ មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ នយលក្ខណៈលេខ ២ ។ ២ មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៣ ត្រង់នយលក្ខណៈលេខ ១ ។

សស្សាមិកម្បិ អស្សាមិកម្បិ ។ សោ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ ទេវ ហោហិ អហន្តេ ធនេន ធនករណីយំ ករិស្សាមីតិ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ តមេវ គហបតិរតនំ វីមំសមានោ នាវំ អភិរូហិត្វា មជ្ឈេ គង្គាយ នទិយា សោតំ ឱគាហិត្វា[១] គហបតិរតនំ ឯតទវោច អត្ថោ មេ គហបតិ ហិរញ្ញសុវណ្ណេនាតិ ។ តេនហិ មហារាជ ឯកំ[២] តីរំ នាវា ឧបេតូតិ ។ ឥធេវ មេ គហបតិ អត្ថោ ហិរញ្ញសុវណ្ណេនាតិ ។ អថខោ តំ[៣] ភិក្ខវេ គហបតិរតនំ ឧភោហិ ហត្ថេហិ ឧទកេ[៤] ឱមសិត្វា បូរំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស កុម្ភឹ ឧទ្ធរិត្វា រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឯតទវោច[៥] អលមេត្តាវតា មហារាជ

---

១ ឱ. ឱគហេត្វា ។ ២ ម. ឯកំ វា ឯកំ វាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឱ. នំ ។ ៤ ឱ. ឧទកំ ។ ៥ ឱ. ឯវមាហ ។

ដែលមានម្ចាស់និងមិនមានម្ចាស់បាន ។ គហបតិរតន៍នោះ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិ ក៏ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គ កុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងចាត់ចែងការ ដែលគួរធ្វើដោយទ្រព្យថ្វាយ ដោយព្រះរាជទ្រព្យព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលគហបតិរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ប្រថាប់លើព្រះទីនាំងនាវា សំដៅទៅកាន់ខ្សែទឹកក្នុងកណ្តាលទន្លេគង្គា ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងគហបតិរតន៍នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតីយើងមានសេចក្តីត្រូវការ ដោយប្រាក់និងមាស ។ គហបតិរតន៍នោះក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រមហារាជ បើដូច្នេះ សូមទ្រង់អែបនាវាទៅខាងត្រើយប្រាំងម្ខាង ។ ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា ឱ គហបតី យើងមានសេចក្តីត្រូវការតែប្រាក់និងមាសត្រង់ទីនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ គ្រានោះឯង គហបតិរតន៍នោះ លូកដៃទាំងពីរចុះទៅក្នុងទឹក ចាប់លើកយកឆ្នាំងដែលពេញដោយប្រាក់និងមាស ហើយក្រាបទូលស្តេចចក្រពត្តិថា បពិត្រមហារាជ ល្មមហើយ ដោយប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះ

កតមេត្តាវតា មហារាជ បូជិតមេត្តាវតា មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហ អលមេត្តាវតា គហបតិ កតមេត្តាវតា គហបតិ បូជិតមេត្តាវតា គហបតីតិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ គហបតិរតនំ ចាតុភវតិ ។

[១៦៤] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បរិណាយករតនំ ចាតុភវតិ ។ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី បដិពលោ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបដ្ឋបេតព្វំ ឧបដ្ឋាបេតុំ អបយាបេតព្វំ អបយាបេតុំ ឋបេតព្វំ ឋបេតុំ ។ សោ រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្ក-មិត្វា ឯវមាហ អប្បោស្សុក្កោ ត្វំ ទេវ ហោហិ

បពិត្រមហារាជ ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះ ល្មមធ្វើព្រះរាជកិច្ចបានហើយ បពិត្រមហារាជ ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយហើយ ។ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលគហបតី ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះល្មមហើយ ម្នាលគហបតី ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះ ល្មមធ្វើកិច្ចបានហើយ ម្នាលគហបតី ប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណោះ អ្នកឯងថ្វាយយើងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គហបតិរតន៍ មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត បរិនាយករតន៍[១] (បរិនាយកកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (បរិនាយកកែវនោះ) ជាបណ្ឌិត វាងវៃ មានប្រាជ្ញា អង់អាច ដើម្បីញុំាងស្តេចចក្រពត្តិ ដែលខ្លួនគួរឲ្យស្តេចចូលទៅ ឲ្យចូលទៅបាន ដើម្បីញុំាងស្តេចចក្រពត្តិ ដែលខ្លួនគួរឲ្យស្តេចចេញទៅ ឲ្យចេញទៅបាន ដើម្បីញុំាងស្តេចចក្រពត្តិ ឲ្យតាំងនូវបុគ្គលដែលគួរតាំងបាន ។ បរិនាយករតន៍នោះ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គ កុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ

---

១ មើលមហាសុទស្សនសូត្រ ទីឃនិកាយ មហាវគ្គភាគ ១៧ ទំព័រ ១៥ ត្រង់នយលក្ខណៈ លេខ ១ ។

អហមនុសាសិស្សាមីតិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ឯវរូបំ បរិណាយករតនំ បាតុភវតិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមេហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។ កតមេហិ ចតូហិ ឥទ្ធីហិ ។

[១៦៥] ឥធ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ អភិរូបោ ហោតិ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណ-បោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ អតិរិវ អញ្ញេហិ មនុស្សេ-ហិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ បឋមាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។

[១៦៦] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ទីឃាយុកោ ហោតិ ចិរដ្ឋិតិកោ អតិរិវ អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ ទុតិ-យាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។

[១៦៧] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ អប្បាពា-ធោ ហោតិ អប្បាតង្កោ សមវេបាកិនិយា គហណិ-យា សមន្នាគតោ នាតិសីតាយ នាច្ចុណ្ហាយ អតិរិវ

ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រៀនប្រដៅថ្វាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិនាយករតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្ដេចចក្រពត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្ដេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយរតនៈ (៧ ប្រការ) នេះឯង ។ ស្ដេចចក្រពត្តិទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង តើដូចម្ដេចខ្លះ ។

[១៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្ដេចចក្រពត្តិ មានព្រះរូបល្អ គួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលរមិលមើល គួរឲ្យជ្រះថ្លា ទ្រង់ប្រកបដោយព្រះឆវិវណ្ណដ៏ល្អក្រៃលែង ជាងមនុស្សឯទៀត ក្នុងលោកនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ស្ដេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ១ ។

[១៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្ដេចចក្រពត្តិ មានព្រះជន្មាយុវែង ទ្រង់ឋិតនៅអស់កាលយូរអង្វែង ក្រៃលែងជាងមនុស្សទាំងឡាយឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្ដេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ២ ។

[១៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្ដេចចក្រពត្តិ ទ្រង់មិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ទ្រង់ប្រកបដោយភ្លើងធាតុ ដែលកើតអំពីកម្មមានវិបាកស្មើគ្នា (គឺ) មិនត្រជាក់ពេក មិនក្ដៅពេក លើសជាង

អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ តតិយាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។

[១៦៨] បុន ចបរំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បិតា បុត្តានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ព្រាហ្មណគហបតិកានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ ។ រញ្ញោ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិស្ស ព្រាហ្មណគហបតិកា បិយា ហោន្តិ មនាបា ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ បិតុ បុត្តា បិយា ហោន្តិ មនាបា ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ព្រាហ្មណគហបតិកា បិយា ហោន្តិ មនាបា ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ រាជា ចក្កវត្តិ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ឧយ្យានភូមឹ និយ្យាសិ ។ អថខោ ភិក្ខវេ ព្រាហ្មណគហបតិកា រាជានំ ចក្កវត្តឹ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ

មនុស្សទាំងឡាយដទៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកប ដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ៣ ។

[១៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បិតា ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត នៃកូនទាំងឡាយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ក៏ជាទីស្រ- ឡាញ់ ពេញព្រះហឫទ័យ នៃស្តេចចក្រពត្តិដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់ ពេញចិត្ត នៃបិតា យ៉ាងណាមិញ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ក៏ជាទីស្រឡាញ់ពេញ ព្រះហឫទ័យ នៃស្តេចចក្រពត្តិ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលមុនដំបូង ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ទីឧទ្យាន ដោយចតុ- រង្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតី ទាំងឡាយ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា

អតរមានោ នេវ យាហិ យថា តំ មយំ ចិរតរំ បស្សេយ្យាមាតិ ។ រាជាបិ ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ សារថឹ អាមន្តេសិ អតរមានោ សារថិ បេសេហិ យថាហំ ព្រាហ្មណគហបតិកេ ចិរតរំ បស្សេយ្យន្តិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាយ ចតុត្ថាយ ឥទ្ធិយា សមន្នាគតោ ហោតិ ។ រាជា ភិក្ខវេ ចក្កវត្តិ ឥមាហិ ចតូហិ ឥទ្ធីហិ សមន្នាគតោ ហោតិ ។ តំ កឹ មញ្ញថ ភិក្ខវេ អបិ នុ ខោ រាជា ចក្កវត្តិ ឥមេហិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ឥមាហិ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថាតិ ។ ឯកមេកេនបិ[១] ភន្តេ រតនេន សមន្នាគតោ រាជា ចក្កវត្តិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ កោ បន វាទោ សត្តហិ រតនេហិ ចតូហិ ច ឥទ្ធីហីតិ ។

១ ឯត្ថន្តរេ កេនាតិ ទិស្សតិ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំស្តេចទៅ ដោយរួសរាន់ឡើយ សូមឲ្យយើងខ្ញុំព្រះអង្គឃើញព្រះអង្គ អស់កាលយូរ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ត្រាស់នឹងសារថីថា ម្នាលសារថី អ្នកកុំបររថទៅ ដោយរួសរាន់ឡើយ ។ សូមឲ្យខ្ញុំឃើញព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ អស់កាលយូរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការនេះផង ដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាងនេះផង តើទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ព្រោះរតនៈនិងឫទ្ធិនោះជាហេតុដែរឬអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្តេចចក្រពត្តិ សូម្បីប្រកបដោយរតនៈតែមួយ ៗ ក៏គង់សោយសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ព្រោះរតនៈនោះ ជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ទៅប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ និងឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង (នោះ) ។

[១៦៩] អថខោ ភគវា បរិត្តំ បាណិមត្តំ បា-
សាណំ គហេត្វា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ តំ កឹ មញ្ញថ
ភិក្ខវេ កតមោ នុ ខោ មហន្តតរោ យោចាយំ
មយា បរិត្តោ បាណិមត្តោ បាសាណោ គហិតោ[១]
ហិមវា បព្វតរាជាតិ ។ អប្បមត្តកោ អយំ ភន្តេ
ភគវតា បរិត្តោ បាណិមត្តោ បាសាណោ គហិតោ
ហិមវន្តំ បព្វតរាជានំ ឧបនិធាយ សង្ខម្បិ ន
ឧបេតិ កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បិ ន
ឧបេតីតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ អយំ រាជា
ចក្កវត្តិ សត្តហិ រតនេហិ សមន្នាគតោ ចតូហិ
ច ឥទ្ធីហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិ-
សំវេទេតិ ។ តំ ទិព្វស្ស សុខស្ស ឧបនិធាយ
សង្ខម្បិ ន ឧបេតិ កលភាគម្បិ ន ឧបេតិ
ឧបនិធម្បិ ន ឧបេតិ ។

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ យោ ចាតិ ទិស្សតិ ។

[១៦៩] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់នូវដុំថ្មតូច ប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ហើយត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដុំថ្មតូច ប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលតថាគតកំពុងកាន់នេះ និងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត តើណាធំជាង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដៃ ដែលព្រះអង្គកាន់នេះ តូចពេកណាស់ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ និងឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង ទ្រង់សោយសេចក្តីសុខ សោមនស្សណា ព្រោះរតនៈនិងឫទ្ធិនោះជាហេតុ ។ សេចក្តីសុខនោះ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងសេចក្តីសុខទិព្វ មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

[១៧០] ស ខោ ភិក្ខវេ បណ្ឌិតោ សចេ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន មនុស្សត្តំ អាគច្ឆតិ យានិ តានិ ឧច្ចាកុលានិ ខត្តិយមហាសាលកុលំ វា ព្រាហ្មណមហាសាលកុលំ វា គហបតិមហាសាលកុលំ វា តថារូបេ កុលេ បច្ចាជាយតិ អឌ្ឍេ មហទ្ធនេ មហាភោគេ បហូតជាតរូបរជតេ បហូតវិត្តូបករណេ បហូតធនធញ្ញេ ។ សោ ច ហោតិ អភិរូបោ ទស្សនីយោ បាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណបោក្ខរតាយ សមន្នាគតោ លាភី អន្នស្ស បានស្ស វត្ថស្ស យានស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស សេយ្យាវសថប្បទីបេយ្យស្ស ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរតិ វាចាយ សុចរិតំ ចរតិ មនសា សុចរិតំ ចរតិ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។

[១៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះ បើអំណើះកាលយូរអង្វែងទៅម្ដង ៗ ក៏មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ក្នុងកាលខាងក្រោយ តែងកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ គឺ ត្រកូលខត្តិយមហាសាលខ្លះ ត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាលខ្លះ ត្រកូលគហបតីមហាសាលខ្លះ ជាត្រកូលស្ដុកស្ដម្ភមាំមួន មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន មានប្រាក់មាសច្រើន មានគ្រឿងឧបករណ៍ច្រើន មានធញ្ញជាតជាទ្រព្យច្រើន ។ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិតនោះ មានរូបល្អ គួរពិតពិលរមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អដ៏ក្រៃលែង ជាអ្នកមានបាយ ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ ទីដេក ទីនៅអាស្រ័យ និងគ្រឿងប្រទីប ។ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ។ លុះជនជាបណ្ឌិតនោះប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ហើយដល់បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត ក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ។

[១៧១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កដគ្គហេន មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆេយ្យ ។ អប្បមត្តកោ សោ ភិក្ខវេ កដគ្គហោ យំ ខោ[១] សោ អក្ខធុត្តោ បឋមេនេវ កដគហេន មហន្តំ ភោគក្ខន្ធំ អធិគច្ឆេយ្យ ។ អថខោ អយមេវ តតោ មហន្តតរោ កដគ្គហោ យំ ខោ បណ្ឌិតោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្វា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ភិក្ខវេ កេវលា បរិបូរា បណ្ឌិតភូមីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

នវមំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឱ. ម. ខោសទ្ទោ នត្ថិ ។

[១៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់ បានទូវគំនរទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដំបូងប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ហេតុដែលអ្នកលេងល្បែងភ្នាល់នោះ បានទូវគំនិតទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដំបូងប៉ុណ្ណោះនោះ ឈ្មោះថាជាការឈ្នះតែបន្តិចបន្តួចទេ ។ ចំណែកខាងជនជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត ក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោកនេះឯង ទើបឈ្មោះថាជាការឈ្នះធំជាងនោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាជាបណ្ឌិតភូមិ ដ៏បរិបូណ៌ គ្រប់គ្រាន់ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩ ។

ទសមំ ទេវទូតសុត្តំ

[១៧២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

[១៧៣] ភគវា ឯតទវោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ទ្វេ អគារា សទ្វារា[១] តត្រ[២] ចក្ខុមា បុរិសោ មជ្ឈេ ឋិតោ បស្សេយ្យ មនុស្សេ គេហំ បវិសន្តេបិ និក្ខមន្តេបិ អនុសញ្ចរន្តេបិ អនុវិចរន្តេបិ ឯវមេវ ខោ អហំ ភិក្ខវេ ទិព្វេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ

១ ម. សន្និទ្វារាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. តត្ថ ។

ទេវទូតសូត្រ ទី ១០

[១៧២] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បានត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[១៧៣] ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានផ្ទះពីរ ប្រកបដោយទ្វារ ក្នុងផ្ទះនោះ មានបុរសភ្នែកភ្លឺម្នាក់ឈរចំកណ្តាល គប្បីមើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុងចូលទៅកាន់ផ្ទះក្តី កំពុងចេញអំពីផ្ទះក្តី កំពុងសញ្ចរទៅមកក្តី កំពុងត្រាច់ទៅមកក្តីសេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានឧបមេយ្យដូចតថាគត មានចក្ខុដូចជាចក្ខុទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងលើសចក្ខុជារបស់នៃមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វលោក ដែលច្យុត ដែលកើត

ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា មនុស្សេសុ ឧបបន្នា ឥមេ វត ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ

ជាសត្វថោកទាប ឧត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ចំណែកសត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងមនុស្សលោក អើហ្ន៎ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បិត្តិវិសយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆា-ទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តិរច្ឆានយោនឹ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា វចីទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទានា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នាតិ ។

[១៧៤] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា នានាពា-ហាសុ គហេត្វា យមស្ស រញ្ញោ ទស្សេន្តិ អយំ ទេវ បុរិសោ អមេត្តេយ្យោ[១] អសាមញ្ញោ អព្រហ្មញ្ញោ ន កុលេ ជេដ្ឋាបចាយី ឥមស្ស ទេវោ ទណ្ឌំ បណេតូតិ ។

---

១ អមេត្តេយ្យោ អបេត្តេយ្យោ តិប្បត្តិ ។

បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតប្រេតវិស័យ ចំណែកសត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ចំណែកពួកសត្វនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោ-ទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។

[១៧៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះត្រង់ដើមដៃផ្សេង ៗ ហើយនាំយកទៅថ្វាយព្រះយមរាជ[១] រួចក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះឧបបត្តិទេព បុរសនេះ ជាអ្នកមិនគោរពមាតាបិតា មិនគោរពសមណៈ មិនគោរពព្រាហ្មណ៍ មិនកោតក្រែងក្នុងត្រកូលរៀមច្បងទេ សូមទ្រង់ដាក់អាជ្ញាដល់បុរសនេះចុះ ។

---

១ ស្តេចនោះ គឺជាស្តេចវេមានិកប្រេត ព្រោះវេមានិកប្រេតនេះ ជួកកាលសោយទិព្វសម្បត្តិ គឺមានដើមកប្បព្រឹក្សជាទិព្វ ឧទ្យានជាទិព្វ ស្រីរបាំជាទិព្វ ក្នុងទិព្វវិមាន ជួនកាលក្លាយទៅជាព្រះយមរាជ សោយកម្មវិបាក ។ អដ្ឋកថា ។

[១៧៥] តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា បឋមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ បឋមំ ទេវ- ទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ទហរំ កុមារំ មន្ទំ ឧត្តានសេយ្យកំ សកេ មុត្តករីសេ បលិបន្នំ សេ- មានន្តិ ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេ- នំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯតទ- ហោសិ[១] អហម្បិ ខោម្ហិ ជាតិធម្មោ ជាតឹ អនតី- តោ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចា- យ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ

១ ឱ. ម. បញ្ចមេសុ បទេសុ ន ឯតទហោសិ ។

[១៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជ សាកសួរដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ១ នឹងបុរសនោះថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញទេវទូតទី ១ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ក៏ត្រឡប់សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលបុរស អ្នកឯង មិនបានឃើញកូនខ្ចីកំពុងដេកផ្ងារ ដែលដេកត្រាំក្នុងទឹកមូត្រនិងលាមករបស់ខ្លួន ក្នុងមនុស្ស-លោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើងរហូតដល់ចាស់ តើបានមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានជាតិជាធម្មតាមិនកន្លងនូវជាតិទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញធ្វើនូវអំពើល្អដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរ ឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាច

២១១

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទេវទូតសុត្តេ បឋមទេវទូតោ

បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទវតាយ ន កល្យាណ-មកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

(នឹងគិតឃើញដូច្នោះ) បានឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ មានព្រះឱង្ការពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនបានធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្តអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។

[១៧៦] តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា បឋមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា ទុតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ទុតិយំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា អសីតិកំ វា នវុតិកំ វា វស្សសតិកំ វា ជាតិយា ជិណ្ណំ គោបានសិវង្កំ ភោគ្គំ ទណ្ឌបរាយនំ បវេធមានំ គច្ឆន្តំ អាតុរំ គតយោព្វនំ ខណ្ឌទន្តំ បលិតកេសំ វិលូនំ ខលិតំ សិរំ វលីនំ តិលកាហតគត្តន្តិ ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។

[១៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ លុះសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្ញេចឈ្ញី នូវទេវទូតទី ១ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរដេញដោល សួរឈ្ញេចឈ្ញី នូវទេវទូតទី ២ ទៀតថា ម្នាលបុរស អ្នកឯង មិនបានឃើញទេវទូតទី ២ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជត្រឡប់សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស ចុះអ្នកឯងមិនបានឃើញស្ត្រីឬបុរស ដែលមានអាយុ ៨០ ឆ្នាំ ៩០ ឆ្នាំ ឬ ១០០ ឆ្នាំ ដែលចាស់គ្រាំគ្រាអំពីកំណើត មានឆ្អឹងជំនីរកោងដូចជាបង្កង់ផ្ទះ មានកាយកោង កាន់ឈើច្រត់ដើរទៅញ័ររន្ធត់ ក្តៅអន្ទះសា មានវ័យជ្រុលហួសហើយ មានធ្មេញបាក់ មានសក់ស្កូវ មានក្បាលឆក មានក្បាលទំពែក មានស្បែកជ្រួញជ្រីវ មានខ្លួនសៅហ្មងដោយប្រជ្រុយ ក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញ ។

តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិ-
ស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯត-
ទហោសិ អហម្បិ ខោម្හិ ជរាធម្មោ ជរំ អនតីតោ
ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ
មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ
បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា
ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទវតាយ ន កល្យាណ-
មកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ
អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ
ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ
ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា ក-
តំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ
កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ
កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស
វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងនោះ កាលដឹងក្តីឡើងរហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាធម្មតា មិនកន្លងនូវសេចក្តីគ្រាំគ្រាទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ក៏ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនបានធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទយ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនុ៎ះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ ឯបាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

[១៧៧] តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឧតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា តតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ តតិយំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា អាពាធិកំ ទុក្ខិតំ ពាឡ្ហគិលានំ សកេ មុត្តករីសេ បលិបន្នំ សេមានំ អញ្ញេហិ វុដ្ឋាបិយមានំ អញ្ញេហិ បវេសិយមានន្តិ[១] ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ អហម្បិ ខោម្ហិ ព្យាធិធម្មោ

១ ឱ. ម. សំវេសិយមានន្តីតិ ទិស្សតិ ។

[១៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជ សាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ២ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ៣ ទៀតថា ម្នាលបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ នូវទេវទូតទី ៣ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ នូវស្ត្រីឬបុរស ដែលមានជំងឺ ដល់នូវសេចក្តីលំបាក ឈឺធ្ងន់ កំពុងដេកត្រាំក្នុងទឹកមូត្រនិងលាមករបស់ខ្លួន លុះត្រាតែមានពួកជនដទៃគ្រាហ៍ទើបក្រោករួច មានពួកជនដទៃគ្រាហ៍ទើបចូលមកបាន ក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ក៏បានសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងនោះ កាលដឹងក្តីឡើង រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានជំងឺជាធម្មតា

២១៤

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទេវទូតសុត្តេ តតិយទេវទូតោ

ព្យាធឹ អនតីតោ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ ជាសក្ខិស្សំ ភន្តេ បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទវតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

មិនកន្លងនូវជំងឺទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្ស ប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនបាន ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាង នោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែន បិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯង ធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

[១៧៨] តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា តតិយំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភា-សិត្វា ចតុត្ថំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សមនុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ចតុត្ថំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស ម-នុស្សេសុ រាជានោ ចោរំ អាគុចារឹ គហេត្វា វិវិធា កម្មករណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាឡេន្តេ វេត្តេហិបិ តាឡេន្តេ អឌ្ឍទណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តេ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តេ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តេ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ

[១៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជ សាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ៣ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ៤ ទៀតថា នៃបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ នូវទេវទូតទី ៤ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជ ត្រឡប់សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស ចុះអ្នកឯង បានឃើញនូវព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់បាននូវចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ គឺ ឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លីខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ

២១៧

កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តេ ពិលង្គថាលិកម្បិ ករោន្តេ សង្ខមុណ្ឌិកម្បិ ករោន្តេ រាហុមុខម្បិ ករោន្តេ ជោតិមាលិកម្បិ ករោន្តេ ហត្ថប្បជោតិកម្បិ ក-រោន្តេ ឯរកវត្តិកម្បិ ករោន្តេ ចីរកវាសិកម្បិ ករោន្តេ ឯណេយ្យកម្បិ ករោន្តេ ពលិសមំសិកម្បិ ករោន្តេ កហាបណកម្បិ ករោន្តេ ខារាប-តច្ឆិកម្បិ ករោន្តេ បលិឃបរិវត្តិកម្បិ ករោន្តេ

ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពិលង្គថាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ[១] ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាល ឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ[២] ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហូខ្លះ[៣] ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្ស ឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ[៤] ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ[៥] ឲ្យធ្វើនូវឯរកវត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្លាត់ស្បែកពពែខ្លះ[៦] ឲ្យធ្វើនូវចីរកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ[៧] ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វទ្រាយខ្លះ[៨] ឲ្យធ្វើនូវពលិសមំសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេថ្កក់មាត់ ដោយកាង ឬ សន្ទូចខ្លះ[៩] ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខ្ទិចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ៗ ខ្លះ[១០] ឲ្យធ្វើនូវខារាបតច្ឆិកកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ[១១] ឲ្យធ្វើនូវបលីឃបរត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលដើងគុល ឬ សសរគោលខ្លះ[១២]

---

១ ។ ល ។ ១២ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ គម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

បលាលបីឋកម្បិ ករោន្តេ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ច-ន្តេ សុនខេហិបិ ខាទាបេន្តេ ជីវន្តម្បិ សូលេ ឧត្តាសេន្តេ អសិនាបិ សីសំ ឆិន្ទន្តេតិ ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ យេ កិរ ភោ បាបកានិ កម្មានិ ករោន្តិ តេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ឯវរូបា វិវិធា កម្មការណា ករិយន្តិ កិមង្គំ បន បរត្ថ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ ភន្តេ បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទ-វតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ

ឲ្យធ្វើនូវបលាលបីឋកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ[១] ឲ្យស្រោចប្រេងដែលក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ងារលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀត ថា នែបុរស អ្នកឯងនោះ កាលដឹងក្តីឡើង រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា បានឮថា អ្នកណា ធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយ អ្នកនោះ គេនឹងធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ យ៉ាងនេះវិញ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នឹងបាច់និយាយថ្វីក្នុងបរលោក បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ក៏ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា

---

១ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខក្ខន្ធសូត្រ គម្ពីរមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៤២០-៤២១ ។

មនសា តត្ថ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

[១៧៩] តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ចតុត្ថំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា បញ្ចមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជតិ សមនុគ្គាហតិ សម-នុភាសតិ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ បញ្ចមំ ទេវទូតំ បាតុភូតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស ន ត្វំ អទ្ទស មនុស្សេសុ ឥត្ថឹ វា បុរិសំ វា ឯកាហមតំ វា ទ្វីហមតំ វា តីហមតំ វា

ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទយ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនុ៎ះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។

[១៧៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ លុះសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ៤ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ៥ ទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ នូវទេវទូតទី ៥ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នែបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញស្ត្រីឬបុរស ដែលស្លាប់អស់មួយថ្ងៃ ឬ ស្លាប់អស់ពីរថ្ងៃ ឬក៏ស្លាប់អស់បីថ្ងៃ

ឧទ្ធុមាតកំ វិនីលកំ វិបុព្វកជាតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ អទ្ទសំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញុស្ស សតោ មហល្លកស្ស ឯតទហោសិ អហម្បិ ខោម្ហិ មរណធម្មោ មរណំ អនតីតោ ហន្ទាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ ជាសក្ខិស្សំ ភន្តេ បមាទស្សំ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ភោ បុរិស បមាទតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តគ្ឃ ត្វំ អម្ភោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ បាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ

កំពុងហើមប៉ោង មានសម្បុរខៀវ ដោយច្រើន មានខ្ទុះហូរចេញតាមទ្វារផ្សេង ៗ ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើងរហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានសេចក្តីស្លាប់ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នែបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯងមានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ

២២១

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទេវទូតសុត្តេ បញ្ចមទេវទូតោ

ន ភាតរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ

ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណព្រាហ្មណេហិ

កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ បាបកម្មំ កតំ

ត្វញ្ញេវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។ តមេនំ

ភិក្ខវេ យមោ រាជា បញ្ចមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ជិត្វា

សមនុគ្គាហិត្វា សមនុភាសិត្វា តុណ្ហី ហោតិ ។

មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្រអាមាត្យធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលោហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ លុះបានសាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្វេចឈ្វី នូវទេវទូតទី ៥ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ក៏ទ្រង់នៅស្ងៀម[១] ។

---

១ សត្វណាដែលព្រះយមរាជគួរសួរដេញដោលអំពីទេវទូតទាំង ៥ នោះ សត្វណាដែលមិនគួរសួរដេញដោល ។ សត្វដែលធ្វើបាបកម្មច្រើន ត្រូវទៅកើតក្នុងនរកតែម្តង ព្រះយមរាជមិនបាច់សួរទេ ចំណែកសត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ទើបត្រូវយមរាជសួរដេញដោលអំពីទេវទូត រឿងនេះដូចគ្នានឹងបុរសដែលចាប់ចោរបាន ព្រមទាំងទ្រព្យជាភស្តុតាង ហើយយកមកដាក់ទោសតែម្តង មិនបាច់ជំនុំជម្រះ ចំណែកចោរណាដែលចាប់បានល្មមនឹងសាកសួរ ក៏យកទៅសាលាវិនិច្ឆ័យឲ្យសាកសួរមើលសិន ។ ពិតមែន សត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ជួនកាលនឹកឃើញ តាមធម្មតាខ្លួនឯង ជួនកាលទាល់តែមានគេរំលឹក ទើបនឹកឃើញ ចំណែកសត្វដែលនឹកមិនឃើញដោយខ្លួនឯង ព្រះយមរាជតែងសួរនូវទេវទូតទាំង ៥ ។ ក្នុងទេវទូតទាំង ៥ នោះ សត្វខ្លះនឹកឃើញត្រង់ទេវទូតទី ១ ខ្លះនឹកឃើញត្រង់ទេវទូតទី ២ ឬទី ៣ ជាដើម ឯសត្វដែលនឹកមិនឃើញត្រង់ទេវទូតគ្រប់ទាំង ៥ នោះ ព្រះយមរាជ តែងជួយនឹករកដោយព្រះអង្គឯង បើនឹកទៅឃើញថាមានធ្វើអំពើកុសលខ្លះ ទ្រង់ក៏បំភ្លឺសត្វនោះឲ្យយល់ឡើង បើទ្រង់នឹករកមើលមិនឃើញទេក៏នៅស្ងៀម នឹងតែក្នុងព្រះហឫទ័យថា ឱសត្វនេះ មុខជានឹងបានទុក្ខធំ ។ អដ្ឋកថា ។

[១៨០] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា បញ្ចវិធ-ពន្ធនំ នាម កម្មករណំ ករោន្តិ តត្តំ អយោខីលំ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ ទុតិយេ ហត្ថេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខី-លំ ទុតិយេ បាទេ គមេន្តិ តត្តំ អយោខីលំ មជ្ឈេ ឧរស្មឹ គមេន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨១] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា សំវេសិត្វា កុឋារីហិ តច្ឆន្តិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា វាសីហិ តច្ឆន្តិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា រថេ យោជេត្វា តត្តាយ ភូមិយា[១] អាទិត្តាយ[២] សម្បជ្ជលិតាយ សជោតិ-ភូតាយ សារេន្តិបិ បច្ចាសារេន្តិបិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហន្តំ អង្គារបព្វតំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជ-លិតំ សជោតិភូតំ អារោបេន្តិបិ ឱរោបេន្តិបិ ។

១ ឱ. ម. តត្តាយ ភូមិយាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អាទិត្តាយ បបវិយាតិ ទិស្សតិ ។

[១៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើនូវកម្មករណ៍ ឈ្មោះបញ្ចពិធព័ន្ធន៍ (ចំណងប្រាំប្រការ) ចំពោះបុរសនោះ គឺ ផ្តេក (បុរសនោះ) ហើយបោះដែកគោលដ៏ក្តៅត្រង់ដៃ (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ដៃខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅ ត្រង់ជើង (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅត្រង់ជើងខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្តៅចំកណ្តាលទ្រូង ១ ។ បុរសនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល លុះចាប់ផ្តេកបុរសនោះរួចហើយ ទើបច្រាសចាំងដោយដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយច្រាសចាំងដោយកាំបិតព្រា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ទឹមបុរសនោះនឹងរថ ហើយបរទៅបរមក លើប្រឹថពីដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ប្រើបុរសនោះឲ្យឡើង ឲ្យចុះ អំពីភ្នំរងើកភ្លើងដ៏ធំ ដែលកំពុងក្តៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ ។

តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឧទ្ធំបាទំ អធោសិរំ គហេត្វា តត្តាយ លោហកុម្ភិយា បក្ខិបន្តិ អាទិត្តាយ សម្បជ្ជលិតាយ សញ្ជោតិភូតាយ ។ សោ តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចតិ ។ សោ តត្ថ ផេណុទ្ទេហកំ បច្ចមានោ សកិម្បិ ឧទ្ធំ គច្ឆតិ សកិម្បិ អធោ គច្ឆតិ សកិម្បិ តិរិយំ គច្ឆតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨២] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។ សោ ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយោ

ចតុក្កណ្ណោ ចតុទ្វារោ
វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ
អយោបាការបរិយន្តោ
អយសា បដិក្កុជ្ជិតោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ យកជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយទម្លាក់ទៅក្នុងខ្ទះទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ ។ បុរសនោះ ក៏ឆេះនឹងកម្បួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ។ កាលបុរសនោះ ឆេះនឹងកម្បួលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ចួនកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង ចួនកាលលិចចុះក្រោមម្តង ចួនកាលអណ្តែតទៅទទឹងម្តង ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏បោះបុរសនោះ ទៅក្នុងមហានរក[១] ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះ សោត

មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ៗ
មានរបងដែកព័ទ្ធជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ។

---

១ ប្រែថា នរកធំឈ្មោះ អវីចិ ។ សព្ទនេះ ប្រែថា ទីគ្មានចន្លោះ គឺនរកនោះគ្មានចន្លោះ អណ្តាតភ្លើង គ្មានចន្លោះសត្វ គ្មានចន្លោះសេចក្តីទុក្ខ គឺពាសពេញដោយភ្លើង ពេញដោយសត្វនរក ៗ រងទុក្ខឥតមានល្ហែ ។ ទំហំអវីចិមហានរកនោះ ខាងបណ្តោយនិងទទឹង ៩០០ យោជន៍ដូចគ្នា កម្ពស់ជញ្ជាំងមួយ ៗ ៩ យោជន៍ ឯផ្ទៃផែនដីខាងក្រោមក្រាលដោយលោហៈ ដំបូលក៏ប្រក់ដោយលោហៈ ។ អដ្ឋកថា ។

តស្ស អយោមយា ភូមិ
ជលិតា តេជសា យុត្តា
សមន្តា យោជនសតំ
ផរិត្វា តិដ្ឋតិ សព្វទា ។

តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយស្ស បុរត្ថិមាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា បច្ឆិមាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ បច្ឆិមាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា បុរត្ថិមាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ ឧត្តរាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ទក្ខិណាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ ទក្ខិណាយ ភិត្តិយា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ឧត្តរាយ ភិត្តិយា បដិហញ្ញតិ ។ ហេដ្ឋា អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ឧបរិ បដិហញ្ញតិ ឧបរិតោ អច្ចិ ឧដ្ឋហិត្វា ហេដ្ឋា បដិហញ្ញតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ ន តំ ចាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

ផ្ទៃផែនដីខាងក្រោមនៃមហានរកនោះ សុទ្ធតែដែក មាន
ភ្លើងឆេះប្រាលរន្ទាល ផ្សាយទៅបានមួយរយយោជន៍ជុំវិញ
តាំងនៅសព្វ ៗ កាល ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះឯង មានអណ្តាតភ្លើងឆេះ
ឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងកើត ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងលិច ។ អណ្តាតភ្លើង
ឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងលិច ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងកើត ។ អណ្តាត
ភ្លើង ឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងជើង ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងត្បូង ។
អណ្តាតភ្លើង ឆេះឡើងអំពីជញ្ជាំងខាងត្បូង ឆាបដល់ជញ្ជាំងខាងជើង ។
អណ្តាតភ្លើង ឆេះឡើងអំពីខាងក្រោម ឆាបដល់ខាងលើ អណ្តាតភ្លើង
ឆេះឡើងអំពីខាងលើ ឆាបដល់ខាងក្រោម ។ បុរសនោះ ក៏រងទុក្ខ-
វេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់
ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៣] ហោតិ[១] ខោ[២] សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន មហានិរយស្ស បុរត្ថិមទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ សោ តត្ថ សីឃេន ជវេន ធាវតិ ។ តស្ស សីឃេន ជវេន ធាវតោ ឆវិម្បិ ឌយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឌយ្ហតិ មំសម្បិ ឌយ្ហតិ នហារុម្បិ ឌយ្ហតិ អដ្ឋីនិបិ សម្បធូមាយន្តិ ឧព្ភតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ សោ ភិក្ខវេ ពហុសម្បត្តោ ហោតិ អថ តំ ទ្វារំ បិធីយតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៤] ហោតិ ខោ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន តស្ស មហានិរយស្ស បច្ឆិមទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ បេ ។ ឧត្តរទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ ប ។ ទក្ខិណទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ សោ តត្ថ សីឃេន ជវេន ធាវតិ ។ តស្ស សីឃេន ជវេន ធាវតោ ឆវិម្បិ ឌយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឌយ្ហតិ

---

១ ឱ. ម. ហោតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. សោ ខោ ។

[១៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តង ៗ មានសម័យ ដែលពួកនិរយបាល បើកទ្វារខាងកើតនៃមហានរកនោះ ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលដែលបុរសនោះ ស្ទុះទៅដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ភ្លើង ក៏ឆេះស្បែកក្រៅផង ឆេះស្បែកក្នុងផង ឆេះសាច់ផង ឆេះសរសៃផង ឆេះឆ្អឹងផង ហុយផ្សែងទ្រលោមឡើង កាលលើកជើងឡើងវត់ទៅ ភ្លើងក៏នៅតែឆេះដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះ តាំងនៅ (ក្នុងទីនោះ) ជាច្រើនឆ្នាំ ទ្វារនោះ ក៏និរយបាលបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខ-វេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តង ៗ មានសម័យ ដែលពួកនិរយបាលបើកទ្វារខាងលិច នៃអវិចីមហានរកនោះ ។ បេ ។ បើកទ្វារខាងជើង ។ បេ ។ បើកទ្វារខាងត្បូង ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលបុរសនោះ ស្ទុះទៅដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ភ្លើង ក៏ឆេះស្បែកក្រៅផង ឆេះស្បែកក្នុងផង

មំសម្បិ ឌយ្ហតិ នហារុម្បិ ឌយ្ហតិ អដ្ឋីនិបិ សម្ប-
ធូមាយន្តិ ឧព្ភតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ យតោ
ច ខោ សោ ភិក្ខវេ ពហុសម្បត្តោ ហោតិ អថ តំ
ទ្វារំ បិធីយតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា
វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ
ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៤] ហោតិ ខោ សោ ភិក្ខវេ សមយោ យំ
កទាចិ ករហចិ ទីឃស្ស អទ្ធុនោ អច្ចយេន តស្ស
មហានិរយស្ស បុរត្ថិមទ្វារំ អបាបុរីយតិ ។ សោ តត្ថ
សីឃេន ជវេន ធាវតិ ។ តស្ស សីឃេន ជវេន
ធាវតោ ឆវិម្បិ ឌយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឌយ្ហតិ មំសម្បិ ឌយ្ហតិ
នហារុម្បិ ឌយ្ហតិ អដ្ឋីនិបិ សម្បធូមាយន្តិ ឧព្ភតំ តា-
ទិសមេវ ហោតិ ។ សោ តេន ទ្វារេន និក្ខមតិ ។
តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ មហានិរយស្ស សមនន្តរា-
សហិតមេវ មហន្តោ គូថនិរយោ ។ សោ តត្ថ
បតតិ ។ តស្មឹ ខោ បន ភិក្ខវេ គូថនិរយេ សូចិមុខា
បាណា ឆវឹ ឆិន្ទន្តិ ឆវឹ ឆេត្វា ចម្មំ ឆិន្ទន្តិ ចម្មំ ឆេត្វា

ឆេះសាច់ផង ឆេះសរសៃផង ឆេះឆ្អឹងផង ហុយផ្សែងទ្រលោមឡើង កាលលើកជើងឡើងវត់ទៅ ភ្លើងក៏នៅតែឆេះ ប្រាកដដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះតាំងនៅ ក្នុងទីនោះ ជាច្រើនឆ្នាំ ទ្វារនោះ ក៏និរយបាលបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំង ក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តង ៗ មានសម័យ ដែលពួកនិរយបាល បើកទ្វារខាងកើតនៃមហានរកនោះ ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះទៅដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលបុរស នោះ ស្ទុះទៅដោយសន្ទុះដ៏រហ័ស ភ្លើងក៏ឆេះស្បែកក្រៅផង ឆេះស្បែក ក្នុងផង ឆេះសាច់ផង ឆេះសរសៃផង ឆេះឆ្អឹងផង ហុយផ្សែងទ្រលោម ឡើង កាលលើកជើងឡើងវត់ទៅ ភ្លើងក៏នៅតែឆេះ ប្រាកដដូច្នោះ ឯង ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះចេញទៅតាមទ្វារនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានគូថនរក[១]ដ៏ធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នា នឹងមហានរកនោះឯង ។ បុរស នោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងគូថនរកនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងគូថនរក នោះសោត មានសត្វទាំងឡាយមាត់ស្រួចដូចម្ជុល កកេរស្បែកក្រៅ លុះកកេរស្បែកក្រៅហើយ កកេរស្បែកក្នុង លុះកកេរស្បែកក្នុងហើយ

១ ប្រែថា នរកពេញហៀរដោយលាមក ។

មំសំ ឆិន្ទន្តិ មំសំ ឆេត្វា នហារុំ ឆិន្ទន្តិ នហារុំ ឆេត្វា អដ្ឋឹ ឆិន្ទន្តិ អដ្ឋឹ ឆេត្វា អដ្ឋិមញ្ជំ ខាទន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៦] តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ គូថនិរយស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហន្តោ កុក្កុលនិរយោ ។ សោ តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៧] តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ កុក្កុល-និរយស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហន្តំ សិម្ពលិវនំ ឧច្ចំ[១] យោជនសមុគ្គតំ[២] សោឡសង្គុលិកណ្ដកំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ ។ តំ តត្ថ អារោបេន្តិបិ ឱរោបេន្តិបិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

១ ឱ. ឧទ្ធំ. ម. ឧព្ភតោ ។ ២ ឱ. ម. យោជនមុគ្គតំ ។

កកេរសាច់ លុះកកេរសាច់ហើយ កកេរសរសៃ លុះកកេរសរសៃហើយ កកេរឆ្អឹង លុះកកេរឆ្អឹងហើយ ទើបខាំស៊ីខួរក្នុងឆ្អឹង ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងគូថនរកនោះ បើបាបកម្ម មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានកុក្កុលនរក[១] ដ៏ធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នា នឹងគូថនរកនោះឯង ។ បុរសនោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងកុក្កុលនរកនោះ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងកុក្កុលនរកនោះ បើបាបកម្មម មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រៃរកាដ៏ធំ ខ្ពស់ត្រដួចឡើងមួយយោជន៍ មានបន្លា ១៦ ធ្នាប់ មានភ្លើងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងកុក្កុលនរកនោះឯង ។ ពួកនិរយបាល ក៏ប្រើបុរសនោះ ឲ្យឡើង ឲ្យចុះ អំពីព្រៃរកានោះ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា លើដើមរកានោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

---

១ ប្រែថា នរកពេញហៀរដោយផេះក្តៅ ។

[១៨៨] តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ សិម្ពលិវ-នស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហន្តំ អសិបត្តវនំ ។ សោ តត្ថ បវិសតិ ។ តស្ស វាតេរិតានិ បត្តានិ ហត្ថម្បិ ឆិន្ទន្តិ បាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ ហត្ថបាទម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណម្បិ ឆិន្ទន្តិ នាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ កណ្ណនាសម្បិ ឆិន្ទន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៩] តស្ស ខោ បន ភិក្ខវេ អសិបត្តវនស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហតី ខារោទកា នទី ។ សោ តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ អនុសោតម្បិ វុយ្ហតិ បដិ-សោតម្បិ វុយ្ហតិ អនុសោតបដិសោតម្បិ វុយ្ហតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រៃស្មៅសសិតធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នា នឹងព្រៃរកានោះឯង ។ បុរសនោះ ចូលទៅក្នុងព្រៃស្មៅសសិតនោះ ។ ខ្យល់បក់ស្លឹកសសិតនោះ មកកាត់ដៃ កាត់ជើង កាត់ទាំងដៃទាំងជើង កាត់ស្លឹកត្រចៀក កាត់ច្រមុះ កាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះ (របស់បុរសនោះ) ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនាខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា នៅក្នុងព្រៃសសិតនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានស្ទឹងទឹកផ្សាដ៏ធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នា នឹងព្រៃស្មៅសសិតនោះឯង ។ បុរសនោះ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បុរសនោះ ជួនកាលអណ្តែតបណ្តោយខ្សែទឹក ជួនកាលអណ្តែតច្រាសខ្សែទឹក ជួនកាលអណ្តែតទាំងបណ្តោយខ្សែទឹក ទាំងច្រាសខ្សែទឹក ក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងស្ទឹងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៩០] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ពឡិសេន ឧទ្ធរិត្វា ថលេ បតិដ្ឋាបេត្វា ឯវមាហំសុ អម្ភោ បុ- រិស កឹ ឥច្ឆសីតិ ។ សោ ឯវមាហ ជិឃច្ឆិតោស្មិ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា តត្តេន អយោសង្កុនា មុខំ វិវរិត្វា អាទិត្តេន សម្បជ្ជលិតេន សជោតិភូតេន តត្តំ លោហគុឡំ មុខេ បក្ខិបន្តិ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ ។ សោ[១] តស្ស ឱដ្ឋម្បិ ឌយ្ហតិ មុខម្បិ ឌយ្ហតិ កណ្ឋម្បិ ឌយ្ហតិ ឧទរម្បិ[២] ឌយ្ហតិ អន្តម្បិ អន្តគុណម្បិ អាទាយ អធោភាគា និក្ខមតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។

[១៩១] តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា ឯវមាហំសុ អម្ភោ បុរិស កឹ ឥច្ឆសីតិ ។ សោ ឯវមាហ បិបាសិ-

---

១ ឱ. សោតិ ន ទិស្សតិ, ម. តំ ។ ២ ឱ. ម. ឧរម្បិ ។

[១៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល យកសន្ទូច ស្ទូចបុរសនោះ វាត់ឡើង ដាក់មកលើគោក ហើយសួរយ៉ាងនេះថា នែបុរស អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំឃ្លានបាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏យកកង្វេរដែកដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ មកបើកមាត់បុរសនោះ ហើយញាត់នូវដុំទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ ទៅក្នុងមាត់ ។ ដុំទង់ដែងនោះ ក៏ឆេះបបូរមាត់ ឆេះមាត់ ឆេះបំពង់ក ឆេះពោះ នាំយកទាំងពោះវៀនធំ ទាំងពោះវៀនតូច របស់បុរសនោះ ចេញមកអំពីភាគខាងក្រោម ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សាក្នុងនរកនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះទៀតថា នែបុរស អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាង

តោស្មិ ភន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា តត្តេន អយោសង្កុនា មុខំ វិវរិត្វា អាទិត្តេន សម្បជ្ជលិតេន សជោតិភូតេន តត្តំ តម្ពលោហំ មុខេ អាសិញ្ចន្តិ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ ។ តំ តស្ស ឱដ្ឋម្បិ ឌយ្ហតិ មុខម្បិ ឌយ្ហតិ កណ្ឋម្បិ ឌយ្ហតិ ឧទរម្បិ ឌយ្ហតិ អន្តម្បិ អន្តគុណម្បិ អាទាយ អធោភាគា និក្ខមតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិព្វា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខវេ និរយបាលា បុន មហានិរយេ បក្ខិបន្តិ ។

[១៩២] ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ យមស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ យេ កិរ ភោ លោកេ បាបកានិ កម្មានិ ករោន្តិ តេ ឯវរូបា វិវិធា កម្មការណា ការិយន្តិ អហោ វតាហំ មនុស្សត្តំ លភេយ្យំ តថាគតោ ច លោកេ ឧប្បជ្ជេយ្យ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តញ្ចាហំ ភគវន្តំ បយិរូបាសេយ្យំ សោ ច

នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំស្រេកទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល យកកង្វេរដែកដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ មកបើកមាត់បុរសនោះ ហើយបង្អកទឹកទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្ធោសន្ធៅ ទៅក្នុងមាត់ ។ ទឹកទង់ដែងនោះ ក៏ឆេះបបូរមាត់ ឆេះមាត់ ឆេះបំពង់ក ឆេះពោះ នាំយកទាំងពោះវៀនធំទាំងពោះវៀនតូច របស់បុរសនោះ ចេញមកអំពីភាគខាងក្រោម ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ខ្លាំងក្លា ខ្លោចផ្សា ក្នុងនរកនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏បោះទម្លាក់បុរសនោះ ទៅក្នុងមហានរកវិញ ។

[១៩២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងរ៉ាវធ្លាប់មានមកហើយថា ព្រះយមរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា បានឮថា សត្វទាំងឡាយណា ធ្វើបាបកម្មទាំងឡាយ ក្នុងលោក សត្វទាំងនោះឯង រមែងត្រូវគេធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេង ៗ មានសភាពយ៉ាងនេះ ឱហ្ន៎ អាត្មាអញ សូមឲ្យបានអត្តភាពជាមនុស្ស ឲ្យទាន់ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក សូមឲ្យអាត្មាអញ ចូលទៅអង្គុយជិតព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ បើព្រះ

២៣១

មេ ភគវា ធម្មំ ទេសេយ្យ តស្ស ចាហំ ភគវតោ ធម្មំ អាជានេយ្យន្តិ ។ តំ ខោ បនាហំ ភិក្ខវេ នាញ្ញស្ស កស្សចិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា សុត្វា វទាមិ អបិច ខោ[១] យទេវ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវាហំ វទាមីតិ ។

[១៩៣] ឥទមវោច ភគវា ឥទំ វត្វាន[២] សុគតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា

ចោទិតា ទេវទូតេហិ
យេ បមជ្ជន្តិ មាណវា
តេ ទីឃរត្តំ សោចន្តិ
ហីនកាយូបគា នរា
យេ ច ខោ ទេវទូតេហិ
សន្តោ សប្បុរិសា ឥធ
ចោទិតា នប្បមជ្ជន្តិ
អរិយធម្មេ កុទាចនំ
ឧបាទានេ ភយំ ទិស្វា
ជាតិមរណសម្ភវេ

១ ឱ. ម. ខោសទ្ទោ នត្ថិ ។ ២ ឱ. នសទ្ទោ នត្ថិ ។

មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់សម្តែងធម៌ប្រោសអាត្មាអញ សូមឲ្យអាត្មាអញយល់ច្បាស់ នូវធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯតថាគត មិនមែនបានស្តាប់រឿងនោះឯង អំពីសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ដទៃណាមួយ ហើយ (នាំមក) សម្តែងទេ តាមដែលពិតនោះ តថាគត សម្តែងរឿងដែលតថាគតដឹងខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង យល់ខ្លួនឯង តែមួយយ៉ាង ។

[១៩៣] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ នូវព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ លុះព្រះសុគត ទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ទើបព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់និពន្ធគាថានេះ តទៅថា

មាណពទាំងឡាយណា ដែលយមរាជ ដាស់តឿន ដោយទេវទូតទាំងឡាយហើយ ក៏នៅតែប្រមាទ មាណពទាំងនោះឯង ជាអ្នកបាននូវកាយ ដ៏ថោកទាប រមែងសោកសៅ អស់កាលយូរអង្វែង ចំណែកមាណពណាក្នុងលោកនេះ ជាសប្បុរស មានសន្តានស្ងប់រម្ងាប់ ដែលយមរាជ ដាស់តឿន ដោយទេវទូតទាំងឡាយហើយ តែងមិនប្រមាទក្នុងអរិយធម៌ ក្នុងកាលណាឡើយ រមែងឃើញនូវភ័យក្នុងឧបាទាន ជាហេតុកើតឡើង នៃជាតិនិងមរណៈ

អនុបាទា វិមុច្ចន្តិ
ជាតិមរណសង្ខយេ
តេ ខេមបត្តា សុខិនោ
ទិដ្ឋធម្មាភិនិព្វុតា
សព្វវេរភយាតីតា
សព្វទុក្ខំ ឧបច្ចគុន្តិ ។

ទេវទូតសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

សុញ្ញតវគ្គោ តតិយោ ។

តស្សុទ្ទានំ

អនុត្តរោ សុញ្ញតព្ភុតធម្មោ
ពក្កុលវីរិយរោ មហិជាមោ
អនុរុទ្ធកិលេសមុបជ្ឈិហាន្តា
បណ្ឌិតភូមិ ទេវទូតោ[១] ។

---

១ ឱរោបិយបោត្ថកេ តស្សុទ្ទានស្ស អនុត្តរោ ទេវទូតោតិ បាឋោ ន ទិស្សន្តិ ។ មរម្មបោត្ថកេ តស្ស វគ្គស្ស ឧទ្ទានំ ។ ទ្វិធាវសញ្ញតា ហោតិ អព្ភូតធម្មពាហលំ អចិរវតភូមិជនាមោ អនុរុទ្ធុ-បក្កិលេសំ ពាលបណ្ឌិតោ ទេវទូតញ្ច តេទសាតិ ទិស្សន្តិ ។

តែងចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតអស់ទៅនៃជាតិ និងមរណៈ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ មាណពនោះឯង ជាអ្នកដល់នូវទីដ៏ក្សេម មានសេចក្តីសុខ រលត់កិលេសក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកកន្លងផុត នូវពៀរនិងភ័យទាំងពួង បានឆ្លងផុតនូវទុក្ខទាំងពួង ។

ចប់ ទេវទូតសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ សុញ្ញតវគ្គ ទី ៣ ។

បញ្ជីឈ្មោះសូត្រនៃសុញ្ញតវគ្គនោះគឺ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រ មហាសុញ្ញតសូត្រ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រដ៏ប្រសើរ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទន្តភូមិសូត្រ ភូមិជសូត្រ អនុរុទ្ធសូត្រ ឧបក្កិលេសសូត្រ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទេវទូតសូត្រ ។

មាតិកាបត្តានិ

សុញ្ញតវគ្គោ

បឋមំ ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ចូឡសុញ្ញតសុត្តេ អរញ្ញសញ្ញា ៣

បឋវីសញ្ញា ៥

វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ៧

អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ៩

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា.. ១១

អនិមិត្តចេតោសមាធិ ១៣

សុញ្ញតវិហារោ ១៥

ទុតិយំ មហាសុញ្ញតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ ឋានាឋានភាវោ ១៩

សុញ្ញតូបសម្បជ្ជនំ ២១

តត្ថ តត្ថ សម្បជានោ ២៣

បញ្ចកាមគុណា ២៩

ទសកថាវត្ថូនិ............................. ៣១

អន្តេវាសូបទ្ទវោ ៣៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

សុញ្ញតវគ្គ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ អរញ្ញសញ្ញា ៣
បឋវីសញ្ញា ៥
វិញ្ញាណញ្ចាយតនសញ្ញា ៧
អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ៩
នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ១១
អនិមិត្តចេតោសមាធិ ១៣
ការនៅដោយសុញ្ញតៈ ១៥

មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ពាក្យថាឋានៈនិងមិនមែនឋានៈ ១៩
ការសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ.... ២១
ការដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ៗ ២៣
កាមគុណប្រាំ ២៩
កថាវត្ថុដប់ ៣១
ឧបទ្រពសិស្ស................................. ៣៣

មាតិកាបត្តានិ

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ ព្រហ្មចារូបទ្ទវោ ៣៥

មិត្តប្បដិបត្តិ ៣៧

តតិយំ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសុត្តេ អន្តរាកថា ៤១

តុសិតកាយូបបត្តិ........................ ៤៣

មាតុកុច្ឆោក្កន្តិ............................. ៤៥

មាតុកុច្ឆិនិក្ខមនំ.......................... ៥១

ភាសិតាភិនន្ទនំ ៥៧

ចតុត្ថំ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសុត្តេ អច្ឆរិយតា................................ ៥៩

បញ្ចមំ ទន្តភូមិសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ភគវន្តូបសង្កមនំ............................. ៦៧

ហត្ថិទម្មូបមា.................................. ៦៩

មហាបព្វតោបមា............................ ៧១

នាគោបមា...................................... ៧៥

ពុទ្ធគុណកថា.................................. ៧៩

សង្ខឹកប្រាប់មាតិកា

លេខទំព័

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ឧបទ្រពព្រហ្មចារ្យ ៣៥
សេចក្តីប្របតិបត្តិជាមិត្ត ៣៧

អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ ទី ៣

សុញ្ញតវគ្គ អច្ឆរិយព្ភូតធម្មសូត្រ អន្តរកថា ៤១
ពោធិសត្វកើតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ៤៣
ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា ៤៥
ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា ៥១
ការត្រេកអរចំពោះភាសិត ៥៧

ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ ទី ៤

សុញ្ញតវគ្គ ពក្កុលត្ថេរច្ឆរិយព្ភូតសូត្រ សេចក្តីអស្ចារ្យ ៥៩

ទន្តភូមិសូត្រ ទី ៥

សុញ្ញតវគ្គ ទន្តភូមិសូត្រ អចិរវតសមណុទ្ទេសចូលគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ៦៧
ឧបមាដោយដំរីដែលគួរទូន្មាន ៦៩
ឧបមាដោយភ្នំធំ ៧១
ឧបមាដោយដំរី ៧៥
ពោលអំពីពុទ្ធគុណ ៧៩

មាតិកាបត្តានិ

អង្គេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ទន្តភូមិសុត្តេ ចតុស្សតិប្បដ្ឋានាទិ ៨១
អទន្តនាគោបមា ៨៧
ទន្តនាគោបមា ៨៩

ឆដ្ឋំ ភូមិជសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ភូមិជសុត្តេ ព្រហ្មចរិយចរណំ ៩១
កគវន្ទូបសង្កមនំ ៩៣
តេលត្ថិកោបមា ៩៧
ខីរត្ថិកោបមា ៩៩
ផលាធិគមភាវោ ១០១
តេលត្ថិកោបមា ១០៣
នវនីតោបមា ១០៥
ភាសិតាភិនន្ទនំ ១០៧

សត្តមំ អនុរុទ្ធសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស អនុរុទ្ធសុត្តេ អនុរុទ្ធូបសង្កមនំ ១០៩
ចេតោវិមុត្តិវិសជ្ជនំ ១១១
ចតុព្ភវូបបត្តិ ១១៥
ទេវតាភាព្យាករណំ ១១៧
ឧបនីយវាចាភាវោ ១២៧

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ	ទន្តភូមិសូត្រ	ធម៌មានសតិប្បដ្ឋានបួនជាដើម	៨១
		ឧបមាដោយដំរីមិនទាន់ទូន្មាន	៨៧
		ឧបមាដោយដំរីដែលទូន្មានហើយ....	៨៩

ភូមិជសូត្រ ទី ៦

សុញ្ញតវគ្គ	ភូមិជសូត្រ	ការប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ	៩១
		ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ..	៩៣
		ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយប្រេង	៩៧
		ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោះស្រស់	៩៩
		ភាពនៃកិរិយាត្រាស់ដឹងនូវផល........	១០១
		ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការប្រេង ..	១០៣
		ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោះខាប់	១០៥
		សេចក្តីរីករាយចំពោះភាសិត...........	១០៧

អនុរុទ្ធសូត្រ ទី ៧

សុញ្ញតវគ្គ	អនុរុទ្ធសូត្រ	បុរសម្នាក់ចូលទៅរកព្រះអនុរុទ្ធ.......	១០៩
		សេចក្តីដោះស្រាយនូវចេតោវិមុត្តិ	១១១
		កិរិយាកើតក្នុងភពទាំងបួន	១១៥
		ព្យាករណ៍នូវរស្មីនៃទេវតា...............	១១៧
		ការៈនៃវាចាស្មាន............................	១២៧

មាតិកាបត្ថានិ

អង្កេ

អដ្ឋមំ ឧបក្កិលេសសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ ភគវតោ វារណំ ១៣១
កណ្ហានមារព្ភគាថា.......................... ១៣៣
ទាយបាលស្ស វារណំ...................... ១៣៧
ឯកចិត្តភាវោ................................... ១៣៩
អប្បមត្តភាវោ................................. ១៤៣
អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នូបមា ១៤៧
អច្ចារទ្ធវីរិយភាវោ............................ ១៤៩
អភិជប្បុប្បាទោ............................... ១៥១
បរិវិតក្កុប្បាទោ............................... ១៥៣
តិវិធភាវនា...................................... ១៥៩

នវមំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ពាលទិដ្ឋធម្មទុក្ខំ........................... ១៦៣
សត្តិហន្ទូបមា.................................. ១៦៩
បញ្ចវិធពន្ធនំ.................................. ១៧១
និរយកថា....................................... ១៧៣
តិរច្ឆានគតកថា............................... ១៧៥
កាណកច្ឆបោបមា ១៧៩

សន្លឹកច្រាប់មាតិកា

លេខទំព័រ

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨

សុញ្ញតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃាត់ភិក្ខុ ១៣១
គាថាប្រារព្ធនូវជម្លោះ ១៣៣
នាយទាយបាលឃាត់ព្រះមានព្រះភាគ ១៣៧
ភាពនៃបុគ្គលមានចិត្តជាមួយគ្នា ១៣៩
ភាពនៃបុគ្គលមិនធ្វេសប្រហែស ១៤៣
ឧបមាដោយបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ ១៤៧
ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីព្យាយាម
តឹងពេក ១៤៩
ការកើតឡើងនៃសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ១៥១
ការកើតឡើងនៃសេចក្តីត្រិះរិះ ១៥៣
ភាវនា ៣ ប្រការ ១៥៩

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បុគ្គលពាល..... ១៦៣
ឧបមាដោយបុរសត្រូវលំពែង ១៦៩
ចំណងប្រាំប្រការ........................... ១៧១
និយាយអំពីនរក............................. ១៧៣
និយាយអំពីកំណើតសត្វតិរច្ឆាន...... ១៧៥
ឧបមាដោយអណ្តើកខ្វាក់............... ១៧៩

មាតិកាបត្តាដិ

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្ស	ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ	ពាលភូមិ	១៨១
		បណ្ឌិតទិដ្ឋធម្មសុខំ	១៨៣
		ចក្កវតនំ	១៩១
		អស្សរតនំ	១៩៥
		ឥត្ថីរតនំ	១៩៧
		គហបតិរតនំ	១៩៩
		ចក្កវត្តិសុខំ	២០១
		បណ្ឌិតសុខំ	២០៥

ទសមំ ទេវទូតសុត្តំ

សុញ្ញតវគ្គស្ស	ទេវទូតសុត្តេ	បឋមទេវទូតោ...........................	២០៩
		ទុតិយទេវទូតោ	២១៣
		តតិយទេវទូតោ	២១៥
		ចតុត្ថទេវទូតោ	២១៧
		បញ្ចមទេវទូតោ	២១៩
		មហានិរយោ	២២៣
		គូថកុក្កុលនិរយោ	២២៧
		ខារោទកា នទី	២២៩
		និគមគាថា	២៣១

សង្ខឹកប្រាប់មាតិកា

			លេខទំព័រ
សុញ្ញតវគ្គ	ពាលបណ្ឌិតសូត្រ	ពាលភូមិ	១៨១
		សុខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត	១៨៣
		ចក្ករតន៍	១៩១
		អស្សរតន៍	១៩៥
		ឥត្ថីរតន៍	១៩៧
		គហបតិរតន៍	១៩៩
		សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ ...	២០១
		សេចក្តីសុខរបស់បណ្ឌិត	២០៥

ទេវទូតសូត្រ ទី ១០

សុញ្ញតវគ្គ	ទេវទូតសូត្រ	ទេវទូតទីមួយ	២០៩
		ទេវទូតទីពីរ	២១៣
		ទេវទូតទីបី	២១៥
		ទេវទូតទីបួន	២១៧
		ទេវទូតទីប្រាំ	២១៩
		មហានរក..................................	២២៣
		គូថនរកនិងកុក្កុលនរក..............	២២៧
		ស្ទឹងទឹកផ្សា	២២៩
		និគមគាថា	២៣១